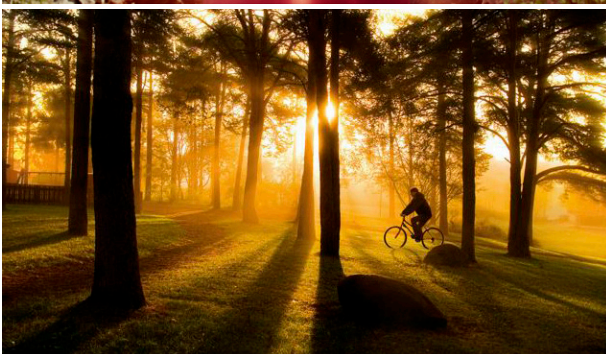

••• Nulägesbeskrivning 2017

Bilaga till översiktsplan 2021
Antagen av Kommunfullmäktige 2021-09-27

VISION & RIKTNINGAR

Ger en bild av det samhälle vi vill nå och visar de strategier som är avgörande för Luleå halvvägs till visionens år 2050.

PROGRAM & UTVECKLINGSPLANER

Tydliggör Luleå kommuns vilja och innehåller angreppssätt och principer för alla verksamheters arbete för att nå visionen. Program och utvecklingsplaner är också kommunens översiktsplan.

PLANER & RIKTLINJER

En plan visar enskilda nämnders långsiktiga ambitioner, insatser och förhållningssätt. En riktlinje visar på en hållning i en fråga som rör samhällets utveckling och ger vägledning i arbetet.

Dokumenttyp: Bilaga till Översiktsplan 2021

Dokumentnamn: Nulägesbeskrivning 2017

Dokumentansvarig: AnneLie Granljung

Senast reviderad: -

Fastställd: Ej fastställd

Beslutinstans: Kommunfullmäktige

Giltighetstid: 2021 - 2041

Dokument gäller för: Alla förvaltningar

Innehåll

Sammanfattning och syfte	4
1. Nuvarande struktur	6
1.1 Geologi och geografi.....	7
1.2 Skogslandskap	9
1.3 Odlingslandskap	11
1.4 Skärgårdens ö-landskap	12
1.5 Vattnets landskap.....	15
1.6 Stadsbygdens landskap	18
1.7 Klimat.....	20
1.8 Bebyggelse.....	22
1.9 Infrastrukturer	25
1.10 Industriområden.....	30
1.11 Anläggningar (aktiviteter och fritid)	31
1.12 Människorna.....	33
2. Användningen av strukturerna.....	34
2.1 Boende	35
2.2 Utbildning	37
2.3 Vård och omsorg	39
2.4 Energianvändning.....	40
2.5 Användningen av dricksvatten och avlopp.....	42
2.6 Avfall.....	43
2.7 Transporter och resor.....	44
2.8 Kultur och nöje	48
2.9 Friluftsliv	49
2.10 Arbete, handel och besöksnäring.....	51
2.11 Arbete, näringsliv och industri	53
2.12 Skogsbruk	54
2.13 Jordbruk.....	55
2.14 Rennäring	57
2.15 Fiske och vattenbruk	58
2.16 Försvar	59
3. Beskrivningar av stadsdelarna.....	60
Statistik stadsdelarna	60
3.1 Luleå Centrum	62
3.2 Kronan	65

3.3 Porsön.....	68
3.4 Björskatan.....	71
3.5 Bergviken.....	75
3.6 Mjölkudden.....	78
3.7 Örnäset.....	81
3.8 Gammelstad.....	84
3.9 Bergnäset.....	87
3.10 Hertsön.....	90
4. Beskrivningar av de samlande byarna och stadsnära byarna.....	93
Statistik samlande byar.....	94
Statistik stadsnära byar.....	96
4.1 Råneå.....	98
4.2 Antnäs.....	100
4.3 Persön.....	103
4.4 Södra Sunderbyn.....	106
4.5 Rutvik.....	109
4.6 Björsbyn.....	112
4.7 Lövskär.....	114
4.8 Kallax.....	117
4.2 Bensbyn.....	119

Sammanfattning och syfte

Det här är en nulägesbeskrivning över de förutsättningar som råder i Luleå kommun under framtagandet av översiktsplanen. Nulägesbeskrivningen ska kortfattat beskriva den fysiska strukturen som finns i Luleå kommun och dagens användning av denna struktur. Detta för att vara ett underlag för att främja en ändamålsenlig användning av mark och vatten till bebyggelse, grönområden och kommunikationsleder. Beskrivningen är en bilaga till översiktsplanen och baseras framförallt på uppgifter från 2017.

Nulägesbeskrivningen är uppdelad i tre delar. I den första delen redovisas de fysiska strukturer vi har i Luleå idag. Det är både naturliga och konstruerade strukturer, exempelvis geologi, klimat, landskap, byggnader, infrastrukturer och anläggningar. I den andra delen redovisas hur vi sedan använder dessa strukturer. Här beskrivs det nyttjande och de aktiviteter som sker, exempelvis boende, resor, arbete, fritid och olika verksamheter. Slutligen, i del tre redovisas aktuella fakta för stadsdelar och byar i form av statistik och en översiktlig beskrivning.

Samhället är under ständig förändring, men en del förändring går långsamt. Många av de fysiska strukturer vi har tar lång tid och mycken kraft att förändra, som bebyggelse och infrastruktur. Annat har vi svårt att påverka alls, som geologi. Men hur vi använder våra strukturer, våra tillgångar, det kan gå fortare att ändra på.

Alla mönster, fakta och strukturer som kommer fram i den här bilagan har använts i de analyser som gjorts i arbetet med Översiktsplan 2019. De parametrar som har varit mest styrande har varit kommunens vilja att styra utvecklingen mot ett hållbart samhälle samt viljan att fortsätta växa på ett hållbart och inkluderande sätt.

Nulägesbeskrivningen syftar till att:

- *Visa mönstret av bebyggelse, infrastruktur, andra anläggningar, grönområden och strukturbildande landskapselement*
- *Visa hur vi idag använder strukturen*
- *Analysera om strukturen och användningen av den gynnar en hållbar utveckling enligt Vision Luleå 2050 eller om den bör förändras*
- *Beskriva nuläget i de utpekade geografiska områdena som stadsdelar, samlande byar och stadsnära byar*

Luleå kommun

Luleå är en kustkommun med skärgård och drygt hälften av ytan är vatten och en tredjedel är skogsmark. Kommunen har fastland med älvar och sjöar samt hav med öar. Landskapet är präglad av landhöjningen. Odlingslandskapet finns främst längs älvarna.

Skärgården är en unik naturmiljö där en naturlig omformning ständigt sker, präglad av is, landhöjning, salthalt, vattenstånd med mera.

Luleåälven är en utbyggd kraftverksälv och Råneälven är en skogsälv, båda är mycket stora vattendrag. Överlag är vattnets kvalitet god och det finns en god tillgång till grundvattnen.

Årsmedeltemperaturen är +1,3 grader och den ökar med den pågående klimatförändringen, med ökad temperatur kommer även mer regn. Havsnivån höjs vilket kommer att minska effekterna av landhöjningen.

Gammelstad är den äldsta stadsdelen och där finns även ett världsarv med kyrka och kyrkstad som är mer än 400 år gamla. Luleå byggdes ut i en snabbare takt under 50-80-talet då befolkningen ökade. När planerna för Stålverk80 avbröts medförde det att bygganden avtog.

Verksamhetsområden med de största sammanlagda lokalytorna ligger inom stadsbygden, de är Storheden, Notviksstan, Skutviken och Aurorum. Det största industriområdet ligger på Svartön. Handel finns samlat främst i Centrum och på Storheden.

Befolkningen i Luleå har ökat med i genomsnitt 400 personer per år under de senaste 20 åren. Det finns ca 38 000 hushåll i kommunen och en hög efterfrågan på nya bostäder.

Luleå har goda kommunikationer med flyg, tåg, kollektivtrafik, cykel, hamn och väl utbyggda system för energi, dricksvatten, spillvatten, avfall. Även tillgången till natur, skärgård, idrott, kultur med mera måste bedömas som goda.

Luleås utmaningar

Några utmaningar som nulägesbeskrivningen pekar ut är:

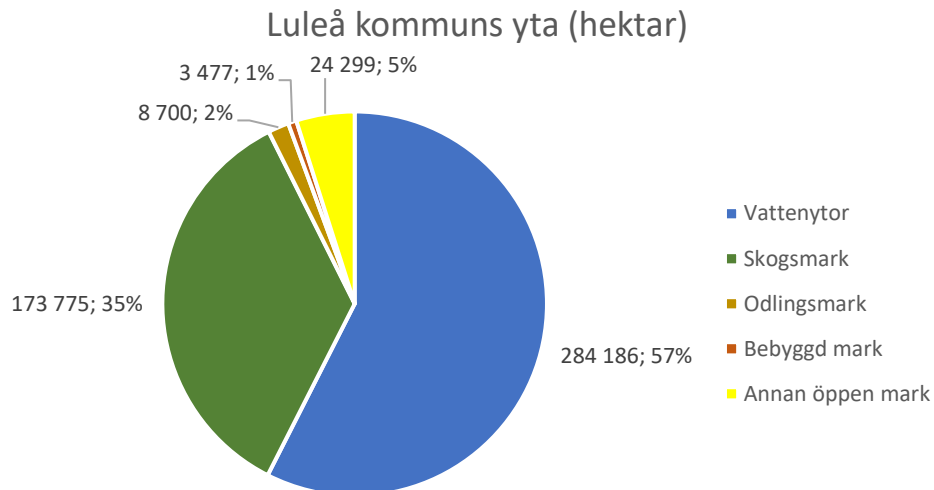
- Behovet av fler bostäder och en hög efterfrågan på bostäder inom stadsbygden och främst Centrum
- Hantera utbyggnad av bostäder så att stadsdelarna blir blandade och risken för segregation minskar. Vissa stadsdelar har sämre skolresultat och etableringen av friskolor ger svårigheter i planeringen av kommunala skolor.
- Hantera förändringen i handeln med ökad e-handel och minskad butikshandel. Stödja omvandlingen av handelsområdena till mer diversifiering.
- Behålla, utöka och förbättra den gröna strukturen som har minskat i stadsbygden. Bilda fler naturreservat för att säkra tillgången till natur för invånare i stadsbygden.
- Minska den negativa påverkan som en vattennära exploatering ger i form av muddringar, dränering, dagvattenflöden med mera
- De begränsningar som systemet för dricksvatten och spillvatten ger utbyggnadsmöjligheterna
- Anpassa till ett förändrat klimat och samtidigt minska användningen av fossila resurser. Öka den egna energiproduktionen med förnybara bränslen.
- Minska de ökande avfallsmängderna och ytterligare förbättra hanteringen av avfallet. Utveckla fler möjligheter till återbruk.
- Minska resor med bil och fortsätta att öka resandet med kollektivtrafik och cykel. Hantera konflikten mellan att begränsa klimatpåverkan och en ökande flygtrafik.
- Påverka den negativa utvecklingen med stillasittande och ökad övervikt.
- Stödja en förändring av gods- och varuleveranser.
- Försvara de areella näringarna. Behålla och använda jordbruksmarken så att självförsörjningsgraden av livsmedel kan öka. Säkerställa tillgången till dricksvatten.

1. Nuvarande struktur

Beskrivningen av den nuvarande strukturen visar **de förutsättningar** som finns för olika användningar som beskrivs i kapitel 2.

I kapitlet beskrivs de strukturer som finns; allt från geologi, klimat, landskap till byggnader, infrastrukturer, anläggningar och människor. För varje del beskrivs också utveckling, olika former av skydd och intressen.

Om man ska beskriva kommunen utifrån hur ytorna fördelar sig så kan man kalla Luleå kommun en vatten- och skogskommun.

Vattenytor är hav, sjöar, vattendrag

Skogsmark är både skog och avverkningsytor

Odlingsmark är mark som används för odling

Bebyggd mark är t ex ytor med bebyggelse, vägar, flygplats, industrier, lager, olika samhällsfunktioner

Annan öppen mark är ytor som kan vara igenväxande odlingsmark, koloniområden, slalombackar, grustäkter, berghällar med mera

Källa: Lantmäteriet

1.1 Geologi och geografi

Luleå är en kust- och skärgårdskommun. Kommunen är cirka 5000 kvkm stort till ytan, varav drygt hälften är hav. Avstånden inom kommunen är relativt stora. Inom kommunens landområde är det 100 km från norr till söder. Från centrum är det 80 km till den nordligaste delen.

Berggrunden i kommunen består främst av urberg från den äldre svioniska och den yngre karelska eran och i sydväst och nordväst förekommer även gabbro och dioriter. De svioniska vulkaniterna är lokaliserade till tre huvudområden: Ersnäs/Morön, Solberg/Bjursträsk och Smedsbyn/Ängesbyn. Kommunens geologiska förutsättningar gör att riskerna för ras, skred och erosion är mycket små.

Jordarterna inom kommunen utgörs främst av olika slags moräner, älvsediment (lättlera och finmo) och isälvsavlagringar i form av flygsandfält, rullstensåsar samt grusfält. Det största stråket av isälvsavlagringar är Luleälvåsen som följer Luleälvens dalgång. Avlagringarna bildar ett av Sveriges största isälvsfält - sandområden som idag bygger upp öar och grundområden från Marakallen längst ut, över Rödkallen, Sandgrynnorna, Junkön, Sandön, Kallaxheden och Karlsvikshalvön. Även Näset i Sunderbyn och Sandnäsudden på södra sidan av älven ingår. Mindre åsstråk finns också vid Brändön och Jämtön. Torvmyrarna med en total yta på cirka 26 000 hektar är relativt unga och grunda närmast kusten, de djupare torvområdena ligger i kommunens nordvästra och sydvästra delar.

(Jordartskarta)

Sulfidhaltiga sediment förekommer naturligt längs norrlandskusten. När dessa sediment kommer i kontakt med luftens syre oxiderar järnsulfiderna och det bildas svavelsyra. Det leder till att pH-värdet i jorden kan sjunka så lågt som till 3. De sura förhållandena medför att metaller frigörs från jordens mineral och orsakar förhöjda metallhalter i dräneringsvattnet.

Större delen av Luleå kommun är låg- eller normalriskmark i förhållande till markradon. Det går dock ett brett stråk från Junkön norrut via Luleå centrum och förbi Råneå norr om Andträsket som består av område med lokala förekomster av högradonmark. Utöver det finns mindre områden utspridda i kommunen med högradonriskområden.

I Norrbottens län finns tre geografiska huvudregioner; kust, inland och fjäll som i sin tur kan delas upp i sju naturgeografiska regioner. Luleå kommun ligger i två av dessa regioner, "Kustslätter och dalar med finsediment kring norra Bottenviken" vid kusten med en flikig kustlinje och ett landskap nära kusten som består till stor del av slätter samt terräng med låga kullar. Ett par mil in från kusten övergår slättlandskapet i "Norrlands vågiga bergkullterräng med mellanboreala skogsområden" med ett landskap präglat av barrskogar, myrmarker och berg. I älvdalarna och längs kusten har finkorniga sediment avlagrats vilket ger goda odlingsförutsättningar.

Landskapet i Luleå kommun kan grovt delas in i två lika stora delar; fastland med älvar och sjöar samt hav med öar. Fastlandet korsas av två älvdalar med odlingslandskap som även finns i det flacka kustområdet och i anslutning till andra vattendrag. I övrigt domineras landarealen av skogsmark, men även mycket myrmark. Topografin är generellt flack närmast kusten. I de övre delarna av Råneå älvdal och Vitådalen höjer sig dock några mindre berg. I stort sett hela kommunen ligger under högsta kustlinjen vilket präglar landskapets geologiska förutsättningar, såsom jordartsfördelning och landformer.

Förändring

Landhöjningen bidrar till att vattenområden blir landområden, det kan bland annat innebära att sulfidhaltiga jordar i havsvikar frigörs och ger negativ miljöpåverkan.

Allmänna intressen

Radon i marken är troligen den vanligaste källan till radon i hus och byggnader, men radon kan också finnas i byggnadsmaterial och i hushållsvattnet. Luften i jorden innehåller alltid en relativt hög radonhalt, som kan sugas in i hus om grunden är otät.

Jordarter som är lämpliga för odling behöver sparas och inte nyttjas för andra ändamål.

Tillgången till grundvatten är god, stora vattenmängder finns i isälvsåsarna.

Variationer i geologin har betydelse för ekosystem och industriell verksamhet som täkter.

Formella skydd

Åtta av kommunens tio allmänna vattentäkter omfattas av vattenskyddsområde. Arbetet pågår med att uppdatera de täkter som har äldre skyddsområden samt de som helt saknar vattenskyddsområde.

[\(Vattenskyddsområden\)](#)

Riksintresse

Gäddviks vattenverk är av riksintresse som anläggning för vattenförsörjning. Vattenverket har en stor kapacitet och god kvalitet samt kan nyttjas av många människor. Risken för att anläggningen påverkas av klimatförändringar bedöms som liten och den kan komma att behövas som reserv eller för framtida användning.

Källor

SGU, jordartskarta etc

Stadsbyggnadsförvaltningen

1.2 Skogslandskap

Skogsmarken upptar cirka 80 % av kommunens landyta och 35 % av den totala ytan. Skogslandskapet tillhör det boreala skogsområdet, taigan, vilket sträcker sig i ett bälte runt hela norra halvklotet.

Dessa skogar domineras av barrträd – för vår del är det frågan om tall och gran – men inslag av olika lövträd som asp, björk, sälg och rönn förekommer på många ställen. De senare hittas numera främst i kantzoner mot sjöar och vattendrag, i myrkanter och i sumpskogsmiljöer. Stora arealer av igenvuxna odlingsmarker upptas idag också av lövskog i kommunen.

Förändring

I princip är all skogsmark ianspråktagen för skogsbruk vilket är avgörande för hur skogen ser ut och dess innehåll av arter. Sedan slutet på 1950-talet när skogsbruket mekaniserades har omvandlingen gått snabbt. Idag finns bara några små fragment kvar av naturligt utvecklade skogar. ([Skyddsvärd natur](#))

Allmänt intresse

Enligt kommunens naturvårdsplan ska skogen uthålligt producera biologiska råvaror av hög kvalitet samtidigt som biologisk mångfald och kulturhistoriska värden bevaras. Ett av målen i naturvårdsplanen är att minst fem procent av den produktiva skogsmarken som är naturskog ska ges ett långsiktigt skydd. Bevarade naturskogar finns främst på höjder i landskapet på exempelvis Snöberget, Tväråkölen, Bälingeberget och Storkrokberget. Även inom Ormberget-Hertsölandet finns delar med naturskog. ([Naturvårdsplan](#))

Formellt skydd

Arealen skyddad produktiv skogsmark i naturreservat och biotopskyddsområden är 3094 hektar, vilket är 2,1 procent av den totala arealen produktiv skogsmark. Sammanlagd skyddad landareal av alla naturtyper är 7178 hektar, vilket motsvarar 3,2% av kommunens landyta. Cirka en tredjedel av de skyddade landarealerna återfinns i skärgården som alltså proportionellt sett har betydligt mer skyddad mark än fastlandet, där är cirka 40% av den skyddade marken skog. ([Naturreservat](#))

Länsstyrelsen har pågående reservatsbildning inom ytterligare några områden med skog och i planerade naturreservat finns också en del skog som kan skyddas, bland annat Lill-Furuön, Sandön, Sörilandhuvudet och Snasahögarna på Kallaxheden. Dessa skulle sammanlagt kunna ge ytterligare cirka 1 500 hektar skydd.

Riksintresse

Råneåälven, Persöfjärden, Gammelstadsviken, Sandön, Junkön, Rödkallen, Bälingeberget, strandområdet nordöst om Kallax samt delar av Hindersön och Brändöskär omfattas av riksintresse för naturvård. De belyser särskilt väl viktiga skeden av natur- eller kulturlandskapets utveckling eller är ostört och inrymmer en stor mångfald av naturtyper. Flera av områdena har värden kopplat till skog. ([Riksintresse MB 3:6 naturvård](#))

Alla områden som omfattas av Natura 2000 är riksintressen. De är värdefulla naturområden med arter och/eller naturtyper som är särskilt skyddsvärda ur ett europeiskt perspektiv. Följande områden omfattas, Alterberget, Bergöfjärden, Bockön (tidigare Sikören), Bådan, Båtöfjärden, Fognästjärn, Forshed, Furuholmen, Gammelstadsviken, Harufjärden, Hästholmen, Kluntarna, Lappön, Likskäret, Marakallen, Möröfjärden, Norr-Åspen, Persöfjärden, Rånefjärden, Råneåälven, Rävaberget, Rödkallen-Söråspen, Selets bruk, Skatabryggan, Krakahällan, Skäret, Snöberget, Stenåkern och Timmerberget. Flera av områdena har värden kopplat till skog. ([Riksintresse MB 4:1 Natura 2000](#))

Källor

Naturvårdsplan

Underlag skyddade områden

Hänsyn riksintresse

Underlagskarta

1.3 Odlingslandskap

Odlingslandskapet i Luleå kommun finns främst längs älvdalarna och i det flacka kustområdet och är 4 % av landytan.

Det är i älvdalarna och efter kusten som finkorniga sediment har avlagrats vilket ger goda förutsättningar för odling. Idag kännetecknas områdena av ett relativt storskaligt odlingslandskap. På några öar finns ett gammalt småskaligt odlingslandskap.

Förändring

Odlingslandskapet har förändrats dels av att jordbruk har lagts ner men också av förändrade brukningsformer som har lett till minskade landskapsvärden. Den öppna brukade marken i odlingslandskapet har på många ställen växt igen.

Allmänt intresse

Naturvårdsplanen har målet att odlingslandskapet, som förutsätter ett levande lantbruk, ska producera livsmedel och andra biologiska råvaror av hög kvalitet samtidigt som biologisk mångfald och kulturhistoriska värden bevaras.

Den brukningsvärda jordbruksmarken är identifierad och värderad. ([Brukningsvärd jordbruksmark](#))

Mångformiga odlingslandskap ger utrymme för höga naturvärden vilket oftast också sammanfaller med de kulturhistoriskt mest skyddsvärda områdena. Några exempel är landskapen vid Avan, Ersnäs, Ökholmen på Brändön och Hindersön. ([Bevarandeprogram odlingslandskapet](#))

Formellt skydd

Jordbruk är av nationell betydelse och jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.

Riksintresse

Råneåälven, Persöfjärden, Gammelstadviken, Sandön, Junkön, Rödkallen, Bälungeberget, strandområdet nordöst om Kallax samt delar av Hindersön och Brändöskär omfattas av riksintresse för naturvård. De belyser särskilt väl viktiga skeden av natur- eller kulturlandskapets utveckling eller är ostört och inrymmer en stor mångfald av naturtyper. Flera av områdena har värden kopplat till odlingslandskap. ([Riksintresse MB 3:6 naturvård](#))

Landskapen i Avan, Avafors, Melderstein, Selet, Karlsvik, Strömsund, Kyrkbyn, Svartöstad, Gäddvik och på Hindersön, Småskär samt Rödkallen är riksintressen för kulturmiljö. Flera av områdena har värden kopplat till odlingslandskap. ([Riksintresse MB 3:6 kulturmiljövård](#))

Källor

Naturvårdsplan

Rapport värdering av jordbruksmark 2017, Hushållningssällskapet

Bevarandeprogram odlingslandskap

Hänsyn Riksintresse

Underlagskarta

1.4 Skärgårdens ö-landskap

Kommunen har 1312 öar i havet med en sammanlagd landareal på 20 452 hektar. Tillsammans har öarna en strandsträcka på cirka 100 mil. Fastlandets kuststräcka är 40 mil.

Skärgårdslandskapet är sin egen landskapstyp som är uppbyggd av både skogs- och odlingslandskap. Men förhållandena är annorlunda än på fastlandet och fler skärgårdsspecifika naturmiljöer ingår i den mångformiga och mosaikartade naturen. Det finns olika typer av strandmiljöer samt typiska karga sand-, klapper- och grusmarker.

En kombination av faktorer ger de unika förutsättningarna; flack topografi, flikiga och variabla strandzoner, snabb landhöjning, låg salthalt, stora vattenståndsfluktuationer och isskavning av strandzoner. Skärgårdens landskap är en mycket dynamisk miljö, ständigt under omformning genom naturliga processer vilket ger utrymme för mångfald. Grunda bottnar, vikar och strandzoner har stor betydelse för den biologiska mångfalden.

Det finns jordbruksmiljöer som har präglats av ett småskaligt jordbruk och fiske under många generationer, dessa miljöer finns idag främst på Hindersön och Sandön. Kulturhistoriska lämningar och miljöer finns i form av fiskelägen, fyrplatser, kuströsen, sjömärken, labyrinter med mera.

Förändring

Stor andel av stränderna är påverkade av muddringar, bebyggelse och annan exploatering. Av fastlandsstranden är 60 % av de byggbara stränderna redan ianspråktagna, medan siffran för skärgården är lägre, 14 %.

I stort sett alla öar har någon form av bebyggelse, i större eller mindre utsträckning. Skogen på öarna är präglade av skogsbruk.

Skärgården är intressant för många olika verksamheter.

Allmänt intresse

Skärgården är ett stort allmänt intresse för framförallt rekreation och friluftsliv.

Naturvårdsplanen har målet att skärgårdens orörda helhetskaraktär och dess biologiska, geovetenskapliga och kulturhistoriska värden ska bevaras. ([Naturvårdsplan](#))

Sammantaget finns de största naturvärdena i skärgården. Hindersöns odlingslandskap är väl bevarat och unikt med det enda aktiva skärgårdsjordbruket norr om Stockholms skärgård. Delar av den mest opåverkade och därmed skyddsvärda naturen finns i en del skärgårdsmiljöer, särskilt i ytterskärgårdens öar med bland annat Rödkallen, Sandgrynnorna, Kluntarna och Brändöskär.

([Bevarandeprogram odlingslandskapet](#)) ([kulturmiljöprogrammet](#))

Formellt skydd

I skärgården finns 23 naturreservat och nio biotopskyddsområden med en sammanlagd landyta av 2170 hektar. Cirka en tredjedel av kommunens skyddade landareal återfinns i skärgården som alltså proportionellt sett har mer skyddad mark än fastlandet, cirka 12 procent av landarealen är skyddad.

([Skyddad natur](#))

Till ovanstående arealer tillkommer även några djur- och växtskyddsområden med landstigningsförbud under viss tid av året. Översyn av dessa pågår, länsstyrelsen utreder om justeringar behöver göras som en följd av ändrade naturförhållanden och förbättrat kunskapsläge.

Det nybildade (2017) reservatet Kallfjärden på gränsen mot Piteå kommun är det första marina naturreservatet i kommunen.

Det generella strandskyddet om 100 meter har utvidgats upp till 300 meter från strandlinjen på ett 40-tal platser i skärgården.

Länsstyrelsen har några pågående reservatsbildningar i skärgården, bland annat på Sandön, Junkön och Lill-Furuön. Planering pågår för naturreservat på Altappen, Småskär och Degerö-Börstskär.

Riksintresse

Råneåälven, Persöfjärden, Gammelstadsviken, Sandön, Junkön, Rödkallen, Bålingeberget, strandområdet nordöst om Kallax samt delar av Hindersön och Brändöskär omfattas av riksintresse för naturvård. De belyser särskilt väl viktiga skeden av natur- eller kulturlandskapets utveckling eller är ostört och inrymmer en stor mångfald av naturtyper. Flera av områdena har värden kopplat till skärgården. ([Riksintresse MB 3:6 naturvård](#))

Landskapen i Avan, Avafors, Melderstein, Selet, Karlsvik, Strömsund, Kyrkbyn, Svartösten, Gäddvik och på Hindersön, Småskär samt Rödkallen är riksintressen för kulturmiljö. Flera av områdena har värden kopplat till skärgården. ([Riksintresse MB 3:6 kulturmiljövård](#))

Alla områden som omfattas av Natura 2000 är riksintressen. De är värdefulla naturområden med arter och/eller naturtyper som är särskilt skyddsvärda ur ett europeiskt perspektiv. Följande områden omfattas, Alterberget, Bergöfjärden, Bockön (tidigare Sikören), Bådan, Båtöfjärden, Fognästjärn, Forshed, Furuholmen, Gammelstadsviken, Harufjärden, Hästholmen, Kluntarna, Lappön, Likskäret, Marakallen, Möröfjärden, Norr-Äspen, Persöfjärden, Rånefjärden, Råneälven, Rävaberget, Rödkallen-Söräspen, Selets bruk, Skatabryggan, Skrakahällan, Skäret, Snöberget, Stenåkern och Timmerberget. Flera av områdena har värden kopplat till skärgården. ([Riksintresse 4:1 Natura 2000](#))

Hela skärgården omfattas av riksintresse för friluftsliv. Med friluftsliv avses vistelse utomhus i natur- eller kulturlandskapet för välbefinnande och naturupplevelser. Området har särskilt goda förutsättningar för upplevelser i natur och/eller kulturmiljöer samt för friluftaktiviteter och vattenanknutna friluftaktiviteter. Norrbottens skärgård är ett känsligt område med höga natur- och kulturvärden. Området är relativt opåverkat jämfört med övriga Östersjöområdet. ([Riksintresse MB 3:6 friluftsliv](#))

Riksintresset för Luleå hamn är inte preciserat utan avgränsas till området för allmän hamn. Två av tre farleder är riksintressen och inom farlederna finns skyddsområden (höjd 65 meter och djup mellan 11 och 14 meter).

Riksintresse för totalförsvar omfattar för skärgården dels påverkan av buller samt behov av hinderfrihet och dels Junköns skjutfält. Hinderfria områden omfattar in-/utflygningssektorer, stoppområde avseende höga objekt och vindkraft samt MSA-yltor. Även riksintresset för väderradar påverkar skärgården. ([Riksintresse MB 3:9 totalförsvar](#))

Jåhkågaska tjiellde tillsammans med Udtja, Turpon och Sirges samebyar samt Gällivare och Kalix samebyar har områden av riksintresse. Syftet är att bibehålla förutsättningarna för näringen genom att ge de viktigaste områdena särskilt skydd. Dessa områden redovisas som kärnområde, strategiska platser och funktionella samband och kan omfatta exempelvis flyttleder, kalvningsland och områden med särskilt goda betesförhållanden. Vinterbetet på öar med flyttleder på isen påverkar användningen av vatten och öar. ([Riksintresse MB 3:5 ren](#))

Källor

Naturvårdsplan

Kulturmiljöprogram
Underlag Skyddade områden
Hänsyn Riksintresse

1.5 Vattnets landskap

Vattnets landskap består av flera olika delar som hav, älv, sjö, vattendrag och våtmarker. Den öppna vattenytan är 57 % av kommunens totala yta.

Kommunens havsområde sträcker sig ut till den ekonomiska zonen, gränsen går ungefär 22 km utanför de yttersta öarna. Bottenviken och Bottenhavet tillhör havsområdet Bottniska viken som går ända ner till Östhammars kommun. Bottenviken, som gränsar i söder till Norra Kvarken, är med ett medeldjup på 40 m ett grunt hav med en liten vattenvolym. De stora älvorna som rinner ut i havet medför ett stort tillskott av älvvatten vilket gör att vattnet blir bräckt, salthalten är endast 0,3%. Vattenströmmarna i Bottenviken är i huvudsak drivna av vinden och varierar i styrka och riktning. Det finns ett mönster med en moturs cirkulerande ström som löper norrut längs finska kusten och söderut längs den svenska. Vattenståndet varierar beroende på vind, lufttryck och tillförsel från älvar. Ett årligt mönster är ett högt vattenstånd på senhösten och ett lägre på vårvintern. Men variationen är stor och starka sydliga vindar i kombination med lågtryck ger mycket höga vattenstånd, det högsta som uppmätts i Sverige är registrerat här (181 cm över normalvatten i Kalix 1984). Det kalla klimatet och den låga salthalten gör att hela Bottenviken är istäckt under vintern (100-190 dagar), isen kan dock brytas upp tillfälligt av hårda vindar. Bottenområdet består av mjukbotten (lera, dy) och sandbotten med inslag av hårbotten (block, sten). Havsområdet är sin egen naturtyp där övergångsområden med grunda bottnar, vikar och strandzoner har störst betydelse för biologisk mångfald. Bottenviken är ett artfattigt havsområde med en känslig balans av brackvattensarter. Havet är också näringsfattigt med fosfor som det begränsande ämnet för planktonproduktionen. Bottenviken har en fiskfauna som är en blandning av söt- och saltvattensarter. Siklöja, sik, lax, havsöring, harr är vanliga fiskarter. Vattenkvaliteten är god i de flesta kustvattenförekomster om man bortser ifrån föroreningar såsom kvicksilver som finns i för höga halter i Sveriges alla vatten. Det finns ett stort antal välbevarade fartyglämningar med kulturhistoriska värden i havet, närmare kunskap om dem är bristfällig.

De två älvar som korsar kommunen har helt olika karaktärer. Fjällälven Luleälven är en utbyggd kraftverksälv medan skogsälven Råneälven är helt oreglerad. Råneälven är nationalälv med en naturlig hydrologisk dynamik och varierade älvmiljöer med forsar, sel, naturliga stränder och översvämningsområden. Det finns också några mindre vattendrag exempelvis Aleån, Bjurån och Vitån. Enligt vattenförvaltningens statusklassning har majoriteten av kommunens vattendrag måttlig ekologisk status vilket innebär att man ännu inte uppfyller miljö kvalitetsnormen som i regel är satt till god ekologisk status till 2021. Den påverkan som förekommer är av fiske, skogsbruk och tidigare gjorda fysiska ingrepp i flöden och strukturer.

Det finns cirka 300 sjöar större än 1 hektar, flertalet av dem är näringsfattiga. Ett mindre antal sjöar, som Gammelstadsviken, är näringsrika. De flesta av Luleå kommuns sjöar är relativt grunda. Bland de större sjöarna kan nämnas Hovlössjön, Persöfjärden och Vitåfjärden. Det finns totalt 330 öar i sjöarna. Sjöarna har i de flesta fall hög eller god ekologisk status, med några undantag och även där handlar påverkan oftast om fysiska ingrepp som påverkar hydrologi eller konnektivitet. Några sjöar uppvisar försurning orsakad av urlakning av försurande ämnen från svavelleror. I vissa vattenområden som stadsbygdens innerfjärdar, Persöfjärden och Aleån kan dock de näringsrika tillstånden till viss del förklaras av mänsklig påverkan i form av avloppsutsläpp eller urlakning av näringsämnen från omgivande jordbruks- eller skogsmark. ([Vatten statusklassning](#))

Cirka 15 procent av kommunens landyta upptas av våtmarker, oftast som en del av skogslandskapet. Särskilt i den norra delen finns otaliga större och mindre myrar. En stor del av kommunens våtmarker är ett resultat av landhöjningen. Havsvikar som har snörts av och sedan sakta vuxit igen, medan andra våtmarker har sitt ursprung i sjöar. Vissa myrar har varit skogsmark som sedan försumpats på

grund av klimatförändringar. Många av dessa processer pågår fortfarande. Våtmarkerna är livsmiljö för ett stort antal våtmarksbundna växt- och djurarter som förutom att vara en del i det egna unika ekosystemet är en viktig beståndsdel i andra större system som till exempel skogsekosystemen.

(Våtmarksinventering)

Längs naturliga vattendrag, vid opåverkade sjöar och vid kusten skapas förutsättningar för utpräglade vegetationszoner på grund av de återkommande variationerna i vattenstånd. Dessa zoners växtsamhällen är miljö för många djurarter som försvinner om den hydrologiska balansen rubbas.

Förändring

Bottenviken påverkas av utsläpp från industrier, reningsverk, fiskodling samt diffusa källor som luftföroreningar, jord- och skogsbruk.

Muddringar för hamnar, farleder med mera har ökat.

Vattendrag och sjöar är främst påverkade av fysiska förändringar, som från vattenkraft eller flottleder. Vandringshinder som fellagda vägtrummor, fördämningar och regleringar för sågverk eller gamla kvarnar är problem på vissa ställen.

Sulfidlerorna som finns i lågt liggande områden med finsediment kan ge problem med försurning och utläckage av metaller till angränsande vatten. Dikningar i avrinningsområdena förvärrar problemen.

Stora arealer av kommunens våtmarker har dränerats genom dikning i syfte att tillskapa jordbruksmark eller för att öka skogsproduktionen.

Allmänt intresse

De statliga havsplanerna omfattar Sveriges ekonomiska zon och svenskt territorialhav från en nautisk mil (1852 m) utanför den svenska baslinjen. Vårt planeringsansvar är inre vatten och del av territorialhav, det betyder att vårt planeringsansvar överlappar med statens. Förslaget till den nationella havsplanen för Bottniska viken pekar ut följande intressen för vårt område: friluftsliv, natur, fiske, sjöfart och försvar. Under våren 2018 sker samrådet om de nationella planerna.

Vattnets ekosystem bidrar med flera ekosystemtjänster som livsmedel, naturupplevelser, rekreation, kulturarv och klimatreglering.

Ytterligare områden behöver avsättas för att nå det nationella målet om minst 10% marint områdesskydd.

Stora delar av havet är också viktiga för yrkesfisket med fångstområden och områden för lek och uppväxt.

Formellt skydd

Strandskyddets generella utbredning om 100 meter från strandlinjen har på ett antal ställen utvidgats upp till 300 meter ut i vattnet. (Utvidgat strandskydd)

Ett flertal naturreservat i skärgården omfattar även vattenområden men har svaga syften när det gäller skydd av vattenmiljön. Endast ett av naturreservaten är marint, Kallfjärden.

Riksintresse

Råneåälven, Persöfjärden, Gammelstadviken, Sandön, Junkön, Rödkallen, Bälungeberget, strandområdet nordöst om Kallax samt delar av Hindersön och Brändöskär omfattas av riksintresse för naturvård. De belyser särskilt väl viktiga skeden av natur- eller kulturlandskapets utveckling eller

är ostört och inrymmer en stor mångfald av naturtyper. Flera av områdena har värden kopplat till vattenmiljöer. ([Riksintresse MB 3:6 naturvård](#))

Landskapen i Avan, Avafors, Melderstein, Selet, Karlsvik, Strömsund, Kyrkbyn, Svartösten, Gäddvik och på Hindersön, Småskär samt Rödkallen är riksintressen för kulturmiljö. Flera av områdena har värden kopplat till vattenmiljöer. ([Riksintresse MB 3:6 kulturmiljövård](#))

Alla områden som omfattas av Natura 2000 är riksintressen. De är värdefulla naturområden med arter och/eller naturtyper som är särskilt skyddsvärda ur ett europeiskt perspektiv. Följande områden omfattas, Alterberget, Bergöfjärden, Bockön (tidigare Sikören), Bådan, Båtöfjärden, Fognästjärn, Forshed, Furuholmen, Gammelstadsviken, Harufjärden, Hästholmen, Kluntarna, Lappön, Likskäret, Marakallen, Möröfjärden, Norr-Åspen, Persöfjärden, Rånefjärden, Råneälven, Rävaberget, Rödkallen-Söråspen, Selets bruk, Skatabryggan, Skrakahällan, Skäret, Snöberget, Stenåkern och Timmerberget. Flera av områdena har värden kopplat till vattenmiljöer. ([Riksintresse 4:1 Natura 2000](#))

Hela skärgården omfattas av riksintresse för friluftsliv. Med friluftsliv avses vistelse utomhus i natur- eller kulturlandskapet för välbefinnande och naturupplevelser. Området har särskilt goda förutsättningar för upplevelser i natur och/eller kulturmiljöer samt för friluftaktiviteter och vattenanknutna friluftaktiviteter. Norrbottens skärgård är ett känsligt område med höga natur- och kulturvärden. Området är relativt opåverkat jämfört med övriga Östersjöområdet. ([Riksintresse MB 4:2 Kustturism och friluftsliv](#))

Riksintresset för Luleå hamn är inte preciserat utan avgränsas till området för allmän hamn. Två av tre farleder är riksintressen och inom farlederna finns skyddsområden (höjd 65 meter och djup mellan 11 och 14 meter). ([Riksintresse MB 3:8 hamn](#))

Riksintresse för totalförsvar omfattar för skärgården dels påverkan av buller samt behov av hinderfrihet och dels Junköns skjutfält. Hinderfria områden omfattar in-/utflygningssektorer, stoppområde avseende höga objekt och vindkraft samt MSA-yltor. Även riksintresset för väderradar påverkar vattenmiljöer. ([Riksintresse MB 3:9 totalförsvar](#))

Riksintresset för yrkesfiske omfattar Lövskärs hamn och en stor del av havsområdet runt om skärgårdsöarna. ([Riksintresse MB:5 yrkesfiske](#))

Jåhkågaska tjiellde tillsammans med Udtja, Turpon och Sirges samebyar samt Gällivare och Kalix samebyar har områden av riksintresse. Syftet är att bibehålla förutsättningarna för näringen genom att ge de viktigaste områdena särskilt skydd. Dessa områden redovisas som kärnområde, strategiska platser och funktionella samband och kan omfatta exempelvis flyttleder, kalvningsland och områden med särskilt goda betesförhållanden. Vinterbetet på öar med flyttleder på is påverkar användningen av vatten och öar.

Källor

Havs- och vattenmyndigheten

VISS-databas

Vattenmyndigheten

Våtmarksinventering

Hänsyn Riksintressen

1.6 Stadsbygdens landskap

Vatten- och grönområden i anslutning till bebyggelse kallas grönstruktur. Grönstrukturen formas av parker, grönytor, alléer, kyrkogårdar, bostadsgårdar, stränder, vattenytor, trädgårdar, kolonilotter med mera. Strukturen ger en mängd ekosystemtjänster som vattenrening, klimat, luftrening, livsmedel, upplevelsevärden och friluftsliv.

Grönstrukturen i Luleå stadsbygd är väl utvecklad, vilket främst beror på de naturgivna förutsättningarna med alla stränder längs med fjärdarna och älv. Den mest karaktäristiska naturtypen är strandzonerna med äldre tallskog.

I stadsbygdens grönstruktur finns ett antal värdekärnor som är extra viktiga att bevara. De är större områden ofta med litet mer orörd natur och som ligger strategiskt i strukturen där de stärker den ekologiska funktionen. Mjölkuddsberget, stranden vid Notviksverkstaden, Munkebergs strand och Gültzaudden är exempel på sådana områden.

I anslutning till stadsbygden finns flera naturreservat i syfte att ge alla tillgång till områden med höga friluftslivs-, natur- och kulturmiljövärden. ([Naturreservat](#))

Förändring

I takt med att staden förtätats har de gröna ytornas areal minskat. Även om grönstrukturen huvudsakligen ännu är funktionell har vissa förbindelselänkar (spridningskorridorer) klippts av eller försämrats i omfång och kvalitet på senare år. Områden med gamla tallar har tagits i anspråk för bebyggelse.

Allmänna intressen

Stadsbygdens landskap behövs för att upprätthålla och utveckla ett rikt växt- och djurliv och ekosystemtjänster. Stadsbygdens landskap har viktiga sociala funktioner, främjar möten och fysisk aktivitet. Grönstrukturen ska bevara gamla kulturväxter och ett hårdigt växtmaterial i alléer, parker, trädgårdar, kyrkogårdar och andra planteringar.

Formella skydd

I anslutning till stadsbygden finns flera naturreservat som Ormberget-Hertsölandet, Gammelstadviken och Kallaxheden. Dessutom planeras för nio nya kommunala naturreservat i stadsbygden, exempelvis Mjölkuddsberget, Porsöberget och Kalvholmen. ([Naturreservat](#)) ([Nya kommunala naturreservat](#))

Alléer omfattas av ett generellt skydd som biotopskyddsområden.

Riksintressen

Råneåälven, Persöfjärden, Gammelstadviken, Sandön, Junkön, Rödkallen, Bälingeberget, strandområdet nordöst om Kallax samt delar av Hindersön och Brändöskär omfattas av riksintresse för naturvård. De belyser särskilt väl viktiga skeden av natur- eller kulturlandskapets utveckling eller är ostört och inrymmer en stor mångfald av naturtyper. ([Riksintresse MB 3:6 naturvård](#))

Landskapen i Avan, Avafors, Melderstein, Selet, Karlsvik, Strömsund, Kyrkbyn, Svartösten, Gäddvik och på Hindersön, Småskär samt Rödkallen är riksintressen för kulturmiljö. ([Riksintresse MB 3:6 kulturmiljövård](#))

Alla områden som omfattas av Natura 2000 är riksintressen. De är värdefulla naturområden med arter och/eller naturtyper som är särskilt skyddsvärda ur ett europeiskt perspektiv. Följande områden omfattas, Alterberget, Bergöfjärden, Bockön (tidigare Sikören), Bådan, Båtöfjärden, Fognästjärn, Forshed, Furuholmen, Gammelstadviken, Harufjärden, Hästholmen, Kluntarna, Lappön,

Likskäret, Marakallen, Möröfjärden, Norr-Åspen, Persöfjärden, Rånefjärden, Råneälven, Rävaberget, Rödkallen-Söräspen, Selets bruk, Skatabryggan, Skrakahällan, Skäret, Snöberget, Stenåkern och Timmerberget. ([Riksintresse 4:1 Natura 2000](#))

Källor

Naturvårdsplan

Hänsyn Riksintressen

Underlag Skyddade områden

1.7 Klimat

Luleå kommun ligger i Norra Norrlands kust- och slättområde och präglas av läget vid havet. Årsmedeltemperaturen är ca 2°C. Mest nederbörd faller under sommarmånaderna och minst i februari. Under 13-19 dagar per år är nederbörden över 10 mm, vilket kan leda till översvämningar. Av totala årsnederbörden om 600-675 mm faller 35-40 procent som snö. Snön ligger 140-160 dagar om året och vegetationsperioden är 150-160 dagar. (Observerade medelvärden 1991-2013, SMHI)

Havsnivån varierar relativt mycket och kan förändras markant på kort tid (timmar).

Havsvattenståndet påverkas av vindar och lufttryck, de allra högsta nivåerna inträffar när dessa faktorer samverkar (sydlig vind och lågtryck). Havsnivåerna är höga under höst och vinter. De allra högsta havsvattenstånden är kortvariga och varar ofta bara i ungefär sex timmar. Idag är det beräknade medelvattenståndet +0,09 m (2013 i RH 2000) och det högsta högvattenståndet är +1,75 m (RH2000).

Medelvattenföringen i Luleälvens mynning är cirka 500 m³/s, vilket gör älven till den med högst vattenföring i länet. För Råneälven är motsvarande uppgift cirka 45 m³/s. Topparna i vattenföringen inträffar under vårflo den.

Förändring

Klimatet har förändrats till ett både varmare och blötare klimat. Medeltemperaturerna för både år och årstider har ökat. Framförallt vintern har blivit varmare. Förändringarna blir också tydligare för de extrema temperaturerna den högsta dygnsmedeltemperaturen (jun-aug) förväntas öka något och de kallaste temperaturerna (dec-feb) kommer att bli mycket varmare. Under vintern kommer temperaturförändringen medföra ett ökat antal nollgenomgångar inledningsvis.

Havsnivåhöjning pågår och bedöms på sikt öka med cirka 15 cm i norra Bottenviken (till +0,23 m RH2000). Det betyder landhöjning och havsnivåhöjning på sikt kommer att ta ut varandra helt i framtiden.

För älvar och andra vattendrag kommer medelvattenföringen att öka samtidigt som det extrema 100-årsflödet minskar. För Luleå älv kommer 100-års flödet att vara oförändrat. Vårfloden kommer tidigare och beräknas inte öka i omfattning.

Årsmedelnederbörden ökar mest under vinter och vår, som i dag är de årstider med minst nederbörd. Risken för händelser med kraftig nederbörd har ökat.

Växtsäsongen har förlängts och perioden med snö har blivit kortare. Perioden med tjäle blir kortare, men tjäldjupet bedöms dock snarare öka än minska, beroende på minskat snötäcke.

Allmänna intressen

Samhället måste klara av de klimatförändringar som pågår och bli bättre förberett för framtidens klimat. Det finns riktlinjer för planering som påtalar behovet av översvämningssäker utformning i närheten av hav och vattendrag. Underlaget med skyfallsmodulering finns för att bedöma var åtgärder behövs för att minska riskerna. Översvämningssäker utformning betyder olika för olika anläggningar, i grunden handlar detta om att anläggningen ska tåla översvämning utan att dess funktion påverkas. Speciellt viktigt är detta i förhållande till samhällsviktiga funktioner och infrastrukturer. Rätt hantering av dagvatten med fördröjning och fria vattenvägar blir betydelsefull. ([Riktlinjer klimatanpassning](#)) ([Skyfallsanalys](#))

Källor

Riktlinjer för klimatanpassning

Skyfallsanalys

Översiktlig klimat- och sårbarhetsanalys Norrbotten, Länsstyrelsen

Framtidsklimat i Norrbottens län, Länsstyrelsen

Klimatförändringar i Norrbottens län, Länsstyrelsen

SMHIs regionala scenarier

1.8 Bebyggelse

Den bebyggda ytan är 1 % av kommunens totala yta. Mer tätbebyggda områden finns främst i stadsbygden, stadsnära byar, samlande byarna och andra större byar. ([SCB tätortsområden](#))

Med stadsbygden menas den täta bebyggelsestrukturen i Luleå, som är den enda staden inom Luleå kommun. Som stadsnära byar räknas Bensbyn, Björksbyn, Sunderbyn, Kallax och Hertsölandet. De samlande byarna är Antnäs, Råneå och Persön.

Luleå stad grundlades 1621 kring kyrkan i Gammelstad, som i sin tur uppfördes så tidigt som 1492. På grund av den kraftiga landhöjningen flyttades staden redan 1649 till sin nuvarande plats. Gammelstad är därmed Luleås äldsta stadsdel.

Annan bebyggelse daterad före 1950 finns framförallt i Centrum, på Skurholmen och i Svartöstaden. Under 50-60-talen byggdes Bergviken, Mjölkkudden, Örnäset, Gammelstad och Bergnäset ut. På 70-80-talen kom bebyggelsen på Björkskatan, Hertsön och Porsön. Under 90-talet tillkom inga nya större bostadsområden, endast villaområdet i Södra Sunderbyn och Hammaren byggdes ut.

På samma sätt som centrumhalvön präglas av den rutnätsplan som upprättades efter den stora branden 1888 så kan andra tiders planeringsideal utläsas i andra stadsdelar, tex hur trafikseparering och hög framkomlighet med bil styrde planeringen på Björkskatan och Hertsön eller hur Örnäset byggdes enligt de dåtida tankarna om grannskapsenheter där det finns stadsdelscenter med butiker, skolor, daghem, hälsocenter och gemensamma grönområden. Nu pågår utbyggnaden av Kronan och Hällbacken/Dalbo för bostäder.

Totalt finns det cirka 24 000 lägenheter i flerbostadshus och cirka 8 000 i småhus i Luleå kommun. Det finns cirka 13 100 byggnader med helårsbostäder och 3 500 fritidsbostäder.

Ungefär hälften av de befintliga bostäderna i Luleå har en yta mellan 51-90 kvm, små lägenheter upp till 40 kvm har 6 % och de mellan 41-50 kvm är 6% av hela bostadsbeståndet. Övriga bostäder är mer än 91 kvm stora (ca 40 %).

Under 2016 byggdes cirka 300 nya bostäder, det byggdes småhus på Hällbacken och en stor mängd i frimärksbebyggelse i övriga kommunen. Bostadsrätter byggdes på Lövskatan och Mjölkkudden. Student- och forskarlägenheter byggdes på Porsön och hyresrätter för äldre i Gammelstad. Under 2016 blev 94 småhus, 41 bostadsrätter och 182 hyresrätter klara för inflyttning. Det finns nästan 800 nya bostäder klara för att byggas i antagna detaljplaner.

Det finns ca 25 gruppbofastäder med totalt ca 140 lägenheter för de som har en funktionsnedsättning och behöver stöd av och närhet till personal.

Förskolor finns i stadsdelar, samlande byar och andra byar. Det finns totalt cirka 60 förskolor med sammanlagt cirka 230 avdelningar i Luleå kommun. Den pedagogiska inomhusytan per barn är i genomsnitt 12 kvm.

Det finns 36 st grundskolor i som är placerade i stadsdelar, samlande byar och andra byar. Majoriteten av dessa grundskolor är för elever från förskoleklass till årskurs 6. Luleå kommun har tio grundskolor med högstadium, de ligger i sju av stadsdelarna samt i Södra Sunderbyn och Råneå. Grundskolorna har cirka 7400 elever med en pedagogisk yta inomhus på 14 kvm per elev.

Gymnasiebyn består av åtta byggnader i flera kvarter i centrum. Det finns även en grundskola och en särskola i området samt Hälsans Hus. Gymnasiebyn har cirka 2500 elever.

De största verksamhetsområdena med många byggnader är Storheden, Svartön, Kallax företagsstad och Luleå-Kallax flygplats.

Område	Antal byggnader
Storheden	466
Luleå-Kallax flygplats	417
Svartön	366
Kallax företagsstad	239

Jämför man den totala lokalytan har de största verksamhetsområdena; Storheden, Notviksstan, Skutviken och Aurorum en sammanlagd lokalyta på över 20 000 m².

Flera stora offentliga byggnader för kulturell verksamhet som Kulturens Hus, Norrbottens teatern och Norrbottens museum finns i Luleå centrum.

Byggnader för idrottsverksamhet och arrangemang finns i många stadsdelar och byar bland annat i form av idrottshallar och gymnasalar. Luleås tre största arenor är Luleå Energi Arena, Arcushallen och Coop Norrbotten Arena.

Äldre och betydelsefulla kulturmiljöer finns på flera platser, som exempelvis i Centrum, Gammelstad, Råneå, Svartöstan, Notviken, Gäddvik och Karlsvik men också på öarna och längs älvdalarna.

1996 togs Gammelstads kyrkstad upp på Unescos World Heritage List och blev därmed ett världsarv. Världsarvet Gammelstads kyrkstad innefattar den kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsen, vägnätet, fornlämningsmarken och en månghundraårig sedvänja. Gammelstads kyrkstad är mer än 400 år gammal och rymmer 405 kyrkstugor med sex stall och ett avträde. Kyrkstaden brer ut sig kring den stora medeltidskyrkan. Kyrkstaden är integrerad i en del av stadsdelen Gammelstad, Kyrkbyn, som har ca 800 invånare, det är knappt 100 hushåll som bor innanför världsarvsgränsen. Här finns en blandning av äldre byggnader från sent 1800-tal till modern tid. Även de nyare byggnaderna ansluter till den äldre traditionen genom röda träfasader, sadeltak och byggnadshöjd.

Allmänna intressen

Behovet av nya bostäder och lokaler för verksamheter är stort. Prognosen för 10 år framåt är en ökning med ca 500 personer per år, då bedöms behovet av nya bostäder vara ca 270 nya bostäder per år.

En jämn blandning av upplåtelseformer inom stadsdelar och samlande byar är viktigt för social hållbarhet.

I förvaltningsplanen för Gammelstads kyrkstad regleras vägarnas sträckning och karaktär, att marken ska behålla sin öppna "allmänningsskärakt" och att buffertzonen ska säkras för framtiden.

I Länsstyrelsens kulturmiljöprogram för Norrbotten har 25 kulturmiljöer pekats ut. Programmet togs fram i samverkan med kommunen och innehåller kulturmiljöer som borde prioriteras ur ett regionalt perspektiv för insatser avseende bevarande, dokumentation, information och tillgängliggörande. Kulturmiljöer av regionalt intresse i Luleå kommun är Ale, Altappen, Avafors, Brändöskär/Uddskär, Börjelslandet och Sundom, Gammelstad, Gäddvik, Heden, Hindersön, Innerbodarna, Junkön, Karlsvik, Kluntarna, kvarteren kring domkyrkan, residenset, Notviken, Råneå älvdal, Råneå, Rödkallen, Selets bruk, Sinksundet, Småskären, Svartöstan, Vallen och Örnäset. ([Kulturmiljöprogrammet](#)) ([Kulturmiljö värdefulla vägar](#))

Formella skydd

I Luleå kommun finns cirka 60 byggnader som är byggnadsminne eller kyrkligt kulturminne. Till byggnadsminnena hör bland annat Länsresidenset, Gamla hamnkranen, Pontusbadet, Rödkallens fyr och f.d. fängelset Vita Duvan. Till kyrkliga kulturminnen hör fyra stadsdelskyrkor, bland annat Örnäskyrkan samt församlingskyrkorna Nederluleå kyrka och Luleå domkyrka. Även innerstadens begravningsplats med gamla krematoriet är kyrkliga kulturminnen.

Riksintressen

Råneåälven, Persöfjärden, Gammelstadsviken, Sandön, Junkön, Rödkallen, Bälingeberget, strandområdet nordöst om Kallax samt delar av Hindersön och Brändöskär omfattas av riksintresse för naturvård. De belyser särskilt väl viktiga skeden av natur- eller kulturlandskapets utveckling eller är ostört och inrymmer en stor mångfald av naturtyper. ([Riksintresse MB 3:6 naturvård](#))

Landskapen i Avan, Avafors, Melderstein, Selet, Karlsvik, Strömsund, Kyrkbyn, Svartösten, Gäddvik och på Hindersön, Småskär samt Rödkallen är riksintressen för kulturmiljö. ([Riksintresse MB 3:6 kulturmiljövård](#))

Alla områden som omfattas av Natura 2000 är riksintressen. De är värdefulla naturområden med arter och/eller naturtyper som är särskilt skyddsvärda ur ett europeiskt perspektiv. Följande områden omfattas, Alterberget, Bergöfjärden, Bockön (tidigare Sikören), Bådan, Båtöfjärden, Fognästjärn, Forshed, Furuholmen, Gammelstadsviken, Harufjärden, Hästholmen, Kluntarna, Lappön, Likskäret, Marakallen, Möröfjärden, Norr-Åspen, Persöfjärden, Rånefjärden, Råneälven, Rävaberget, Rödkallen-Söräspen, Selets bruk, Skatabryggan, Skrakahällan, Skäret, Snöberget, Stenåkern och Timmerberget. ([Riksintresse 4:1 Natura 2000](#))

Källor

Länsstyrelsens kulturmiljöprogram
Hänsyn Riksintressen

1.9 Infrastrukturer

Vägar

Luleå kommun har goda kommunikationer både med omvärlden och inom kommunen. Trafiknäten för gång, cykel, buss, väg och flyg är väl utbyggda med hög standard. Järnvägsnätet knyter ihop Luleå kommun med regionen och resten av Sverige samt Finland, bristande kapacitet finns på vissa sträckor. Hamnen i Luleå har ett av Sveriges största godsflöden.

Cykelvägnätet i Luleå kommun omfattar 200 kilometer kommunal cykelväg och 20 kilometer cykelväg på det statliga vägnätet. Det finns brister i underhållet på befintligt nät. Alla stadsdelar har ett huvudcykelnät som leder in mot centrum. Alla cykelvägar delas med gående som kombinerade gång- och cykelvägar. Längs nätet finns ett 80-tal planskilda korsningar med vägnätet. På landsbygden saknar många byar säkra gång- och cykelförbindelser inom byarna och mellan byar. Till de stadsnära byarna är cykelvägnätet till de närmaste stadsdelarna eller centrum delvis utbyggt.

Luleå kommun har goda vägförbindelser med omvärlden. E 4, E 10, väg 97 och väg 94 ger goda möjligheter för personer och gods att nå mål både i regionen och längre bort. Gatunätet är väl utbyggt och i vissa delar överdimensionerat. Alla stadsdelar har bra förbindelser med hög standard. Luleå Kommun ansvarar för 440 kilometer gata, främst i stadsbygden och Råneå. På landsbygden finns främst statliga och enskilda vägar. Vintertid finns isvägar till Hindersön/Brändön och Sandön/Junkön.

Trafiksystemet för busstrafik består av linjenät, hållplatser samt huvudhållplatserna i Centrum på Smedjegatan och kvarteret Loet. Lokaltrafikens garage och verkstadslokaler på Skutviken är viktiga för trafikens funktion och platsen för dessa resurser måste ligga på rätt plats i förhållande till linjenätet.

Järnvägar

Från Luleå kommun finns järnväg via Boden till Kiruna och Narvik, söderut mot Stockholm samt österut till Haparanda och Finland. I kommunen finns tre järnvägsstationer. Järnvägen trafikeras främst av godståg men persontågstrafik finns till Stockholm och Göteborg med nattåg samt regionalstågstrafik till Kiruna och Narvik samt Umeå. I Gammelstad finns en kombiterminal för godshantering.

Hamn

I Luleå hamn hanteras varje år cirka 8 miljoner ton gods, främst järnmalmspellet och kol. Hamnen har järnvägsförbindelse och tre farleder.

Flygplats

Luleå-Kallax flygplats är landets femte största flygplats och är ett transportnav i regionen. Tillståndet för flygplatsen innehåller av Försvarsmakten, vilket innebär att flygplatschefen har ansvar mot tillsynsmyndigheterna och ansvar för flygplatstjänsten. Flygplatsen ska kunna öppna när som helst för samhällsviktiga transporter. Civila flygtrafiken samverkar med försvarets verksamhet, landningsbanan är utbyggd för stora fraktflygplan. Flygplatsen ligger söder om älven inte långt från centrum.

Bredband

Cirka 80 % av hushållen har tillgång till bredband med hög hastighet, 100 Mbit/s. Bredbandsutbyggnaden är ojämnt fördelad, inom stadsbygden och de större tätorterna är bredbandsfiber väl utbyggt medan det inom vissa landsbygdsområden saknas fiber.

Dricksvatten

Nio vattentäkter försörjer cirka 68 000 personer med dricksvatten, vilket motsvarar cirka 90 % av kommuninvånarna. Vattentäkterna har alla separata distributionsnät. Det finns cirka 60 mil vattenledningar. I dagsläget nyttjas främst grundvatten och konstgjort grundvatten i den allmänna dricksvattenförsörjningen. Kommunens största vattenverk i Gäddvik, som försörjer cirka 65 000 personer, tar älvvatten från Lule älv och infiltrerar det i åsen så att det bildar konstgjort grundvatten. Råneå vattenverk är kommunens enda ytvattenverk och har periodvis problem med vattenkvaliteten. Den enskilda dricksvattenförsörjningen baseras helt på grundvatten. ([Verksamhetsområden](#))

Spillvatten

Tio avloppsreningsverk tar emot avloppsvatten från ca 88% av befolkningen. Uddebo avloppsreningsverk är kommunens största med upptagningsområde från stadsbygden, Alvik, Antnäs, Bensbyn, Bälinge, Ersnäs, Kallax, Måttsund, Persön, Rutvik och Sunderbyn. På Uddebo avloppsreningsverk renas avloppsvattnet mekaniskt, biologiskt och kemiskt i separata reningssteg innan utsläpp till havet. Uddebo reningsverk är utbyggt för 110 000 personer, i dagsläget är cirka 64 400 personer anslutna. Övriga avloppsreningsverk är belägna i Avan, Brändön, Jämtön, Klöverträsk, Niemisel, Sundom, Vitå, Råneå och Ängesbyn. Avloppsledningsnätet är cirka 100 mil långt. Det finns cirka 4000 enskilda avloppsanläggningar. Lokalisering, områdets känslighet, markförhållanden, topografi och förekomst av vattentäkter avgör vilka reningsanläggningar som kan godtas.

Dagvatten

Dagvatten är ytligt avrinnande regn- och smältvatten som i tätbebyggda områden samlas upp via diken och brunnar och leds med hjälp av dagvattenledningar till recipient. Dagvattennätet är väl utbyggt i hela stadsbygden och till viss del i de större byarna. Totalt finns ca 35 mil kommunala dagvattenledningar. Befintligt ledningsnät klarar generellt inte dagens dimensioneringskrav (P110) som ska klara max ett 10-års regn.

Energi

SSAB:s behov av kol och koks dominerar tillförseln av bränslen och motsvarar cirka 80% av all tillförd energi, cirka 10 miljoner MWh. Nästan en miljon MWh el tillförs Luleå kommun och för transporterens energibehov kommer cirka 800 MWh bränsle hit varje år. Den totala mängden tillförd energi ligger på cirka 12 miljoner MWh per år för hela Luleå kommun. Luleå Energi AB äger tillsammans med SSAB dotterbolaget LuleKraft AB som startade 1982. I LuleKrafts kraftvärmeverk på Aronstorp används blandgas från SSAB för att göra hetvatten till fjärrvärme samt el och ånga som levereras tillbaka till SSAB. Luleå Energi har flera värmeverk som producerar fjärrvärme för mindre nät som i Råneå och Antnäs samt värmeverk som behövs som tillskott på nätet under kalla vinterdygn. Bioenergi AB producerar träpellet av restprodukter från skogsbruket med hjälp av torkgaser som Lulekraft AB levererar. Mindre solvärmeanläggningar finns främst på fritidshus. Det finns tre större solvärmeanläggningar, på ett växthus och två utomhusbad. Det finns ingen större solcellsanläggning för produktion av el. Mindre solcellsanläggningar finns på enstaka skolor, bostadshus, fritidshus, båtar samt en försöksanläggning på en kontorsbyggnad. Fjärrkyla tas ut från Luleå älv dels i Norra Hamn och dels i Sunderbyn, de förser verksamheter i Luleå centrum samt sjukhuset med kyla. På Uddebo finns en anläggning som rötar slam och producerar fordonsgas som används i kollektivtrafiken och till kommunala tjänstefordon.

Vattenfall äger regionnätet i Luleå kommun, på nätet finns transformatorstationer och 130 kV ledningar. Luleå Energi ansvarar för det lokala elnätet med nätstationer. Fjärrvärmennätet är väl utbyggt i hela stadsbygden och finns även som lokala nät i Råneå samt Antnäs.

Fordonsbränsle säljs på ett femtontal platser i kommunen, förutom bensin, diesel och etanol har ett fåtal även snabbbladdplats. Biogas finns inte till publik försäljning, den enda tankstationen finns på Skutviken och används av lokaltrafikens bussar samt kommunens tjänstefordon.

Energi lagras i hamnen i form av flygdiesel, diesel och bensin, där finns även lagret med kol och koks. Snötippen på Storporsön är ytterligare ett energilager som idag inte nyttjas.

Avfall och återvinning

Kommunen har ansvar för insamlingen av brännbart och komposterbart hushållsavfall liksom farligt avfall och restavfall. Producenter ansvarar för insamling av tidningar, förpackningar, elektronikavfall, däck mm. I villaområdena samlas komposterbart och brännbart avfall in vid fastigheten medan förpackningar ska lämnas i någon av de femtio återvinningsstationerna eller fyra återvinningscentralerna. I flerfamiljshusen finns i de allra flesta fallen möjlighet att lämna källsorterat avfall direkt i soprummen. Återvinningsstationerna sköts på uppdrag av Förpackningsinsamlingen och finansieras av förpackningsavgifter. Återvinningscentralerna är en del av den kommunala renhållningen och ingår i renhållningsavgiften. Kommunens återbruksverksamhet är koncentrerad till Återvinningsmarknaden på Kronan. Återbruk finns också i form av olika typer av second-hand-försäljning. På Sunderby avfallsanläggning sker maskinell sortering, lagring och omlastning av material för återvinning eller förbränning samt kompostering och deponering av avfall.

Förändring

De ombyggnationer som gjorts och görs på E 4 och väg 97 ökar både säkerhet och framkomlighet.

Cykelvägnätet har haft en kraftfull utbyggnad under de senaste 10 – 15 åren som pågår fortfarande. Kvar finns flera plankorsningar och ställen med avbrott i nätet där cykeltrafiken bör prioriteras.

Den totala mängden tillförd energin har ökat de senaste åren vilket speglar hur samhället har utvecklats, med ett ökat behov av energi. De klimatpåverkande utsläppen har haft en ökande trend som de senaste åren har vänt till en positiv minskande trend för Sverige. Det finns dock rapporter som visar att "våra" utsläpp samtidigt ökar i andra länder, där fler och fler av de varor vi köper in produceras. Generellt minskar klimatpåverkan från bostäder och verksamheter samt ökar från resor.

Behovet av deponi har minskat kraftigt, istället har behovet av fler platser för insamling, sortering av avfall ökat och även antal fraktioner har blivit fler. Återbruket visar en ökande trend.

Allmänna intressen

Det övergripande målet för svensk transportpolitik är att säkerställa en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktigt hållbar transportförsörjning för medborgare och näringsliv i hela landet. Ett resecentrum planeras mellan Prästgatan och järnvägen för busstrafik och järnvägstrafik. I förslaget till nationell plan för transportsystemet 2018–2029 föreslås satsningar på Luleå centralstation för att möjliggöra ett resecentrum och utveckling av området öster om järnvägen för bebyggelse. Två noder behövs för kollektivtrafiken, Smedjegatan för lokaltrafiken och resecentrumet för den regionala busstrafiken och tågtrafik. Lokaltrafikens garage och verkstad på Skutviken behöver större utrymme när trafiken ökar.

Väg 94 och 97 är av särskild betydelse för regional trafik. Brister finns i förbindelsen mellan E 4 och Luleå-Kallax flygplats. Luleå centrum, Notviken och Sunderby sjukhus är järnvägsstationer för lokal, regional, nationell och internationell trafik. Behov av större ytor finns för kombiterminalens verksamhet i Gammelstad.

Dricksvatten ska i första hand vara till för invånarnas behov. Ny vattenförsörjning för Råneå behövs genom anslutning till Gäddviks vattenverk alternativt anslutning till grundvattentäkt i Jämtöåsen.

Mark för ledningsdragning och tillhörande anläggningar behöver säkerställas. Beslut om alternativ har ännu inte tagits

Spillvattennätet främst till Uddebo reningsverk är i behov av förstärkning och nu pågår projektet Östra länken där VA-ledningar i stadsbygdens östra och norra delar byggs ut. Projektet är indelat i ett antal etapper och utbyggnad kommer att pågå under lång tid framöver. Mark behöver reserveras i form av utredningskorridorer för kommande etapper. VA-kapaciteten i sörbyarna är begränsad, en utredning pågår kring hur detta skall lösas. Mark behöver reserveras för planerade anläggningar och ledningar för detta. I en framtid behöver Uddebo reningsverk byggas ut och mark behöver reserveras för detta.

Dagvatten är ytligt avrinnande regn- och smältvatten. Större andel hårdgjorda ytor och ökad nederbörd kommer att öka mängden vatten som behöver tas omhand som dagvatten. Anläggningar för utjämning och rening finns inte i någon större omfattning. Större regn, skyfall, måste avrinna på ytan till recipient. En skyfallsanalys har utförts som underlag för den fortsatta planeringen. I planering av förtätning och exploatering ska plats för dagvattenhantering som t.ex. fördröjning och rening finns samt att utrymme för fria vattenvägar för skyfall säkerställas. ([Skyfallsanalys](#))

Ökad energianvändning kombinerat med mål om fossilfri framtid gör att både energianvändning och energiproduktion kommer att förändras. Ökade krav på energieffektivisering och ökat behov av el och värme från förnyelsebara källor eller restenergi. En mer lokal energiproduktion kommer att behöva fler anläggningar som både produceras och som kan lagra energi.

För avfallshanteringen ökar inte ytbehovet för insamling och deponi även om det blir fler fraktioner som ska hanteras. Dock behövs en större anläggning för att sortera och mellanlagra avfall.

Formella skydd

Vägreservat finns för Norr- och Söderleden, ny- eller ombyggnad av Bergnänsbron, avlastning av trafik genom Björby och Porsön, förbifarter Bensbyn och Antnäs, Kronanvägen samt ökad trafiksäkerhet och framkomlighet på väg 97. Reservat för järnväg finns för Norrbotniabanan, för järnväg mot Kalix och dubbelspår Luleå – Boden samt för ett resecentrum.

Vattentäkterna i Gäddvik, Niemisel, Råneå, Strömsund och Ängesbyn omfattas av vattenskyddsområden. Det finns även ett vattenskyddsområde i Bensbyn, men vattenverket där är i inte i bruk. Vattenskyddsområde för Högsön/Vitå och Jämtön är under arbete. Tre vattentäkter (Brändön, Klöverträsk och Bergnäset) har gamla vattenskyddsområden som är i behov av översyn. ([Vattenskyddsområden](#))

I det så kallade TEN-T-nätverket utpekade de transportfunktioner som är delar av EU's stomnätverk av transporter. Följande funktioner ingår, Luleå hamn, farleder till hamnen, E4 samt järnvägsstråket den Botniska korridoren för godstransporter från Stockholm till Haparanda och även över på den finska sidan ner till Helsingfors.

Riksintressen

Luleå-Kallax flygplats är en del av stommen i flygtransportsystemet som säkerställer en grundläggande interregional tillgänglighet i hela landet. Riksintresset utgörs av rullbana, flygplatsen, påverkansområde för flyghinder och ett område för inflygning vid en instrumentflygplats (kallas MSA-yta). ([Riksintresse MB 3:8 flyg](#))

Riksintresse för totalförsvar innebär för stadsbygden en påverkan av buller och behov av hinderfrihet. Hinderfria områden omfattar in-/utflygningssektorer, stoppområde avseende höga

objekt och vindkraft samt MSA-tytor, även riksintresset för väderradar påverkar. (Riksintresse MB 3:9 totalförsvar)

Riksintresset för Luleå hamn är inte preciserat och avgränsas till området för allmän hamn. Två farleder som angör hamnen är riksintresse och inom farleden finns skyddsområden. (Riksintresse MB 3:8 hamn)

Vägarna till Luleå-Kallax flygplats och Luleå hamn är av riksintresse eftersom de utgör anslutning till anläggningar av riksintresse. Bland vägarna är väg 97, E4 och väg 94 utpekade riksintressen som påverkar stadsbygden Ett område för framtida väg Grandenleden/Söderleden är av riksintresse eftersom den kommer att ansluta till flygplatsen. (Riksintresse MB 3:8 vägnät)

Området för Norrbotniabanan sträckan Piteå – Södra Gäddvik och sträckan Södra Gäddvik – Luleå centrum är riksintresse för planerad ny järnväg. Även bangården vid Luleå centralstation med anslutningar till Luleå hamn som är av riksintresse samt Malmhamnen och större industrier med stora transportbehov. Stambanan med spårområden, terminaler, stationer och bangårdar är riksintressen som påverkar stadsbygden.

Gäddviks vattenverk är av riksintresse för anläggning för vattenförsörjning. Syftet med riksintresset är att områden ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada deras värden, eller möjligheterna att använda områdena för avsett ändamål.

Källor

Stadsbyggnadsförvaltningen

Skyfallsanalys

Regional vattenplan

Vattenfall och Luleå Energi AB

Försvarsmakten

Trafikverket

Regional vattenförsörjningsplan

Luleå Lokaltrafik AB

Riksintressen

1.10 Industriområden

Det största industriområdet i kommunen är Svartön med stålverk, koksverk, kraftvärmeverk, bränslelager, hamn, avloppsreningsverk med mera. De andra verksamhetsområden är Skutviken, Notviksstan, Storheden, Tuvåkra, Kyrkåkra, Kallax företagsstad, Ytterviken och Porsödalen.

Föroreningar i marken kan förekomma på platser där miljöfarliga verksamheter bedrivs och har bedrivits. Det kan också handla om områden som fyllts ut med schaktmassor och avfall. I stadsbygden finns två nedlagda deponier, Ytterviken och Skutviken. I Centrum har det tidigare funnits verksamheter som varv, kemptvättar, bensinstationer och verkstäder och vid Pontusbadet har en oljehamn legat.

Karlshäll träsliperi är en nedlagd verksamhet som förorenat sedimenten i Notviken med kvicksilver. Föroreningar från tidigare industriell verksamhet har även påträffats i sediment på andra platser i Luleå kommun.

Förändring

Miljölagstiftningen har förändrats med tiden och ställer nu större krav vid exempelvis återvinning av schaktmassor för anläggningsändamål, större krav på miljöfarliga verksamheter och deponier. Exploatering och även tillsyn bidrar till att äldre föroreningar hanteras löpande, vilket bidrar till mindre gifter i miljön. Mer medveten dagvattenhantering, olika åtgärdsprogram och högre krav i vattenskyddsområden bidrar till minskat utsläpp och spridning av föroreningar.

Landhöjningen bidrar till att föroreningsriskerna ökar när förorenade sediment kommer upp.

Ökande behovet av fler områden för verksamheter, speciellt för verksamheter som kan vara störande. Förändring och utveckling av verksamhetsområdena kan ge ökande problem med buller, utsläpp, lukt med mera.

Allmänna intressen

Naturvårdsverkets riktvärden för förorenad mark behandlar de halter av föroreningar som kan accepteras. Riktvärdena skiljer på två olika typer av markanvändning, känslig markanvändning (KM) och mindre känslig markanvändning (MKM). För känslig markanvändning ska markens kvalitet inte begränsa markanvändningen för alla grupper av människor och de flesta markekosystem samt grundvatten och ytwater. För mindre känslig markanvändning kan markens kvalitet begränsa markanvändning till t.ex. kontor, industrier eller vägar där människor eller djur vistas tillfälligt.

Gränser och korridorer mellan bostäder och störande verksamhet måste bevakas.

Källor

Stadsbyggnadsförvaltningen

SCB

Underlag förorenad mark

1.11 Anläggningar (aktiviteter och fritid)

I Luleå kommun finns gott om olika typer av både större och mindre anläggningar för olika aktiviteter kopplat till olika fritidsintressen.

Det finns 13 konstgräsplaner och ett antal naturgräsplaner i kommunen. Arcushallen är en fullstor inomhushall för fotboll och friidrott samt för mässor och andra evenemang. På Arcusområdet finns också tennis- och skyttehall. Skogsvallen är kommunens huvudanläggning för fotboll och friidrott utomhus.

Anläggningar på is består av fem ishallar samt flera isrinkar och isytor i olika bostadsområden. Huvudanläggningen är COOP Arena och där finns fyra av fem ishallar som används till i huvudsak ishockey, konståkning och curling, men också för konserter och andra evenemang. Varje år anläggs en isbana på 10 km runt stadshalvön i centrum och ut över Gråsjälvfjärden. Banan förses med bänkar och grillplatser.

Tre större längdskidanläggningar, där Ormberget är den mest utbyggda med konstsnöanläggning och en skid- och pulkabacke. En större skidbacke, med drygt 100 meters fallhöjd, finns ca 15 km utanför stadsbygden nära Måttsund och en mindre backe finns utanför Råneå. Det finns även ett flertal elljusspår för motion och promenad som sköts av föreningar med bidrag från Luleå Kommun.

Kommunalt ägda anläggningar för ridning finns på Hertsön och i Råneå, men det finns också ett antal privata anläggningar.

Det finns 15 sporthallar i kommunen och den största anläggningen är Luleå Energi Arena som har ett flertal hallar för olika idrotter. Arenan används också för andra publika arrangemang.

Det finns två mellanstora badhus; i Centrum och Gammelstad och ett mindre badhus i Råneå. Tre uppvärmda utomhusbassänger, öppna under sommaren, finns på Örnäset, i Råneå och i Karlsvik. I Luleå kommun finns en mängd stränder som inbjuder till bad. Kommunen sköter om och kontrollerar badvattnets kvalitet på elva platser avsedda för strandbad.

I skärgården finns gästhamn, stugor för uthyrning, bastu och torrtoaletter på öarna Junkön, Kluntarna, Småskär och Brändöskär. Ytterligare gästhamnar med bryggor och bastu/raststuga finns på andra öar. På Hindersön och Sandön finns anläggningar med restaurang och boendemöjligheter som drivs i privat regi. Två båtklubbar har anläggningar med bryggor som är öppna för medlemmar och besökare på Liggskär och Kallaxön. Det finns ett antal småbåtshamnar med vinteruppläggningsplatser bland annat i Centrum, på Bergnäset, Granudden, Lövskär och i Hagaviken.

Det finns flera områden med anläggningar för friluftslivet som vandringsleder, skyltning, grillplatser mm som Ormberget-Hertsölandet, Gammelstadsviken, Mattisberget, Bälungeberget, Kluntarna med flera. Det finns flera platser för friluftslivet som drivs ideellt i exempelvis Vitådalen, Antnäs och Ersnäs. Utefter Råneå älvdal finns raststugor och bastuanläggningar. På senare tid har det i samverkan med föreningslivet utvecklats leder och stigar för terrängcykling på bland annat Ormberget.

För friluftsliv med skoter finns ett system av skoterleder, skötsel av dessa leder sker av skoterföreningar som får bidrag av kommunen.

Skjutbanor finns på Ormberget, Knöppelåsen, i Sunderbyn, i Orrbyn och i Prinsnäs, samt en inomhushall för skytte på Arcusområdet.

Vid Måttsund finns Näverbergets Motoranläggning som ägs av Luleå Motorsällskap. Det finns också en anläggning för gocart nära Luleå-Kallax flygplats som drivs av Luleå MS på uppdrag av kommunen.

Förändring

Utvecklingen har fört med sig både fler, större och många olika typer av anläggningar.

Det är en trend att fler anläggningar drivs av kommersiella intressen.

Allmänna intressen

Det behövs fler badplatser och aktivitetsytor för stadsbygden när förtätning sker samt nya bostadsområden tillkommer.

Attraktiv tätortsnära natur behövs för friluftslivet så att befolkningen har tillgång till frilufts-, natur- och kulturmiljövärden. Utvalda områden behöver vara anpassade för besökare med funktionsnedsättning.

Hänsyn till skoterleder, vandringsleder, ridstigar, motionsspår är viktig, så att ledernas funktion inte påverkas.

Efterfrågan är stor på småbåtplatser i hamn.

Formella skydd

Skyddade naturområden ger goda förutsättningar för utevistelse genom förvaltning och skötsel som främjar friluftsliv och rekreation. Speciellt betydelsefulla är de skyddade områden som har anläggningar för friluftsliv som Ormberget-Hertsölandet, Gammelstadviken och Bälungeberget.

Riksintresse

Råneåälven, Persöfjärden, Gammelstadviken, Sandön, Junkön, Rödkallen, Bälungeberget, strandområdet nordöst om Kallax samt delar av Hindersön och Brändöskär omfattas av riksintresse för naturvård. De belyser särskilt väl viktiga skeden av natur- eller kulturlandskapets utveckling eller är ostört och inrymmer en stor mångfald av naturtyper. ([Riksintresse MB 3:6 naturvård](#))

Alla områden som omfattas av Natura 2000 är riksintressen. De är värdefulla naturområden med arter och/eller naturtyper som är särskilt skyddsvärda ur ett europeiskt perspektiv. Följande områden omfattas, Alterberget, Bergöfjärden, Bockön (tidigare Sikören), Bådan, Båtöfjärden, Fognästjärn, Forshed, Furuholmen, Gammelstadviken, Harufjärden, Hästholmen, Kluntarna, Lappön, Likskäret, Marakallen, Mörfjärden, Norr-Åspen, Persöfjärden, Rånefjärden, Råneälven, Rävaberget, Rödkallen-Söräspen, Selets bruk, Skatabryggan, Skrakahällan, Skäret, Snöberget, Stenåkern och Timmerberget. ([Rikintresse MB 4:1 Natura 2000](#))

Hela skärgården omfattas av riksintresse för friluftsliv. Med friluftsliv avses vistelse utomhus i natur- eller kulturlandskapet för välbefinnande och naturupplevelser. Området har särskilt goda förutsättningar för upplevelser i natur och/eller kulturmiljöer samt för friluftaktiviteter och vattenanknutna friluftaktiviteter. Norrbottens skärgård är ett känsligt område med höga natur- och kulturvärden. Området är relativt opåverkat jämfört med övriga Östersjöområdet. ([Riksintresse MB 4:2 kustturism och friluftsliv](#))

Källor

Kultur- och Fritidsförvaltningen

Underlag skyddade områden

Hänsyn riksintressen

Underlagskartor

1.12 Människorna

När 2017 inleddes hade Luleå kommun en befolkning på 76 770 personer.

Den demografiska fördelningen är relativt jämn, andelen män är något större än andelen kvinnor framförallt i åldrarna 20–24 och 25–29. Jämfört med riket har kommunen fler i åldrarna 20-44 år och färre 55-74 år, 17 % är barn upp till 16 år och 20% av befolkningen är över 64 år. Medellivslängd för kvinnor är 84 år och för män 80 år.

Gymnasial utbildning har 44% av befolkningen i åldrarna 25-64 år, det är något fler män än kvinnor. Eftergymnasial utbildning har 47% av befolkningen i åldrarna 25-64 år, det är något fler kvinnor än män. Luleå kommun har en högra andel med eftergymnasial utbildning jämfört med riket.

I åldrarna 15-74 år är andel förvärvsarbete 51%. För åldrarna 20-64 år är andelen 80%. Av de som är förvärvsarbete är 6% företagare och 94% anställda. Öppet arbetslösa är 3% om man räknar med de som är i arbetsmarknadsprogram är andelen 6%.

De förvärvsarbete fördelar sig i tre huvudsakliga branscher, areella näringar 2%, tillverkning 19% och service 79%. Den genomsnittliga disponibla inkomsten är 203 000 kr per invånare och år (exklusive skatt och olika bidrag).

I medborgarundersökningen ger kommuninvånarna de högsta betygen till det kulturella utbudet, fritids- och utbildningsmöjligheter samt idrotts- och motionsanläggningar. Minst nöjd är man med utbudet av bostäder och äldreomsorgen.

Ungefär 70% i åldrarna 16-84 år upplever att de har en god hälsa och 66 % i samma åldersgrupp uppger att de är fysiskt aktiva i minst 30 minuter per dag. Stillasittande fritid, att röra sig mindre än 2 timmar per vecka, har 16% av männen och 12 % av kvinnorna. Andel med övervikt och fetma ökar med stigande ålder. 13% av fyraåringarna och 20% av eleverna i årskurs 7 är överviktiga eller feta. I åldersgruppen 16-64 år är 45% överviktiga eller feta och bland de äldre är det 60%.

Förändring

De senaste fem åren har befolkningen ökat med i genomsnitt 470 personer per år, Luleå kommun har en stadig befolkningsökning.

Fler och fler upplever sig trygga i sitt bostadsområde.

Andelen som är fysiskt aktiva minskar och andelen överviktiga ökar.

Allmänna intressen

Luleå Kommun har ett befolkningsmål om 10 000 nya kommuninvånare. Målet formulerade 2010 och innebär att det ska byggas bostäder för 10 000 nya invånare under en tioårsperiod.

Förutsättningarna för fysisk aktivitet och lek nära bostaden och arbetsplatserna måste öka.

Källor

Statistiska centralbyrån

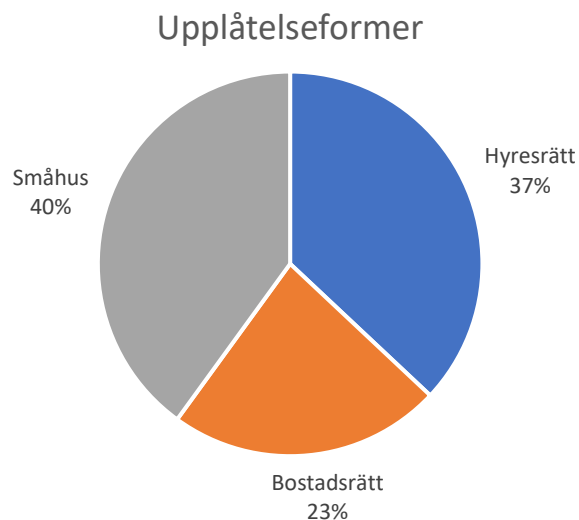
2. Användningen av strukturerna

Beskrivningen av den **nuvarande användningen** av strukturerna redovisar hur invånare och verksamheter använder förutsättningarna beskrivna i kapitel 1. I styckena beskrivs aktiviteterna som sker, från boende, resor, arbete, fritid och de olika verksamheter. Utvecklingen, konsekvenserna, olika former av skydd och intressen beskrivs för varje aktivitet.

2.1 Boende

Ungefär 75 % av befolkningen bor inom stadsbygden. De största tätorterna utanför stadsbygden är Råneå med cirka 2500 personer, Södra Sunderbyn med cirka 1000 och Anträs med Alvik som har cirka 1300 personer. I de stora stadsdelarna som Hertsön, Bergnäset, Björkskatan, Porsön, Gammelstad bor det 4000-5000 personer i varje stadsdel. Ett fåtal personer bor permanent i skärgården.

Det finns cirka 38 000 hushåll i kommunen, 42 % av dessa är ensamhushåll och 32 % är hushåll med två personer. Ca 1800 personer står i bostadskön. Fördelningen av upplåtelseformer är jämn men ojämn i vissa stadsdelar och i byarna är det nästan uteslutande småhus.

Årgångshus för de över 65 år har totalt ca 100 lägenheter och trygghetsboenden som är hyreslägenheter för de som är 70 år eller äldre har totalt ca 430 lägenheter.

Det finns ca 2200 studentlägenheter, de flesta finns på Porsön i närheten av Luleå tekniska universitet.

Stor efterfrågan på bostäder har lett till prisökningar på småhus och bostadsrätter. Även områden med fritidshus används i större utsträckning för permanent boende.

Konsekvenser

Risk för en segregation när priser på bostäder ökar i attraktiva lägen.

Fritidshus som omvandlas till bostadshus, vilket ökar kraven på kommunal service.

Bebyggelseutvecklingen av stadsbygden har medfört en minskad areal odlingsmark.

Utveckling

2012–2016 har antalet hushåll ökat från 35 600 till 37 000.

En brist på bostäder har funnits under längre tid.

Ökad andel äldre ställer krav på boendeformer som passar.

Allmänna intressen

Blandning i stadsdelar, max 45% av den dominerande upplåtelseformen.

Funktionsblandning för att få levande bostadsområden.

Förtätning för att stadsbygden ska ge plats för fler invånare.

Källor

Socialförvaltningen

Statistiska centralbyrån

2.2 Utbildning

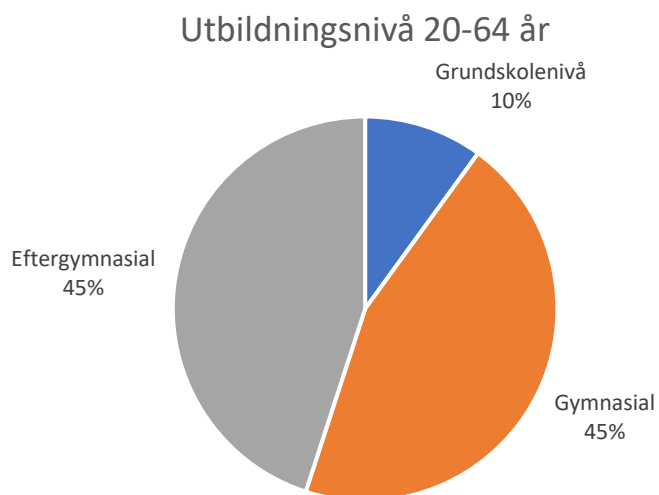
I förskolorna finns cirka 3900 barn, varav cirka 300 är i en fristående förskola. Grundskolan har cirka 8300 elever, varav cirka 800 går i en fristående grundskola. Andelen elever som efter grundskolan är behöriga att söka till gymnasieskolans yrkesprogram är 88%.

I gymnasieskolan går cirka 2800 elever, varav cirka 240 studerar i en fristående gymnasieskola. Gymnasieskolan har alla högskoleförberedande program och nästan alla yrkesprogram med sammanlagt ett trettiotal inriktningar samt gymnasiesärskola. Här finns också riksrekryterande spetsutbildning i matematik samt nationella idrottsutbildningar i basket, fotboll, innebandy, ishockey, kanot och konståkning.

Gymnasium för alla högskoleförberedande program och nästan alla yrkesprogram med sammanlagt ett trettiotal inriktningar samt gymnasiesärskola. Här finns också riksrekryterande spetsutbildningar i matematik, dans, teater, musik och basket samt nationella idrottsutbildningar i ishockey, fotboll och basket. Andel elever som slutfört gymnasieskolan med examen inom fyra år är 74%.

5% av kommuninvånarna i åldrarna 16-64 år går på gymnasiet, 10 % av befolkningen i åldrarna 16-64 år studerar på högskole/universitetsnivå, 2% av kommuninvånarna i åldrarna 16-64 år går en komvux-utbildning. Dessutom finns studerande på folkhögskola, i arbetsmarknadsutbildning och yrkeshögskola.

Studieförbund arrangerar studiecirklar som har ca 150 deltagare per 1000 inv.

Konsekvenser

Föräldrars utbildningsnivå är en avgörande faktor för elevers skolresultat. De ungdomar som inte har en slutförd gymnasieexamen har betydligt svårare att komma in på arbetsmarknaden och de drabbas också mest vid neddragningar. Det är främst män som inte har slutförd gymnasieutbildning och det är en betydligt lägre andel män som studerar vidare på högskola och universitet. Utbildningsnivån är avgörande för möjligheten till arbete och försörjning, familjebildning och sociala relationer, hälsa och livslängd samt ekonomisk situation och framtida pension.

Etableringen av friskolor har gjort att samhällsplaneringen är mer komplicerad, med lokaliseringar som medför ökat behov av transporter.

Variation i elevunderlag och pedagogernas specialisering gör att skolplaneringen är svår.

Utveckling

Invånarnas utbildningsnivå har ökat successivt.

De senaste åren har flera friskolor etablerat sig.

Allmänna intressen

Kompetensförsörjning inom skolan är en stor utmaning de kommande åren. Det behövs ett stort antal behöriga förskollärare samt lärare inom grundskola och gymnasieskola. Fler lärare, än tidigare prognoser, väljer också att gå i pension tidigare vilket ökar på en redan alarmerande lärarbrist.

Källor

Barn- och utbildningsförvaltningen

Arbetsmarknadsförvaltningen

Statistiska centralbyrån

2.3 Vård och omsorg

Det finns nio hälsocentraler i åtta stadsdelar (två i centrum) samt en i Råneå. Fem tandvårdskliniker i folktandvården som ligger i fem stadsdelar samt flera privata tandläkarmottagningar. Några av hälsocentralerna har olika typer av specialistmottagningar.

Sunderby sjukhus har ca 400 vårdplatser och är ett sjukhus för hela regionen med flera specialiteter. Sjukhusområdet har också ett patienthotell.

Cirka 20 stycken apotek varav fyra stycken ligger i centrum, två i Råneå och två på Storheden, övriga apotek ligger i anslutning till hälsocentraler och sjukhus.

Vård- och omsorgsboende är det som förut kallades för äldreboende. Det finns sammanlagt 22 vård- och omsorgsboenden med ca 850 lägenheter.

Utveckling

Även om den övergripande inriktningen är att man ska kunna bo hemma så länge som möjligt så innebär en ökad andel äldre även ett ökat behov av vård- och omsorgsboende.

Digitaliserade "läkartjänster" som konkurrerar med traditionella hälsocentraler.

Brist på ett flertal specialistkompetenser.

Allmänna intressen

Sunderby sjukhus är en prioriterad regional funktion.

Källor

Socialförvaltningen

Region Norrbotten

2.4 Energianvändning

De två största energislagen som används i Luleå kommun är "fast (icke-förnybar)" och "gas (icke-förnybar)" som tillsammans svarar för 74 % av energianvändningen. Dessa energislag är kopplade till SSAB och LuleKraft. SSAB använder koks (fast, icke-förnybar) för att producera råjärn av malm och restprodukten koksverksgasen (gas, icke-förnybar) används i LuleKrafts kraftvärmeverk och ger fjärrvärme till uppvärmning samt el till SSAB. Detta gör att sektorn "industri och byggverksamhet" dominerar energibilden. Det gör också att Luleå kommun har en mycket liten andel förnybar energi i officiell statistik, 19 % år 2015.

Luleå kommun har en fordonspark som använder mer bränsle per mil och är äldre än genomsnittet för Sverige.

Luleå Lokaltrafik AB (LLT) som kör buss främst inom stadsbygden har ett ökat antal bussresor för varje år. Andelen biogas har ökat och HVO har kommit in som förnybart bränsle.

Energianvändningen i bostäder var 221 kWh per m² bostadsyta och 9 279 kWh per invånare.

Kommunens egna verksamheter använder energi till främst lokaler och resor. För uppvärmningen av lokaler dominerar fjärrvärme med en mycket liten andel träpellets. Elen som används är från och med 2013 miljöcertifierad (EDP).

Konsekvenser

Energianvändningen medför stora utsläpp av olika luftföroreningar och en stor påverkan på klimatet. Utsläppen av koldioxid har en mycket svagt minskande trend.

Kraftvärmeverket på Aronstorp släpper ut mycket stora mängder koldioxid om man räknar blandgaserna från SSAB som ett utsläpp från verket och inte som ett utsläpp från den primära användningen i SSABs produktion.

Kommunen är mycket beroende av "externa" leverantörer av el och bränsle, eftersom den egna produktionen är låg.

Utveckling

Den totala energianvändningen visar en svagt ökande trend. Hushållen har däremot en minskande energianvändning.

Transporter, exklusive tåg och flyg, visar en oförändrad trend när det gäller energianvändning. Fordonen har blivit effektivare och andelen fordon som använder alternativa bränslen som etanol, el, biogas har ökat. Dessa förändringar motverkas av ett ökat antal fordon och längre körsträcka. 2015 var 14% av bilparken så kallade miljöbilar. Resandet med flyg ökar och utrikesflyget har ökat mest.

Utvecklingen pågår för att ersätta fossila bränslen med förnyelsebara både när det gäller fjärrvärme och transporter. Solceller som producerar el provas och har visat goda resultat. Åtta stycken publika laddstationer för fordon är installerade.

Allmänna intressen

Att begränsa vår påverkan på klimatet ner till noll. Att effektivisera användningen och att byta till förnyelsebara energikällor och bränslen.

Öka den lokala energiproduktionen för värme, kyla, el och bränslen.

Källor

Luleå Energi AB

Trafikanalys

Statistiska centralbyrån

2.5 Användningen av dricksvatten och avlopp

Varje år levereras 6 miljarder liter dricksvatten från de kommunala vattenverken. Dricksvattnet används huvudsakligen till hushåll men också till allmän förbrukning (skolor, sjukhus mm) och verksamheter av olika slag (68 350 anslutna).

Varje år tas ca 10 miljarder liter avloppsvatten om hand i de kommunala reningsverken. Avloppsvattnet kommer från hushåll men också från allmän förbrukning (skolor, sjukhus mm) och verksamheter av olika slag samt en stor andel som är så kallat tillskottsvatten (inläckage). Totalt är 67 650 anslutna till kommunalt avloppsnät.

Konsekvenser

Samtliga avloppsreningsverk har på senare tid klarat utsläppsvillkoren, dock kan utsläpp av orenat avloppsvatten förekomma vid strömavbrott eller överbelastning.

Från avloppsreningen uppstår restprodukter i form av slam. Slam från det största reningsverket Uddebo rötas för framställning av biogas som till en del förädlas till fordonsgas, resterande del används för elproduktion, värme eller facklas bort. Slam från övriga reningsverk och det rötade slammet från Uddebo komposteras för framställning av anläggningsjord.

Utveckling

Inom dricksvattenområdet är utvecklingen mot större säkerhet och långsiktigt skydd tydlig. Exempelvis genom fastställande av vattenskyddsområden, arbete för att skapa redundans (dubbling av ledningar och reservvattentäkter) samt övervakning och styrning i högre grad.

Inom spillvattenområdet kommer troligen högre reningskrav i framtiden, t.ex. rening av läkemedelsrester. Även inom dagvattenområdet kan krav på dagvattenrening förväntas, inte minst för att klara miljökvalitetsnormerna. I takt med klimatförändringar och förtätning blir trög avledning och utjämning allt viktigare liksom åtgärdsplanering för skyfall (fria vattenvägar).

Dagens VA-system i Luleå kommun behöver också utvecklas genom kapacitetsökning för att skapa möjlighet till tillväxt, ett arbete som redan pågår genom utbyggnad av nytt huvudstråk för VA genom stadsbygden (Östra Länken).

Stor utvecklingspotential finns i att framställa mer fordonsgas från avloppsslammet vilket kan bidra till att minska klimat- och miljöpåverkan.

Allmänna intressen

Dricksvattenförsörjningen är en mycket viktig funktion för samhället.

Formella skydd

Åtta av kommunens tio allmänna vattentäkter omfattas av vattenskyddsområde.

(Vattenskyddsområden)

Riksintresse

Gäddviks vattenverk är av riksintresse som anläggning för vattenförsörjning. Vattenverket har en stor kapacitet och god kvalitet samt kan nyttjas av många människor.

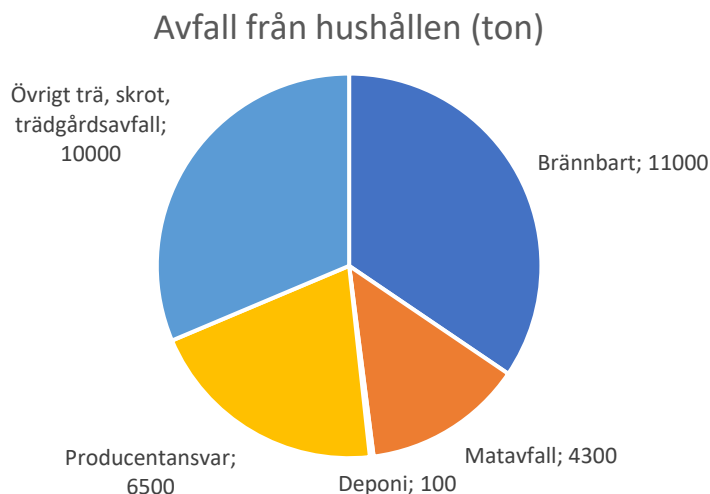
Källor

Stadsbyggnadsförvaltningen

Hänsyn Riksintressen

2.6 Avfall

Från hushållen kommer varje år cirka 11000 ton brännbart avfall till förbränning. Hushållens matavfall cirka 4500 ton tillsammans med trädgårdsavfall cirka 4500 ton går till kompostering. På återvinningscentralerna lämnar hushåll och företag brännbart avfall 3000 ton, grovsopor 1900 ton, metall 1600 ton, trä 5800 ton, sten/betong 2600 ton och farligt avfall 500 ton (varav 330 är tryckimpregnerat trä och asbest). Totalt ansvarar kommunen för att samla in och hantera ca 50 000 ton avfall varje år.

Producentansvaret omfattar varje år: well/papper 3800 ton, förpackningar av plast 600 ton, metall 180 ton, glas 1600 ton, blybatterier 90 ton, elektriska och elektroniska produkter 1250 ton (kyl, frys, lampor, batterier).

Konsekvenser

Mängderna som deponeras på Sunderby avfallsupplag har minskat kraftigt. Avfallsmängderna som källsorteras för återvinning, kompostering eller förbränning har ökat. Totalt så ökar den mängd avfall som ska hanteras varje år, hanteringen av avfall är kostsamt ur energisynpunkt.

Det finns ett tjugotal nedlagda deponier med förorenad mark.

Utveckling

Den totala mängden avfall som hanteras har ökat och den mängd som läggs på deponi har minskat.

Återbruk av olika former har ett ökat intresse.

Allmänna intressen

I första hand förebygga uppkomst av avfall. Det avfall som uppkommer ska sorteras och behandlas i enlighet med miljöbalkens avfallshierarki i ordningen: Återanvändning – materialåtervinning – energiutvinning – deponering.

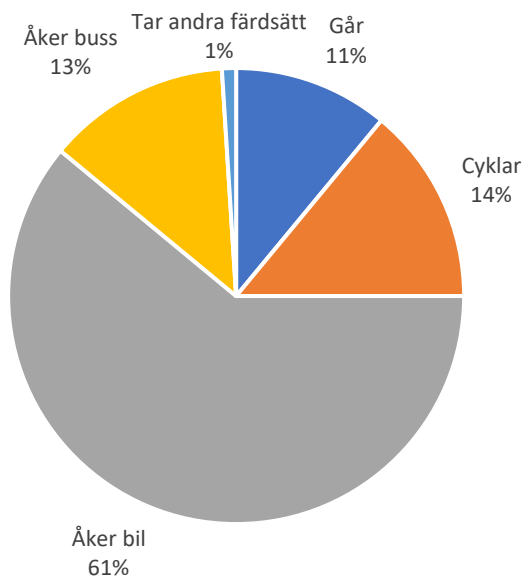
Källor

Stadsbyggnadsförvaltningen
Luleå Miljöresurs AB

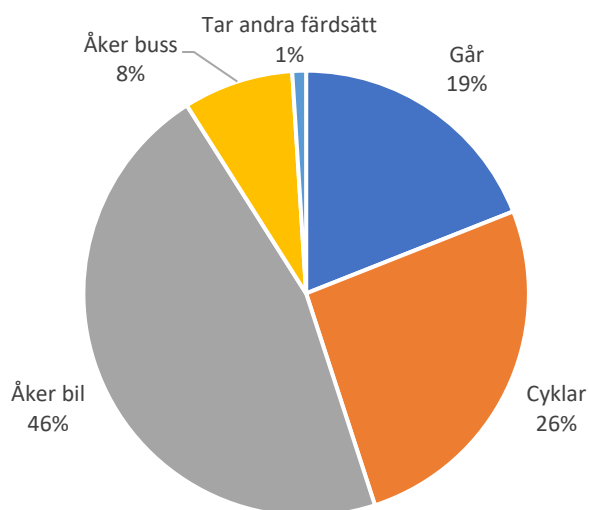
2.7 Transporter och resor

Kommuninvånarna gör drygt 75 miljoner resor under ett år. Det betyder att varje Luleåbo i snitt gör 2,4 resor på ett dygn. Något fler kvinnor än män cyklar, 15 % mot 13 %.

Cykelandelen är 14 % vilket är högt i jämförelse med andra kommuner i samma storlek. Alla resor startar och slutar till fots. Den genomsnittliga körsträckan per kommuninvånare är nästan 700 mil per år. Män använder bil i högre grad än kvinnor. Cirkeldiagrammet nedan visar färdmedelsfördelningen för alla resor från resvaneundersökningen som genomfördes 2015.

Resor upp till 1 km görs till 63 % som fotgängare. För korta resor ökar andelen till fots och med cykel. Cirkeldiagrammet visar färdmedelsfördelningen för korta resor (upp till 4 km) från resvaneundersökning 2015.

Totalt finns cirka 36 200 personbilar i trafik, med en genomsnittlig ålder på 11 år. Nästan två tredjedelar (61 %) av alla resor görs med bil vilket är en stor andel. Stadens läge på en halvö där älven möter havet innebär att genomfartstrafiken genom centrum är hög. Den naturliga färdvägen mellan bostadsområden och arbetsplatser söder om älven och de norra stadsdelarna är genom centrum.

Under korta perioder på morgnar och eftermiddagar uppstår det försämrade framkomlighet då stora trafikflöden är koncentrerade till ett fåtal gator. Största trafikmängderna finns på Bodenvägen/Mjölkuddsbanken med 25 000 fordon per dygn.

Satsningen på kollektivtrafik har medfört att antalet resenärer med LLT har ökat från 3,6 miljoner per år 2006 till 5,1 miljoner 2016, drygt 40 % ökning. Resandeökningen innebär tätare busstrafik och nya linjer. Smedjegatan är navet för stadsbygdens busstrafik. LLT angör Smedjegatan med 690 bussar varje dygn. Antalet påstigande har fördubblats till 6 900 personer per dygn. Även Länstrafiken angör Smedjegatan.

Resultatet från resvaneundersökningen 2015 visar att kommuninvånarna ger ett stöd till prioritering av buss respektive gång och cykel även om det innebär nackdelar för biltrafiken.

Luleå-Kallax flygplats är landets femte största flygplats. Flygplatsen är också Sveriges nordligaste flygflottill och är en del av världens största flygövningsområde. Från flygplatsen finns reguljär trafik främst inom Sverige dit två bolag har tillsammans 13 avgångar per dygn. Även flygtrafik utomlands som bland annat trafikerar Norge, Grekland, Spanien, Cypern och Kroatien. Flygplatsen har ca en miljon passagerare varje år inrikes och ca 100 000 som flyger utrikes.

Resandet med nattåg söderut har minskat successivt sedan början på 2000-talet och nådde den lägsta noteringen 2014 med 369 000 passagerare, vilket innebär en minskning med 239 000 passagerare. Under 2015 ökade dock resandet till 466 000 passagerare. Infrastrukturella störningar har påverkat både det regionala tågutbudet och antal resande på främst sträckan Umeå-Luleå. Under 2017 har trenden vänt och Norrtåg har haft stora resandeökningar på sträckorna i Norrbotten. Resandet på sträckan Kiruna – Luleå har ökat med 16 %. Totalt uppgår resandet till 60 000 resor. För sträckan Luleå – Umeå har en ökad punktlighet och bättre restider medfört ett ökat resande med cirka 1 000 resenärer per månad eller + 43 %. Resandet har under året uppgått till 23 000.

Luleå hamn trafikeras med cirka 600 anlöp per år. Trenden är mot större farttyg och färre anlöp som kräver djupare hamn och farled. Svaveldirektivet kommer att leda till ökade kostnader för sjöfart. För att kunna driva sjöfart året runt finns verksamhet med lotsbåtar, bogserbåtar och isbrytare.

Transporterna av farligt gods domineras av petroleumprodukter (diesel, bensin, etanol och flygfotogen) men även annat farligt gods (kondenserad gas, järntriklorid, bensensulfonylklorid, miljöfarliga ämnen etc) till och från bolagen på oljehamnen och Svartöns industriområde. Flygfotogen utgör cirka 10 % av de totala transporterna av petroleumprodukter från oljehamnen. Det motsvarade 2-3 tankbilar om dagen.

Skärgården trafikeras under sommaren och hösten av turbåtar till Sandön, Junkön, Kluntarna, Småskär, Brändöskär och Hindersön. Turbåtarna avgår från Södra hamn. Pendlarbåts- och förfallstrafiken gör att boende kan ta sig till och från ön till fastlandet för olika ärenden.

Konsekvenser

I centrum utförs kontinuerliga mätningar av luftföroreningarna kvävedioxid, partiklar PM10, svaveldioxid och ozon. Resultat från 2010 och 2011 har visat att miljö kvalitetsnormer för kvävedioxid har överskridits. Luleå kommun har ett åtgärdsprogram "Bättre luft i Luleå centrum" som innehåller 31 åtgärder för att klar miljö kvalitetsnormerna för kvävedioxid till år 2020. Höga halter av kvävedioxid kan fortfarande förekomma i centrum, särskilt under kalla vinterdagar i samband med inversion. Det är också vanligt förekommande att höga halter av PM10 uppstår under vissa dagar på våren och hösten.

Resandeökningen med kollektivtrafiken gör att hållplatsen på Smedjegatan har för lite plats både för bussar och resenärer. Det finns även hållplatser utanför centrum som behöver större ytor.

Det är höga trafikbullernivåer vid de mest trafikerade gatorna i Centrum samt trafiklederna till industriområdena och till de olika stadsdelarna. Bullerproblemen finns även längs Bodenvägen, E4:an och andra större vägar. Buller från järnvägen förekommer främst längs järnvägen mellan SSAB och Boden. Buller från både civilt och militärt flyg har medfört att Luleå Kommun har infört restriktioner mot bostadsbebyggelse inom ljudutbredningsområdet.

Fartygstrafiken är en källa till kvävebelastning i havet och innebär en ökad risk för utsläpp av olja och orenat avloppsvatten. Miljögifter från båtbottnfärger sprids från fartyg och från sediment i hamnar.

Utsläppen av växthusgaser per invånare från transportsektorn är större i Luleå kommun jämfört med landet som helhet. Den genomsnittliga körsträckan per person är nästan 700 mil per år, det är jämförbart med landet som helhet och lägre än genomsnittet för Norrbotten.

Den vanligaste trafikolyckan är att som gående eller cyklist halka eller ramla (62%). Mer än hälften av trafikolyckorna som sker i Luleå kommun sker längs det kommunala vägnätet (54%). Längs det statliga vägnätet sker flest trafikolyckor längs väg 97 och väg E4. Under 2017 har 472 personer skadats eller omkommit i trafikolyckor, 54% av dessa var kvinnor.

Utveckling

Resandet överlag har ökat under senare år, även resandet med flyg. Under de senaste tio åren har den största förändringen i resvanorna varit att bussresandet ökat kraftigt. Trafikräkningar visar att cyklismen har ökat något medan antalet bilar på gatorna är relativt konstant.

Resvaneundersökningarna 2000-2015 visar inte någon tydlig förändring av färdmedelsfördelningen. Vi gör fler resor men ungefär på samma sätt.

Allmänna intressen

Boendemiljöer ska inte vara utsatta för ohälsosamma bullernivåer. Bullerdämpande åtgärder ska på lång sikt vidtas för alla bostäder som är utsatta för en bullernivå som överskrider gällande riktvärden.

För luften i centrum är det viktigt att klara miljökvalitetsnormerna. Det är 8% av männen och 16% av kvinnorna i åldersgruppen 16-84 år som uppger att de har astma, fler kvinnor jämfört med riket som helhet. Personer med nedsatt lungfunktion påverkas negativt av olika luftföroreningar.

Transportsystemet ska anpassas så att ingen dödas eller skadas allvarligt samtidigt som miljökvalitetsmålen uppnås. Regeringens mål är att trafiksystemet ska vara fossilfritt till 2030.

Resandeökningen med buss inom tätortsresandet innebär att LLT har utökat sin busspark väsentligt under de senare åren. Fler bussar kräver också fler garage, verkstadsresurser, tankmöjligheter osv. Kommunens ambition om att ytterligare öka kollektivresandet innebär att utrymme måste säkras för att kunna expandera nuvarande lokaler och ytor som LLT förfogar över.

Länsstyrelsen i Norrbottens län har utarbetat riktlinjer för skyddsavstånd till transportleder för farligt gods på rekommenderade vägar och järnvägar i Norrbottens län.

Formella skydd

E4:an och vägen från hamnen längs Svartövägen och Bodenvägen till Boden, samt vägen mellan Antnäs och Älvsbyn rekommenderad primär transportväg för farligt gods. Vägen mellan Börjelslandet och Boden är sekundär transportväg för farligt gods.

Riksintresse

Riksintresset för Luleå hamn är inte preciserat utan avgränsas till området för allmän hamn. Även kommunikationer till hamnen är en del av riksintresset. ([Riksintresse MB 3:8 hamn](#))

Luleå-Kallax flygplats är ett riksintresse med rullbana, påverkansområde och MSA-yta. Även kommunikationer till flygplatsen är en del av riksintresset. ([Riksintresse MB 3:8 flyg](#))

Bland vägarna är väg 97, E4 och väg 94 utpekade riksintressen. ([Riksintresse MB 3:8 vägnät](#))

Stambanan med spårområden, terminaler, stationer och bangårdar är riksintressen. ([Riksintresse MB 3:8 järnväg](#))

Källor

Stadsbyggnadsförvaltningen

Resvaneundersökning 2015

Luleå Lokaltrafik AB

Luleå Hamn AB

Trafikverket

Hänsyn Riksintressen

2.8 Kultur och nöje

I kommunen finns och erbjuds många kulturella upplevelser i olika former.

Biblioteken har i genomsnitt sex medielån per invånare (böcker, ljudböcker, e-böcker).

Världsarvet, Hägnan, Teknikens Hus och Norrbottens museum är några av de större besöksmålen. I världsarvet guidas varje år ca 3500 personer.

Norrbottensteater har ca sex egna uppsättningar varje år och totalt ger de ca 400 föreställning, varav ca en tredjedel spelas runt om i länet. Totalt har teatern en publik på ca 45 000 personer om året.

Luleå centrum har två biografier med flera salonger vardera.

Konst ställs ut i konsthallen på Kulturens Hus, hos gallerier, på Norrbottens museum och på offentliga arbetsplatser.

Både större och mindre konserter arrangeras, för många större artister är Luleå kommun den nordligaste platsen för turnéer.

Varje år arrangeras olika utomhusevenemang, hamnfestival och musikfest.

Aktiva och större kulturföreningar använder Ebeneser som plats för sina aktiviteter och föreställningar.

Utveckling

Utbudet av kulturella evenemang och aktiviteter har ökat. Även utbudet kultur genom digitala medier ökar, med olika blandformer som exempelvis opera på bio.

Allmänna intressen

Luleå Centrum är en viktig plats för hela regionen med flera besöksmål av regionalt intresse som Norrbottens teatern, Kulturens Hus och Norrbottens museum.

Källor

Kultur- och fritidsförvaltningen
Region Norrbotten

2.9 Friluftsliv

Enkäter visar att 83% av svenskarna är ute i naturen ”ganska eller mycket ofta” på längre ledigheter, 60% på helger och 50% på vardagar. Nöjes- och motionspromenader, vistelser i skog och mark samt trädgårdsarbete är de vanligaste aktiviteterna.

Vanliga friluftslivsaktiviteter är bärplockning, fiske, skidåkning, skoter- och båtliv. Många kommuninvånare har stugor längs kusten, i skärgården och längs älvdalarna.

Flera föreningar arrangerar aktiviteter för att ge medborgarna möjlighet att delta och komma ut i naturen för att idka friluftsliv.

Hertsölandet har minst 10 000 besökare varje år, som använder naturreservatet för friluftsliv.

(Naturreservat)

Isbanan i centrum lockar många, ca 30 000 personer använder den varje säsong för olika aktiviteter. Isvägarna i skärgården lockar många ut vintertid.

Det finns många stränder och platser som är lämpliga för bad i hav, sjöar och älvar. De större badplatserna finns på Gultzaudden, Karlsvik, Klubbviken, Lulsundet, Lulviken, Rörbäck och Trolltjärn.

Bil, snöskotrar, cykel och andra färdmedel används av många som ett sätt att ta sig ut i naturen.

Konsekvenser

Att vistas i naturen är bra för hälsan, såväl fysiskt som psykiskt. Nationell undersökning visar att äldre personer vistas allt oftare i naturen samtidigt som 16-24-åringar utövar minst friluftsliv.

Utövande av friluftsliv medför ofta att olika typer av fordon behövs från bilar, snöskotrar till båtar. Vissa av fordonen är äldre och saknar olika former av rening vilket gör att utsläppen av kolväten kan bli stora. Andra fordon som vattenskotrar, snöskotrar är ofta motorstarka och snabba vilket innebär bullerstörningar och ökad olycksrisk.

Utveckling

Att använda naturen för att motionera på olika sätt ökar och att ströva eller promenera har en oförändrad trend i svenska undersökningar.

Trenden är att intresset för naturturism ökar och de aktiviteter som har störst potential är terrängcykling, vandring, fotografering och skådning.

Allmänna intressen

Det övergripande målet för den svenska friluftspolitiken är att med bland annat allemansrätten som grund stödja människors möjligheter att vistas ute i naturen och utöva friluftsliv. Alla människor ska ha möjlighet att få naturupplevelser, välbefinnande, social gemenskap och ökad kunskap om natur och miljö.

Vid förtätning inom stadsbygden behöver tillgången till badplatser och andra områden för uteliv säkerställas.

Naturen finns nära för Luleå kommuns invånare. Det finns ett behov av att öka tillgängligheten med olika anpassningsåtgärder i fler områden av betydelse för friluftslivet. Även naturvägledningen behöver utvecklas.

Formella skydd

Det finns några naturskyddsområden som har en högre tillgänglighet, exempelvis Gammelstadsviken, och Ormberget-Hertsölandet. (Naturreservat)

Riksintresse

Råneåälven, Persöfjärden, Gammelstadsviken, Sandön, Junkön, Rödkallen, Bälingeberget, strandområdet nordöst om Kallax samt delar av Hindersön och Brändöskär omfattas av riksintresse för naturvård. De belyser särskilt väl viktiga skeden av natur- eller kulturlandskapets utveckling eller är ostört och inrymmer en stor mångfald av naturtyper. ([Riksintresse MB 3:6 naturvård](#))

Alla områden som omfattas av Natura 2000 är riksintressen. De är värdefulla naturområden med arter och/eller naturtyper som är särskilt skyddsvärda ur ett europeiskt perspektiv. Följande områden omfattas, Alterberget, Bergöfjärden, Bockön (tidigare Sikören), Bådan, Båtöfjärden, Fognästjärn, Forshed, Furuholmen, Gammelstadsviken, Harufjärden, Hästholmen, Kluntarna, Lappön, Likskäret, Marakallen, Möröfjärden, Norr-Åspen, Persöfjärden, Rånefjärden, Råneälven, Rävaberget, Rödkallen-Söråspen, Selets bruk, Skatabryggan, Skrakahällan, Skäret, Snöberget, Stenåkern och Timmerberget. ([Riksintresse MB 4:1 Natura 2000](#))

Hela skärgården omfattas av riksintresse för friluftsliv. Med friluftsliv avses vistelse utomhus i natur- eller kulturlandskapet för välbefinnande och naturupplevelser. Området har särskilt goda förutsättningar för upplevelser i natur och/eller kulturmiljöer samt för friluftaktiviteter och vattenanknutna friluftaktiviteter. Norrbottens skärgård är ett känsligt område med höga natur- och kulturvärden. Området är relativt opåverkat jämfört med övriga Östersjöområdet. ([Riksintresse MB 4:2 kustturism och friluftsliv](#))

Källor

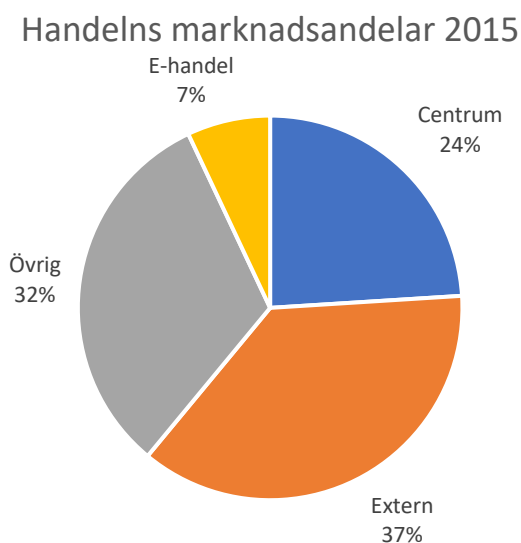
Kultur- och fritidsförvaltningen
Länsstyrelsen i Norrbotten
Friluftsliv 2014 Mittuniversitetet
Naturvårdsverket
Underlag skyddade områden
Hänsyn Riksintressen

2.10 Arbete, handel och besöksnäring

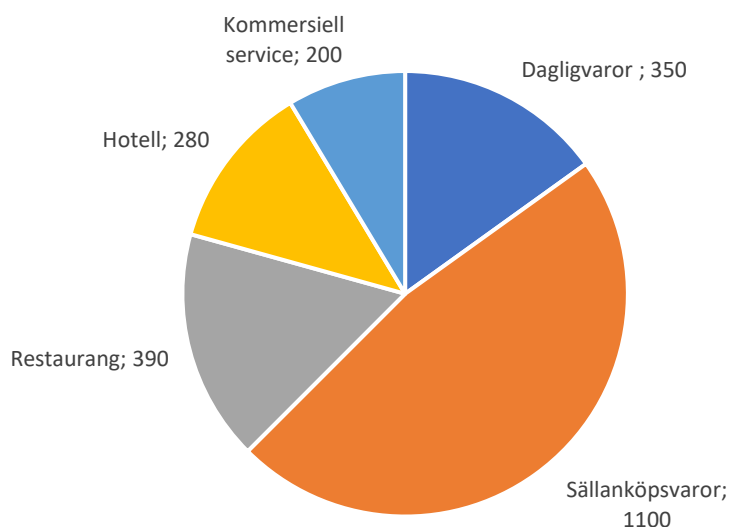
Inom handel och besöksnäring arbetar totalt cirka 3600 personer, 8% av alla arbetstagare. Inom detaljhandel är 2100 personer anställda, museer mm 90 personer, skidanläggningar 10 personer samt i hotell och restaurang 1430 personer.

Det finns både externhandel och centrumhandel i Luleå kommun, båda har en god tillväxt. Det finns tre mer definierade områden för handel i kommunen, centrum och Storheden är starka noder för handel men det finns också ett mindre handelsområde som kallas Notviksstan.

Centrumhandeln koncentrerar sig till platser längs Storgatan, framförallt mellan Nygatan och Kungsgatan. Övrig handel i diagrammet sker i stadsdelar eller byar.

Totalt omsätter dagligvaru- och sällanköpsvaruhandeln i Luleå kommun ca 6 miljarder kronor varje år. Luleå kommun har ett inflöde av köpkraft som är 13 % högre än befolkningsunderlaget ger, det är många som kommer till kommunen för att handla. Centrumhandeln har ungefär en fjärdedel av handelns totala omsättning, dvs 1,5 miljarder kr. Centrums kommersiella omsättning är ca 2,5 miljarder kr per år. Dagligvaror, restaurang, hotell och kommersiell service visar en ökande omsättning. Diagrammet visar hur omsättningen i Centrum fördelas (miljoner kr).

Förklaring Branscher:

Dagligvaror – livsmedel- och speciallivsmedelsbutiker, kioskvaror, systembolag

Sällanköpsvaror – beklädnads-, hem- och fritidsvaror

Restaurang – restauranger, caféer och dylikt

Hotell – hotell, vandrarhem, campingplatser, konferensanläggningar med boende

Kommersiell service – gym, biograf, frisör och andra tjänster som säljs och konsumeras på samma plats

Besöksnäringen har haft en stark utveckling och ökat sin omsättning till cirka 1 miljard kr per år. Antal övernattningar varje år är cirka 1,5 miljoner. Restaurangbranschen omsätter totalt ca 770 miljoner kr per år varav hälften är i centrum. Det är en förhållandevis jämn beläggning på hotell över året, som pendlar mellan 15 000-22 000 belagda hotellrum per månad.

De största besöksanledningarna är handel, Gammelstads kyrkstad, Teknikens Hus, skärgården, havsisen, Kulturens Hus, evenemang, festivaler och marknader. Kulturens Hus hanterar ca 800 möten per år och detta är allt från frukostmöten, föreläsningar, utställningar, konferenser och kongresser.

Konsekvenser

Luleå kommun har ett inflöde av köpkraft. Den ökande konsumtionen av varor medför en stor miljöpåverkan utanför Sveriges gränser.

Tillväxten i handel och besöksnäring ger fler arbetstillfällen.

Besöksnäringen är beroende av olika kollektiva färdmedel som taxi, buss, flyg och tåg. Detta innebär en ökad användning av fossila bränslen.

Besöksnäringen i skärgården påverkas av olika exploateringar som gör att attraktiviteten minskar och den påverkan som näringen själv har i en känslig miljö.

Utveckling

Ökande omsättning i både handel och besöksnäring. Stadskärnan i Luleå växer och det är dagligvaruhandeln som utvecklas bättre än rikets genomsnittliga tillväxt. Vårt konsumtionsbeteende förändras ständigt, trenden är att e-handeln växer och fysiska butiker kompletterar e-handeln. Upplevelsebaserad konsumtion ökar sin omsättning.

Allmänna intressen

Skydda centrum från en utarmning i förhållande till de externa handelsområdena. Förhindra att caféer, mindre butiker och gallerior etablerar sig på områden för extern handel.

Handeln i Luleå kommun är viktig för hela regionen, framförallt för sällanköpsvaror.

Utvecklingspotential för besöksnäring är främst kopplad till skärgården.

Källor

Cityindex Luleå 2017, Handelns utredningsinstitut (HUI Research)

Cityklimatet 2018, Fastighetsägarna

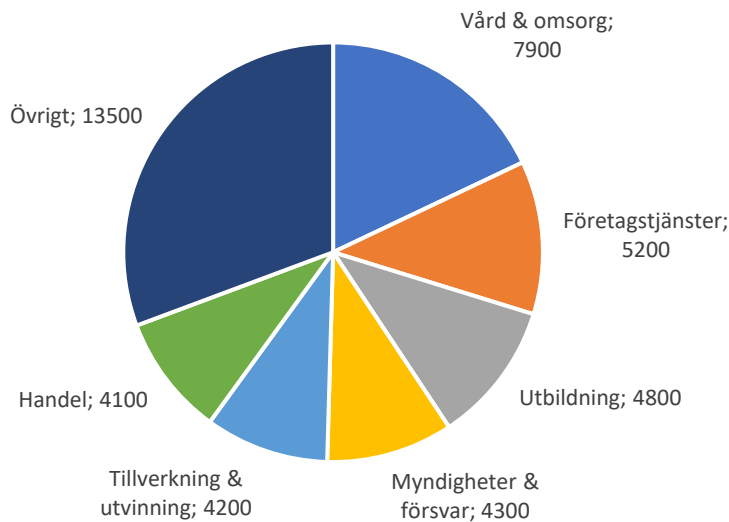
Kultur- och fritidsförvaltningen

Statistiska centralbyrån

2.11 Arbete, näringsliv och industri

Samtliga näringsgrenar i kommunen har ca 44 000 förvärvsarbetande (dagbefolkning). Arbetslivet domineras av offentlig verksamhet som kommun, region, universitet, länsstyrelse och statlig verksamhet.

Näringsgrenar (totalt 44000 i dagbefolkning)

Närmare 7000 personer pendlar in från andra kommuner för arbete och cirka 2000 kommuninvånare pendlar ut för arbete. Landsbygden har totalt 7 330 arbetstillfällen. Majoriteten av arbetsställena har inga eller ett fåtal anställda (ca 70%).

Luleå Kommun är den största arbetsgivaren med ca 7000 anställda och därefter kommer Region Norrbotten med ca 3000 anställda.

Konsekvenser

Pendling till arbete medför transporter som oftast sker med bil.

Hög andel i arbete medför ökad konkurrens om arbetskraft samt kompetens och ger därmed ökande svårigheter att rekrytera.

Utveckling

Ökande sysselsättningsgrad.

Svårigheter att få tag i rätt kompetens.

Allmänna intressen

En bredare och mer jämställd arbetsmarknad.

Erbjuda verksamheter och företag att lokalisera hela eller delar av sin verksamhet hit.

Göra det möjligt att bo nära arbetet och slippa pendla.

Utbildningssystem som ger rätt kompetens.

Källor

Statistiska centralbyrån

2.12 Skogsbruk

I kommunen finns cirka 148 000 hektar produktiv skogsmark, d v s skogsmark där virkesproduktionen med normala brukningsmetoder är större än 1 m³ per hektar och år. Större delen, 115 000 hektar eller cirka 78%, av den produktiva skogsmarken är i privat ägo. Resterande areal fördelar sig på cirka 25 000 hektar (17%) bolagsskog och 8 000 hektar (5%) övriga allmänna skogsägare.

Skogsbruket följer den utveckling som sker i landet i stort. Konjunkturernas upp- och nergång styr intensiteten och metoderna anpassas efter rådande regelverk och normer. I kommunen präglas stora delar av den småskaliga ägarstrukturen. I den norra delen av kommunen finns bolagsskog med större enheter vilket också ger tydligt avtryck i landskapet. De skogsbrukare som är anslutna till något av de miljöcertifieringssystem som finns, förbinder sig att visa en större hänsyn än lagkraven enligt vissa kriterier samt även att frivilligt undanta en viss areal av sitt skogsinnehav från skogsbruk.

Luleå Kommun äger idag cirka 6 500 hektar skog. Den allra största delen av skogen ligger i anslutning till stadsbygden. Cirka 750 hektar är grön- och skogsområden som ligger inom detaljplanelagda områden. Kommunen äger också skog på ett antal öar i Luleå kommuns skärgård. Av hela kommunens skogsinnehav är cirka 2000 hektar (34 %) avsatta till naturvård. Av de cirka 3800 hektar som brukas är en stor andel tätortsnära skogar, där krävs särskild hänsyn och skötsel. ([Kommunala fastigheter](#))

Konsekvenser

Så gott som hela kommunens skogsmark är idag ianspråktagen för skogsbruk och är således omvandlad från fritt utvecklade naturskogar till produktionsskogar med sämre förutsättningar för biologisk mångfald. I kommunen har idag mindre än 5 % av den produktiva skogen sådana kvaliteter att den kan betraktas som naturskog.

Utveckling

Skogsbruksarealen fortsätter att öka.

Allmänna intressen

Den biologiska mångfalden och skogsbrukets fortlevnad är viktiga allmänna intressen.

Formella skydd

Flertalet av de 39 naturreservat och samtliga biotopskyddsområden som finns i kommunen innehåller skog. Andelen skyddad produktiv skogsmark är 2,1 % av den totala arealen produktiv skogsmark. ([Naturreservat](#)) ([Biotopskyddsområden](#))

Riksintresse

Råneälven och övärlden utanför Luleälvens mynning är riksintresse för naturvård enligt MB 3:6 med motiv bland annat i värden knutna till skog. ([Riksintresse MB 3:6 naturvård](#))

Källor

Stadsbyggnadsförvaltningen
Underlag skyddade områden
Kartunderlag
Hänsyn Riksintresse

2.13 Jordbruk

I kommunen brukas cirka 7 500 hektar åkermark samt 287 hektar slätter och betesmark, vilket är endast cirka 4 % av kommunens totala landareal. Andelen åkermark som brukas ekologiskt är cirka 17 %.

Jordbruksföretagen har cirka 3 200 nötkreatur (varav 590 mjölkkor) samt cirka 1 800 får. En stor grisproducent producerar 16 000 slaktsvin om året och en stor äggproducent har cirka 33 000 höns.

Odling av foder är den huvudsakliga markanvändningen av åkerarealen, tre fjärdedelar är vallodling. Delar av denna bedrivs extensivt och stora arealer skördas inte, utan hålls enbart öppna med betesputs. Grödor lämpade för humankonsumtion är en mycket liten del av odlingen, på 133 hektar odlas matpotatis, 2 hektar grönsaksodling (köksväxter) samt 4 hektar bär. Dessa odlingsytor utgör tillsammans cirka 2 procent av åkermarken.

I Luleå kommun finns både slakterier och mejerier.

Det finns cirka 250 jordbruksföretag med en total omsättningen på cirka 110 miljoner kr per år. Jordbruket är specialiserat på mjölk- och köttproduktion och på fälten odlas främst vall och spannmål. I skärgården finns lammproduktion och mjölkproduktion i mindre skala.

Livsmedelsproduktionen sker i större omfattning i de södra delarna av kommunen jämfört med de norra. Det finns mycket goda förutsättningar för ökad livsmedelsproduktion i stora delar av kommunen.

Konsekvenser

Självförsörjningsgraden är generellt låg med undantag för fläskkött.

Landskapet har förändrats i och med färre jordbruksföretag och en mer storskalig verksamhet i de som finns kvar.

Utveckling

Arealen brukad jordbruksmark minskar, mer än 1000 hektar har lagts ner de senaste 15 åren. Antalet får, mjölkkor och nöt har en minskande trend, medan suggor för avel har ökat något och slaktsvin är i oförändrat antal. På tio år har mängden producerad mjölk minskat med två tredjedelar till cirka 4 ton.

Antalet jordbruksföretag minskar och den totala omsättningen ökar. Medelåldern är hög och andelen företagare över 65 år stiger.

Allmänna intressen

En hög självförsörjningsgrad är ett viktigt allmänt intresse.

Landskapsbilden längs älvdalarna är viktig att bevara och utveckla.

Formella skydd

Jordbruk är av nationell betydelse och jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk. ([Brukningsvärd jordbruksmark](#)) ([Bevarandeprogram odlingslandskapet](#))

Riksintresse

Råneåälven, Persöfjärden, Gammelstadviken, Sandön, Junkön, Rödkallen, Bälungeberget, strandområdet nordöst om Kallax samt delar av Hindersön och Brändöskär omfattas av riksintresse

för naturvård. De belyser särskilt väl viktiga skeden av natur- eller kulturlandskapets utveckling eller är ostört och inrymmer en stor mångfald av naturtyper. Flera av områdena har värden kopplat till odlingslandskap. ([Riksintresse MB 3:6 naturvård](#))

Landskapen i Avan, Avafors, Melderstein, Selet, Karlsvik, Strömsund, Kyrkbyn, Svartösten, Gäddvik och på Hindersön, Småskär samt Rödkallen är riksintressen för kulturmiljö. Flera av områdena har värden kopplat till odlingslandskap. ([Riksintresse MB 3:6 kulturmiljövård](#))

Källor

Rapport Värdering av jordbruksmark 2017

Kartunderlag

Hänsyn Riksintresse

2.14 Rennäring

Hela Luleå kommun ligger inom renskötseområde.

Det finns cirka 4 600 renägare (som äger minst en ren) i Sverige, varav 85 procent bor i Norrbottens län. Renskötseområdet kan enligt rennärlagen bara utövas av en medlem i en sameby. En sameby är en ekonomisk och administrativ sammanslutning med egen styrelse som ska leda renskötseln på ett visst geografiskt område.

Rennäringen är beroende av stora betesarealer då renar rör sig efter årstidsväxlingarna. För vandringarna mellan olika betesmarker nyttjar renen bestämda vandringsleder. Under vissa tider på året, framför allt i samband med kalvmärkning, höstslakt och flytt till vinterbetesområdena, samlar rensköterna renarna i större hjordar som drivs efter flyttleder. Framförallt kusten och skärgården är viktiga för vinterbetet i Luleå kommun.

På sommarhalvåret äter renen gräs, örter och löv. På vintern är den huvudsakliga födan renlav, ibland hänglav uppblandat med ljunng och kråkbär. På vinterhalvåret förekommer också stödutfodring med pellets. Hänglav är ett komplement till renlaven, speciellt under vintrar då betet är låst under ett istäcke.

Konsekvenser

Vid flytt till och från vinterbetesmarkerna är flyttlederna mycket viktiga. I områden där flyttleder är avskurna fraktas renarna till nya betesområden med lastbil.

Renlaven och hänglaven är viktig föda för renen. Ökad skogsavverkning har gjort att hänglaven minskat i skogarna. Ett för högt renantal i förhållande till betestillgång leder till att lavtäcket minskar, vilket i sin tur kan leda till att marken eroderar.

Utveckling

Andra intressen har begränsat tillgången till flyttleder och betesmarker. Snö mängder, istäcket, växtlighet och tillgång till lav har förändrats på grund av klimatförändringarna.

Riksintresse

Jåhkågaska tjiellde tillsammans med Udtja, Turpon och Sirges samebyar samt Gällivare och Kalix samebyar har områden av riksintresse. Syftet är att bibehålla förutsättningarna för näringen genom att ge de viktigaste områdena särskilt skydd. Dessa områden redovisas som kärnområde, strategiska platser och funktionella samband och kan omfatta exempelvis flyttleder, kalvningsland och områden med särskilt goda betesförhållanden. Intresset handlar framförallt om vinterbetet på öar med flyttleder på is. ([Riksintresse MB 3:5 ren](#))

Källor

Underlagskartor

Hänsyn Riksintresse

2.15 Fiske och vattenbruk

Siklöjan är en viktig art för fisket och strömmingen är den vanligaste arten i Bottenviken. Lax, havsöring och harr har stor betydelse för främst sportfisket. Siklöjefisket med trål från små fartyg dominerar fisket i Bottenviken med en fångst på cirka 1300 ton årligen. Fisket är begränsat till fem veckor i september/oktober och det krävs särskilt tillstånd för att fiska med partrål. Strömmingsfisket sker med garn oftast i syfte att bereda surströmming.

Bottenviken påverkas av utsläpp från industrier, reningsverk, fiskodling samt diffusa källor som luftföroreningar, jord- och skogsbruk.

Inget vattenbruk i form av fiskodling förekommer i kommunen, stora områden i skärgården är för grunda för att fungera bra.

Konsekvenser

Fisken innehåll av miljögifter, främst dioxin, innebär problem vad gäller försäljning och konsumtion av vildlax och strömming. Livsmedelsverket har konsumtionsråd till barn, ungdomar och kvinnor i barnafödande ålder. Provtagningar har visat att strömming från Bottenviken, har en viss storlek, som används till surströmming har halter under gränsvärden.

Utveckling

Fisket domineras till stor del av höstfisket efter siklöja som har ökat i omfattning och värde.

Riksintresse

Riksintresset för yrkesfiske omfattar Lövskärs hamn och en stor del av havsområdet runt om skärgårdsöarna. ([Riksintresse MB 3:5 yrkesfiske](#))

Källor

Havs- och vattenmyndigheten

Livsmedelsverket

Hänsyn Riksintresse

2.16 Försvar

Luleå-Kallax flygplats fungerar även som flottiljflygplats. Flygplatsen ägs och sköts av försvaret. Norrbottens flygflottilj, F 21 med Helikopterskvadron och Luftstridsskolan, är Sveriges nordligaste flygflottilj som ingår i den svenska incidentberedskapen, vilket bland annat innebär att flottiljen tillsammans med ett par andra flottiljer svarar för övervakning av det svenska luftrummet. F 21 förfogar över ett av världens största flygövningsområden, som används av både svenska flygvapenförband och förband från andra länder. Huvudbasen är i Luleå kommun med sidobaser i Jokkmokk och Vidsele. Flottiljens uppgift är att leverera luftoperativ effekt, när som helst på dygnet och året. Verksamheten syftar till att utveckla krigsförband inklusive utbildning och övning av både flygförare och övrig personal. F 21 övar kontinuerligt för att kunna leverera luftoperativa förmågor i såväl fred, kris som krig

Start- och landstingsbanan är 3 350 meter lång, Sveriges längsta. Ytorna består av drygt en miljon kvm belagda ytor och cirka en halv miljon kvm grönytor. Rullbanor, taxibanor och taxivägar har en asfaltbeläggning och klargöringsplattor i anslutning till bansystemet har en betongbeläggning. Inom garnisonen finns kontorslokaler, utbildningslokaler, förråds-, hangar-, verkstads-, och drivmedelsanläggningar, kaserner och skjutbanor.

Arbetsplatsen har totalt ca 775 anställda och är en av de större i kommunen.

Civilförsvaret består av olika verksamheter som ska skydda och säkerställa att samhällsviktiga funktioner fungerar. I det civila försvaret finns offentliga, privata och ideella verksamheter. Det civila försvaret är en del av ett sammanhållet totalförsvar. Det pågår ett arbete för att utbilda, öva och organisera ett civilt försvar.

Konsekvenser

Fossila bränslen används och transportererna av flygbränslet påverkar miljön. Buller från flygtrafik, motorprovning, fordonstrafik och skjutövningar.

Riksintresse

Riksintressen för totalförsvarets militära del omfattar både en öppen redovisning och en som inte kan redovisas öppet. Områdena som är riksintressen bedöms ha nationellt viktiga värden och kvaliteter för att skydda Sverige. Inom riksintressets påverkansområden måste Försvarmakten kunna säkerställa att inget nytt innebär risk för påtaglig skada. Alla plan- och lovärenden inom påverkansområden ska remitteras till Försvarmakten.

Mindre delar av Bodens södra skjutfält och dess påverkansområde ligger inom Luleå kommun.

Kallax flottiljflygplats och en stor del av kommunen längs med älvens södra strand tillsammans med Junköns skjutfält samt mindre områden nära Måttsund, Rutvik och Börjelslandet omfattas riksintresse och påverkansområde. Flygplatsen omfattas av stoppområde för höga objekt och påverkansområde för luftrummet begränsar höga objekt.

Riksintresset för väderradar i Luleå kommun omfattar stoppområde för vindkraftverk och påverkansområde. Inom påverkansområdet för väderradar begränsas alla objekt högre än 20 meter.

Det pågår ett nationellt arbete för att eventuellt ta fram riksintressen för totalförsvarets civila del.

Källor

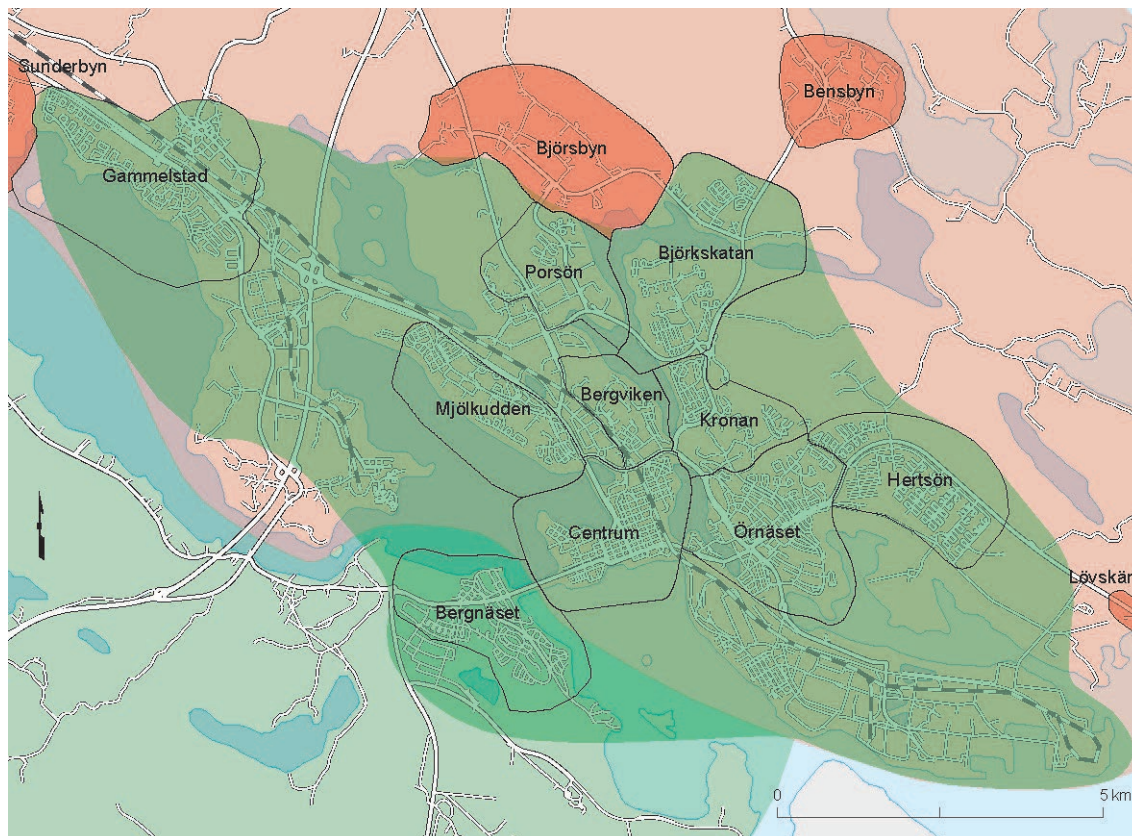
Försvarmakten

Hänsyn Riksintressen

3. Beskrivningar av stadsdelarna

De tio stadsdelarna beskrivs översiktligt dels med statistik men också med texter om stadsdelarnas innehåll i förhållande till verksamheter, service, trafik med mera.

Stadsbygden och de tio stadsdelarna, se kartans gröna område.

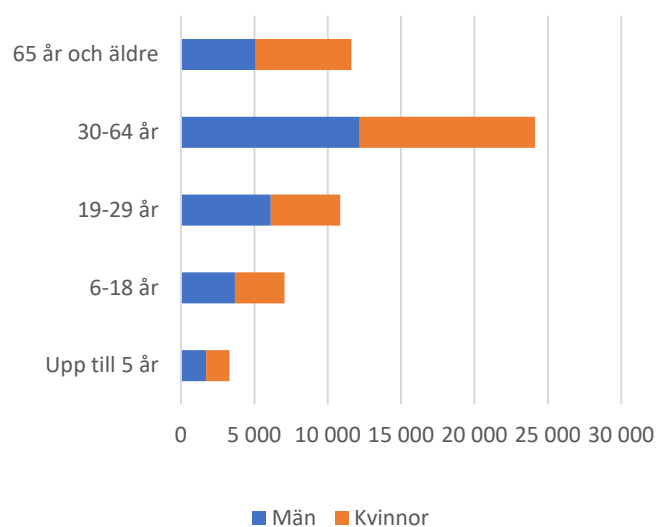
Statistik stadsdelarna

Totalt har stadsbygden 56 955 invånare och den största åldersgruppen är 40-64 år. Det bor 625 fler män än kvinnor i stadsbygden. Centrum och Örnäset är de två största stadsdelarna med en befolkning strax över 9000 invånare.

Stadsdelarna

Ålder	Män	Kvinnor	Summa
0	274	286	560
1-5	1 435	1 304	2 739
6-15	2 808	2 625	5 433
16-18	874	746	1 620
19-24	3 480	2 539	6 019
25-29	2 649	2 191	4 840
30-39	3 625	3 128	6 753
40-64	8 547	8 832	17 379
65-74	2 871	3 226	6 097
75-w	2 227	3 288	5 515
Summa	28 790	28 165	56 955

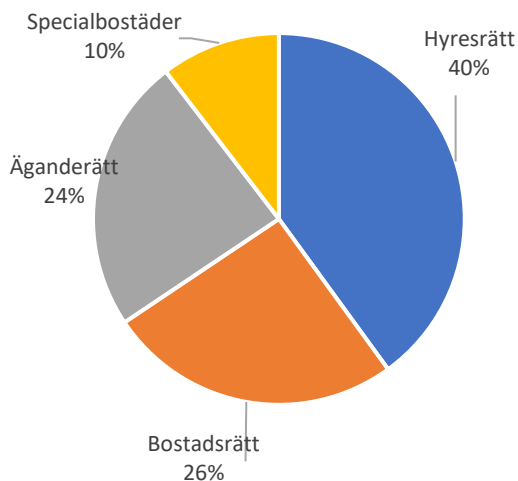
Invånarna i stadsbygden

Inom stadsbygden bor de flesta i hyresrätter.

Upplåtelseform	Antal
Hyresrätt	12 603
Bostadsrätt	8 069
Äganderätt	7 556
Specialbostäder	3 281
Summa lägenheter	31 509

Upplåtelseformer stadsbygden

Utbildning, vård & omsorg, civila myndigheter & försvaret samt företagstjänster är de största näringsgrenarna i stadsbygden sett till antalet anställda.

Näringsgren	Män	Kvinnor	Summa
Jordbruk, skogsbruk & fiske	159	56	215
Tillverkning & utvinning	1 089	213	1 302
Energi & miljö	88	17	105
Bygghandelsverksamhet	823	79	902
Handel	1 072	1 252	2 324
Transport	894	234	1 128
Hotell & restauranger	495	584	1 079
Information & kommunikation	994	516	1 510
Kreditinstitut & försäkringsbolag	313	359	672
Fastighetsverksamhet	289	165	454
Företagstjänster	1 784	1 367	3 151
Civila myndigheter & försvaret	1 224	1 996	3 220
Utbildning	1 188	2 456	3 644
Vård & omsorg	610	2 713	3 323
Personliga & kulturella tjänster	569	931	1 500
Okänd bransch	25	30	55
Samtliga näringsgrenar	11 616	12 968	24 584

Pendling för arbete	Antal
In till området	20 179
Ut ur området	23 953
Nettopendling	-3 774

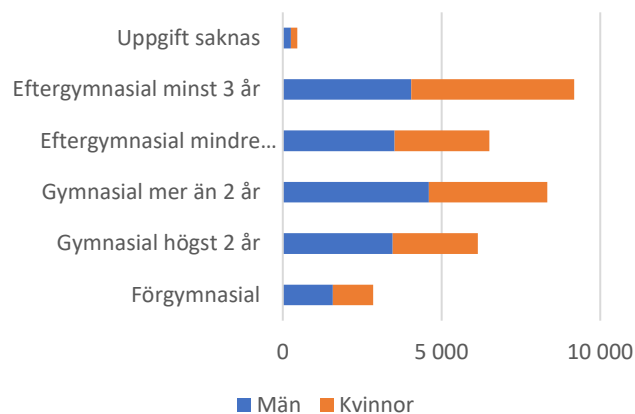
Kvinnorna i stadsbygden har 17% lägre lön jämfört med männen.

Kön	Medelinkomst (Skr)
Kvinnor	259 316
Män	318 010
Båda könen	288 665

Personbilar i trafik, antal	22 325
Biltäthet, antal bilar per 1000 invånare	392
Andel hushåll med bil, %	76,7

Utbildningsnivå	Män	Kvinnor	Totalt
Förgymnasial	1 580	1 263	2 843
Gymnasial högst 2 år	3 457	2 685	6 142
Gymnasial mer än 2 år	4 605	3 728	8 333
Eftergymnasial mindre än 3 år	3 518	2 988	6 506
Eftergymnasial minst 3 år	4 048	5 135	9 183
Uppgift saknas	258	199	457
Totalt befolkning 20-64 år	17 466	15 998	33 464

Utbildningsnivå i stadsbygden

3.1 Luleå Centrum

Statistik

Ålder	Män	Kvinnor	Summa
0	24	24	48
1-5	99	80	179
6-15	198	167	365
16-18	86	78	164
19-24	452	450	902
25-29	504	383	887
30-39	507	395	902
40-64	1 351	1 489	2 840
65-74	588	770	1 358
75-w	573	1 024	1 597
Summa	4 382	4 860	9 242

Stadsdelen har 16% av befolkningen i stadsdelarna.

Stadsdelen domineras av bostadsrätter (51 %)

Upplåtelseform	Antal
Hysesrätt	2 442
Bostadsrätt	3 163
Äganderätt	224
Specialbostäder	305
Summa lägenheter	6 134

Näringsgren	Män	Kvinnor	Summa
Jordbruk, skogsbruk & fiske	29	12	41
Tillverkning & utvinning	142	52	194
Energi & miljö	0	0	0
Byggverksamhet	187	24	211
Handel	362	645	1 007
Transport	353	122	475
Hotell & restauranger	347	413	760
Information & kommunikation	856	487	1 343
Kreditinstitut & försäkringsbolag	300	341	641
Fastighetsverksamhet	228	149	377
Företagstjänster	1 335	1 059	2 394
Civila myndigheter & försvaret	1 072	1 936	3 008
Utbildning	171	445	616
Vård & omsorg	199	933	1 132
Personliga & kulturella tjänster	379	642	1 021
Okänd bransch	3	8	11
Samtliga näringsgrenar	5 963	7 268	13 231

Största andelen av invånarna arbetar för olika myndigheter, därefter med företagstjänster.

Pendling för arbete	Antal
Inpendling	11 398
Utpendling	3 057
Nettopendling	8 341

Stadsdelen har den största inpendlingen för arbete.

Kön	Medelinkomst (Skr)
Kvinnor	277 431
Män	353 424
Båda könen	312 759

Högre än genomsnitt för stadsdelar (288 665 skr)

Personbilar i trafik, antal	3 544
Biltäthet, antal bilar per 1000 invånare	383
Andel hushåll med bil, %	53,0

Lägre än genomsnitt för stadsdelar (77%)

Utbildningsnivå	Män	Kvinnor	Totalt
Förgymnasial	212	163	375
Gymnasial högst 2 år	491	427	918
Gymnasial mer än 2 år	774	640	1 414
Eftergymnasial mindre än 3 år	553	516	1 069
Eftergymnasial minst 3 år	704	964	1 668
Uppgift saknas	55	31	86
Totalt befolkning 20-64 år	2 789	2 741	5 530

Beskrivning

Luleå Centrum är en stadsdel som består av områdena Innerstaden, Norra hamn, Gültzaudden, Västra stranden, Oscarsvarv, Södra hamn, Stadsviken, Charlottendal och Östermalm.

Dagens moderna centrum har sitt ursprung från den rutnätsplan som planlades efter den stora stadsbranden år 1887. Bebyggelsens karaktär varierar något mellan de olika områdena.

Östermalm och Charlottendal i öst samt Gültzaudden i väst utgörs till största delen av villabebyggelse från slutet av 1800- och början på 1900-talet. I Norra Hamn, Oscarsvarv och Västra stranden så utgörs bebyggelsen främst av flerbostadshus uppkommen mellan 1920- 1970-talet med en blandning av byggnadsstilar som funktionalism och modernism som dominerar centrum. Även nyare typer av bebyggelse finns inom dessa områden.

Verksamheter

I Centrum utgörs näringslivet främst av handel, service och kontorsverksamhet. Handeln är koncentrerad längs med de stora huvudstråken Storgatan, Kungsgatan, Smedjegatan samt Köpmangatan där handel finns i gallerior samt i bottenplan av flerbostadshus.

Skola & Service

I Centrum finns två kommunala grundskolor (Residensskolan och Östra skolan) samt Luleå Gymnasieskola. Det finns tre förskolor (Hägers, Charlottendals och Solkattens förskola).

Det finns tre vård- och omsorgsboenden (Örnen, Solbacken och Sundsgården) samt dagverksamhet för funktionsnedsatta.

Sex butiker i området säljer livsmedel varav tre stycken är renodlade livsmedelsbutiker.

Området har sju hälsocentraler eller läkarmottagningar samt sex apotek.

Fritid & Rekreation

Strandpromenaden, stadsparken och grönområdena ger förutsättningar för ökat välbefinnande för befolkningen i Centrum. I södra hamn finns möjligheterna till ett aktivt marint liv med gästhamn, småbåtshamn, bryggor, kajer och turbåtar som under sommartid går ut till skärgården.

Lekparker finns placerad i anslutning till Centrums gröna områden som Gültzaudden och Östermalm men även några en mer urban miljö. Totalt finns det sju stycken lek- och aktivitetsplatser. På Gültzaudden finns även en badplats med sandstrand.

Vintertid går det att promenera, åka skridskor eller spark på isbanan som plogas upp på älven och förbinder Norra och Södra hamn med Gråsjälören. Isbanan har ett högt rekreativsvärde då det bidrar till ett aktiv liv och ökat välbefinnande hos befolkningen även vintertid.

Det finns flera olika aktörer inom hälsa och friskvård som skapar ett brett utbud av olika typer av motionsaktiviteter.

De stora idrottsanläggningarna är Pontusbadet och Luleå Energi Arena.

Kultur & Nöje

Kultur- och nöjeslivet i centrum utgörs av Norrbottens teatern, biografen, bibliotek, museum, kyrkor, restauranger och Kulturens hus.

Grönstruktur

I jämförelse med andra stadsdelar så har centrum en lägre andel yta för grönstruktur. Den grönstruktur som finns i Centrum utgörs av stadsparken, trädplanterade gator, bostadsgårdarna, strandområdet samt grönområdet vid Gültzaudden. Områden med park och grönska medför viktiga sociala värden för befolkningen

Den landskapliga lokaliseringen av centrum erbjuder en påtaglig vattenkontakt främst visuellt men även till viss del fysiskt i form av tillgängliggjorda stränder och slänter. Runt i princip hela centrumhalvön löper ett mer eller mindre sammanhängande gång- och cykelstråk som har höga sociala kvaliteter. Som kontrast mot den täta bebyggelsen finns parkerna med en differentierad karaktär som har en stor social betydelse för Centrum.

Trafik & infrastruktur

Centrum är ett viktigt nav för alla typer av trafik. I Centrum sker de flesta byten mellan färdmedel. Där finns huvudhållplatser för både lokal och regional busstrafik och järnvägsstation.

Problem & utmaningar

I Luleå kommun längs det kommunala vägnätet beräknas ca 4000 personer vara utsatta för buller i sin bostad (ekvivalentnivå över 55 dBA vid fasad), av dessa är ca 300 personer utsatta av en bullernivå på 65 dBA ekvivalentnivå eller högre vid fasad. De flesta av dessa är boende i Centrum längs Sandviksgatan, Rådstugatan, Smedjegatan eller Prästgatan. Bullerplank är inte en möjlig lösning för fastigheterna, istället blir inriktningen att åtgärda inomhusnivån.

Luftföroreningar mäts i gatumiljö i Centrum. Kontinuerliga mätningar utförs på kvävedioxid (NO₂) och partiklar (PM₁₀). För både kvävedioxid och partiklar har den övre utvärderingströskeln överskridits flera gånger, detta innebär krav att genomföra kontinuerliga mätningar. Mätningarna av kvävedioxid visar att miljö kvalitetsnormer har överskridits under 2010 och 2011. I och med att miljö kvalitetsnormen har överskridits har ett åtgärdsprogram upprättats.

3.2 Kronan

Statistik

Ålder	Män	Kvinnor	Summa
0	13	17	30
1-5	89	97	186
6-15	206	205	411
16-18	40	39	79
19-24	96	87	183
25-29	91	83	174
30-39	162	166	328
40-64	446	461	907
65-74	141	123	264
75-w	67	67	134
Summa	1 351	1 345	2 696

Stadsdelen har 5% av befolkningen i stadsdelarna.

Upplåtelseform	Antal
Hysesrätt	204
Bostadsrätt	360
Äganderätt	513
Specialbostäder	32
Summa lägenheter	1 109

Stadsdelen domineras av äganderätter (46%).

Näringsgren	Män	Kvinnor	Summa
Jordbruk, skogsbruk & fiske	6	4	10
Tillverkning & utvinning	2	1	3
Energi & miljö	0	0	0
Byggverksamhet	59	9	68
Handel	20	3	23
Transport	0	0	0
Hotell & restauranger	16	25	41
Information & kommunikation	5	1	6
Kreditinstitut & försäkringsbolag	0	0	0
Fastighetsverksamhet	13	6	19
Företagstjänster	33	22	55
Civila myndigheter & försvaret	22	7	29
Utbildning	6	44	50
Vård & omsorg	10	82	92
Personliga & kulturella tjänster	51	31	82
Okänd bransch	0	1	1
Samtliga näringsgrenar	243	236	479

Största andelen av invånarna arbetar inom vård & omsorg, därefter med personliga & kulturella tjänster.

Pendling för arbete	Antal
Inpendling	411
Utpendling	1 331
Nettopendling	-920

Kön	Medelinkomst (Skr)
Kvinnor	322 104
Män	414 710

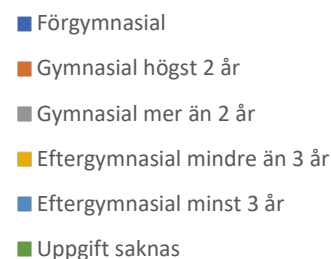
Båda könen	368 894
-------------------	----------------

Stadsdelen har en högre inkomst jämfört med genomsnittet (288 665 kr) för stadsdelarna.

Personbilar i trafik, antal	1 123
Biltäthet, antal bilar per 1000 invånare	417
Andel hushåll med bil, %	77,6

Utbildningsnivå	Kvinnor		Totalt
	Män	Kvinnor	
Förgymnasial	25	19	44
Gymnasial högst 2 år	62	46	108
Gymnasial mer än 2 år	110	85	195
Eftergymnasial mindre än 3 år	99	69	168
Eftergymnasial minst 3 år	177	247	424
Uppgift saknas	5	7	12

UTBILDNINGSNIVÅ

Totalt befolkning 20-64 år	478	473	951
-----------------------------------	------------	------------	------------

Stadsdelen har en högre utbildningsnivå (63%) jämför med genomsnittet (47% eftergymnasial).

Beskrivning

Kronan är en ny stadsdel som består av områdena Östra Kronan, Kronanhöjden, Kronanbacken, Lulsundsberget, Kulturbyn Kronan och Lulsundet. Stadsdelens centrum är under planering och uppbyggnad.

”Kronan-delarna” ligger på ett område som tidigare disponerades av luftvärnsregementet Lv7 som 1992 flyttades till Boden. Viss bebyggelse från tiden som militärområde finns bevarade. Området präglas av stora höjdvariationer och närheten till Ormberget-Hertsölandets naturreservat.

Den äldre bebyggelsen av Kronan utgörs främst av bebyggelsen i Kulturbyn som består av byggnader som uppförts under åren 1942–1992 då Kronan var luftvärnsregemente. Det höga exploateringsstrycket har bidragit till en utökning av bostäder i området vilket resulterat i bostadsområden med nya villa- och flerbostadsområden. Villabebyggelsen utgör den nyare delen av Kronan uppförd under 2000-talet. Villabebyggelsen är mycket varierande vad gäller storlek, form och färg. På Lulsundsberget finns nybyggda punkthus som blivit ett landmärke. Fortsatt detaljplaneläggning för bostäder och verksamheter inom området pågår.

Lulsundet byggdes ut efter en stadsplan från 1958. Där finns i första hand villor men även radhus och enstaka flerbostadshus. Enstaka delar av planområdet har kompletterats med nyare villor från början av 2000-talet.

Verksamheter

Kulturbyn en kultur- och företagsby där det finns hyresgäster som alla driver små eller medelstora företag. En stor del av verksamheterna har konstnärlig inriktning. I Kulturbyn finns också ett café.

På Kronan finns idag en av kommunens återvinningscentraler (ÅVC). Intill Återvinningscentralen ligger också Återvinningsmarknaden som består av flera lokaler som tar emot och säljer vidare begagnade möbler, kläder o dyl. Återvinningsmarknaden drivs i kommunal regi.

I den sydvästra delen av Kronan, mellan Lulsundsberget och Bensbyvägen ligger Logementet. Logementet tillhör kommunen och inrymmer såväl kontor och personallokaler som förråd och upplag.

Skola & service

Området har en grundskola (Tallkronanskolan) som är en nybyggd grundskola med plats för 500 elever. Det finns två stycken förskolor (Tallrotens och Spira förskola). I takt med att Kronan växer och får fler invånare planeras det för ytterligare förskolor.

Området har ett vård- och omsorgsboende.

Fritid & rekreation

Promenadstråket runt Skurholmsfjärden har ett högt socialt värde för rekreation och fritid. Skurholmsfjärden är en del av innerfjärdarnas system av vattenvägar ända ut till havet.

I närheten av området finns flera olika motionsslingor och vandringsleder som tillhör friluftsområdet Ormberget. Vintertid går här även att åka längdskidor och slalom.

Området har fem stycken lekplatser och en badplats på Lulsundet.

Kultur & Nöje

Inom området finns ett större antal offentliga konstverk framförallt på Kronan.

Grönstruktur

Grönstrukturen utgörs idag av skogspartier mellan villaområden samt mindre område med bevarade träd mellan villabebyggelsen. Det finns även några större öppna gräsytor. Närhet till Ormbergets naturreservat.

Trafik och infrastruktur

Området trafikeras av lokallinjer. Stora delar av området har mindre än 400 m till busshållplats. Trafikseparerade gång och cykelvägar finns som skapar förbindelser inom området.

Kronanområdet har en välutbyggd struktur med bilvägar och cykelvägar. Genom Lulsundet finns en större cykelväg, för övrigt är cyklisterna hänvisade till villagatorna.

Problem & utmaningar

3.3 Porsön

Statistik

Alder	Män	Kvinnor	Summa
0	24	28	52
1-5	134	129	263
6-15	159	193	352
16-18	50	42	92
19-24	1 170	644	1 814
25-29	554	344	898
30-39	462	290	752
40-64	462	439	901
65-74	141	143	284
75-w	64	54	118
Summa	3 220	2 306	5 526

Stadsdelen har 10% av befolkningen i stadsdelarna.

Upplåtelseform	Antal
Hysesrätt	1 682
Bostadsrätt	126
Äganderätt	343
Specialbostäder	1 567
Summa lägenheter	3 718

Stadsdelen domineras av två olika typer av bostäder; specialbostäder (studentbostäder 42%) och hyresrätter (45%).

Näringsgren	Män	Kvinnor	Summa
Jordbruk, skogsbruk & fiske	7	1	8
Tillverkning & utvinning	34	3	37
Energi & miljö	0	0	0
Byggverksamhet	31	0	31
Handel	15	16	31
Transport	12	1	13
Hotell & restauranger	22	14	36
Information & kommunikation	82	18	100
Kreditinstitut & försäkringsbolag	0	1	1
Fastighetsverksamhet	9	0	9
Företagstjänster	87	15	102
Civila myndigheter & försvaret	53	21	74
Utbildning	758	783	1 541
Vård & omsorg	12	95	107
Personliga & kulturella tjänster	30	53	83
Okänd bransch	1	1	2
Samtliga näringsgrenar	1 153	1 022	2 175

De flesta arbetar med utbildning, 71% av invånarna.

Pendling för arbete	Antal
Inpendling	1 653
Utpendling	1 851
Nettopendling	-198

Stadsdelen är nära en balans mellan in- och utpendling för arbete.

Kön	Medelinkomst (Skr)
Kvinnor	168 307
Män	180 601
Båda könen	175 582

Stadsdelens medelinkomst ligger långt under genomsnittet för stadsdelarnas invånare (288 665 kr).

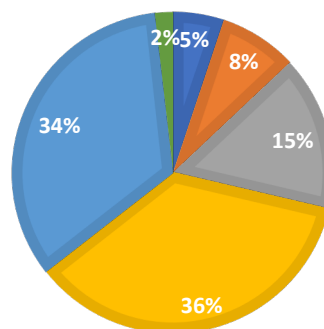
Personbilar i trafik, antal	1 347
Biltäthet, antal bilar per 1000 invånare	244
Andel hushåll med bil, %	34,3

Stadsdelen har en låg andel hushåll med bil jämför med genomsnittet för stadsdelarna (77%).

Utbildningsnivå	Kvinno		Totalt
	Män	r	
Förgymnasial	123	91	214
Gymnasial högst 2 år	196	132	328
Gymnasial mer än 2 år	379	275	654
Eftergymnasial mindre än 3 år	925	570	1 495
Eftergymnasial minst 3 år	830	581	1 411
Uppgift saknas	48	25	73

UTBILDNINGSNIVÅ (20-64 ÅR)

- Förgymnasial
- Gymnasial högst 2 år
- Gymnasial mer än 2 år
- Eftergymnasial mindre än 3 år
- Eftergymnasial minst 3 år
- Uppgift saknas

Totalt befolkning 20-64 år	2 501	1 674	4 175
-----------------------------------	--------------	--------------	--------------

Stadsdelen har en hög andel invånare med eftergymnasial utbildning (70%) jämfört med genomsnittet för stadsdelarna (47%).

Beskrivning

Porsön är en stadsdel som består av områdena Universitetet, Lillön, Udden, Stranden, Sundet, Berget och Porsögården. Stadsdelens centrum ligger nära Luleå tekniska universitet.

Porsön började byggas under 1970-talet i samband med etableringen av Luleå Tekniska Högskola. Högskolan har sedan dess blivit ett universitet och har hela tiden präglat Porsöns utveckling. Områdets karaktär varierar från villaområden i norr till flerbostadsbebyggelse i blandade storlekar. Porsön har under 90- och 2000-tal kompletterats med nya områden för studentbostäder.

Verksamheter

På Porsön finns företagsparken Luleå Science Park. Området har utvecklats med etableringar av serverhallar.

Skola & service

I området finns en grundskola (F-6) och fyra förskolor.

Luleå tekniska universitet är den största verksamheten med ca 15 000 studenter och 1 600 anställda.

I centrum finns Porsökyrkan, bibliotek och livsmedelsaffär. Området saknar vård- och omsorgsboende, hälsocentral och läkarmottagning samt apotek.

Fritid & rekreation

Nära naturreservatet Gammelstadsviken med leder som förbinder Porsön med Gammelstad. Ett grönstråk finns utmed stranden mot Björkskatafjärden och Bjørsbyfjärden. Området kallat Pampas är ett stort grönområde som används till många aktiviteter.

På Porsön finns även idrottshall med gym samt fotbolls-, volleyboll- och tennisplan.

Teknikens hus är ett upplevelsecentrum som ligger på universitetsområdet som har besökare från andra stadsdelar.

Området har tre lekplatser.

Mötesplatser

Stadsdelen har fler mötesplatser som centrum, universitet och Teknikens Hus.

Grönstruktur

Stråket längs Holmsundet och Sellingsundet mot Gammelstadsviken har betydelse för biologisk mångfald och för rekreation och friluftsliv. Gammelstadsviken är ett värdefullt naturreservat och Natura 2000-område. Även parken i anslutning till universitetet har ett ekologiskt och socialt värde.

Porsön ligger i anslutning till Bjørsbyfjärden och Björkskatafjärden, som är grunda fjärdar med hög biologisk produktion och stor biologisk mångfald. Hela strandremsan längs Bjørsby- och Björkskatafjärden är ett betydelsefullt ekologiskt och socialt stråk. Särskilt Bjørsbyfjärden har höga naturvärden för fågellivet.

Trafik och infrastruktur

Stadsdelen präglas av trafikseparering med bostadsområden fria från biltrafik, uppsamlings- och lokalgator samt många gång- och cykelvägar. Haparandavägen och Porsövägen är barriärer som delar Porsön.

Problem & utmaningar

I Porsödalen finns ett snöupplag som används som deponi av snö från stora delar av stadsbygden.

Fjärdarna har god kemisk status medan den ekologiska statusen är måttlig för Bjørsbyfjärden och dålig för Björkskatafjärden. De är också en del av innerfjärdarnas system av vattenvägar ända ut till havet.

Centrum i behov av upprustning och förändring. Vägar som är barriärer mellan olika områden.

3.4 Björskkatan

Statistik

Ålder	Män	Kvinnor	Summa
0	36	29	65
1-5	196	170	366
6-15	331	299	630
16-18	89	65	154
19-24	237	153	390
25-29	169	156	325
30-39	368	353	721
40-64	738	791	1 529
65-74	273	280	553
75-w	131	198	329
Summa	2 568	2 494	5 062

9% av invånarna i stadsdelarna

Upplåtelseform	Antal
Hysesrätt	372
Bostadsrätt	653
Äganderätt	975
Specialbostäder	327
Summa lägenheter	2 327

Stadsdelen domineras av äganderätter.

Näringsgren	Män	Kvinnor	Summa
Jordbruk, skogsbruk & fiske	7	6	13
Tillverkning & utvinning	1	0	1
Energi & miljö	0	0	0
Byggverksamhet	9	0	9
Handel	12	23	35
Transport	4	0	4
Hotell & restauranger	0	1	1
Information & kommunikation	5	0	5
Kreditinstitut & försäkringsbolag	1	0	1
Fastighetsverksamhet	5	3	8
Företagstjänster	16	9	25
Civila myndigheter & försvaret	1	0	1
Utbildning	40	200	240
Vård & omsorg	47	169	216
Personliga & kulturella tjänster	11	33	44
Okänd bransch	1	2	3
Samtliga näringsgrenar	160	446	606

Stadsdelens invånare arbetar inom utbildning samt vård & omsorg.

Pendling för arbete	Antal
Inpendling	441
Utpendling	2 273
Nettopendling	-1 832

Kön	Medelinkomst (Skr)
Kvinnor	287 670
Män	360 321

Båda könen	323 925
-------------------	----------------

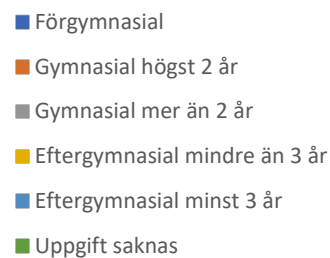
Stadsdelen har en högre medelinkomst jämfört med genomsnittet för stadsdelarna (288 665 kr).

Personbilar i trafik, antal	2 113
Biltäthet, antal bilar per 1000 invånare	417
Andel hushåll med bil, %	69,7

Stadsdelen har en lägre andel hushåll med bil jämfört med genomsnittet för stadsdelarna (77 %).

Utbildningsnivå	Kvinnor		Totalt
	Män	Kvinnor	
Förgymnasial	81	71	152
Gymnasial högst 2 år	213	183	396
Gymnasial mer än 2 år	339	251	590
Eftergymnasial mindre än 3 år	240	216	456
Eftergymnasial minst 3 år	406	507	913
Uppgift saknas	22	23	45

UTBILDNINGSNIVÅ (20-64 ÅR)

Totalt befolkning 20-64 år	1 301	1 251	2 552
-----------------------------------	--------------	--------------	--------------

Stadsdelen har en något högre andel med eftergymnasial utbildning (54%) jämfört med genomsnittet för stadsdelarna (47%).

Beskrivning

Björkskatan är en stadsdel som består av områdena Björkskatan, Sinksundet, Hällbacken och Dalbo. Stadsdelen har ett tydligt centrum som nyligen rustats upp.

På en björkbevuxen udde ligger området Björkskatan. Området bebyggdes framförallt under 1970- och 80-talen med villor, radhus, flerbostadshus och studentbostäder. Nya villaområden har tillkommit under 2000-talet inom området. Strukturen bär tydliga spår av den 1970-talets ideal, där man tänkte sig att människor skulle på ett ställe, jobba på ett annat och handla på det tredje. Det var ett samhälle som i hög grad var anpassat efter bilen och hög framkomlighet, där stora leder utan hastighetsbegränsningar skulle knyta samman stadsdelarna. Trafiksystemet baseras på separation av trafikslagen och Väderleden bildar huvudled genom stadsdelen.

Hällbacken är ett nytt villaområde planlagt under 2010-talet med ny bebyggelse av villor i varierande form och storlek.

Dalbo utgörs i huvudsak av skogsmark och är bebyggt med ett 30-tal fritidshus. Där pågår en omvandling från fritidshus till permanentbostäder. Dalbo kommer att bli ett nytt område.

Verksamheter

Området har inga etablerade företag eller verksamheter. Ett nytt verksamhetsområde planeras på Dalbo.

Skola & service

Området har två vård- och omsorgsboenden samt boende för ensamkommande unga.

Det finns fyra grundskolor varav en är 7-9 skola samt sex förskolor.

Här finns även ett utbyggt centrum med livsmedelsaffär, bibliotek, fritidsgård, hälsocentral och apotek. Centrumet har på senare år rustats upp.

Det finns en områdesgrupp som omfattar Porsön och Björkskatan.

Fritid & rekreation

I området finns sporthall med utomhus fotbolls- och tennisplan samt en hockeyrink, lekplatser, Björkskataparken är en skogspark.

Längs efter stranden mot Björkskatafjärden och Björsbyfjärden ligger ett grönstråk med biologiska värden och sociala kvaliteter.

I närheten av området finns flera olika motionsslingor och anläggningar som tillhör friluftsområdet Ormberget.

Mötesplatser

Viktigaste mötesplatsen är centrum som är en naturlig målpunkt där all service är koncentrerad.

Grönstruktur

Stränderna längs fjärdarna är en kvalitet för rekreation. God tillgång till gröna ytor, vatten, spontanidrott och närhet till friluftsområdet i Ormberget-Hertsölandets naturreservat är kvaliteter för boende i området.

Området ligger med en strandlinje mot Björsby- och Björkskatafjärden, som är ett betydelsefullt ekologiskt och socialt stråk. Det finns höga naturvärden särskilt för fågellivet. Hällbacken har en delvis öppen och tillgänglig strandlinje som har äldre fastigheter med sjötomt.

Dalbo har en strandlinje som är otillgänglig för allmänhet då äldre fastigheter har sjötomt. Det nya planförslaget möjliggör dock en öppen parkyta mot vattnet.

I sydvästra delen av Björkskatan finns odlingslotter. Tummelplatsen på Lulsundet är ett viktigt parkområde med uppvuxen skog, nybyggd lekplats och en bollplan intill. Genom skogen går ett välutnyttjat promenadstråk.

Trafik och infrastruktur

Björkskatan kännetecknas av ett trafiksystem där de oskyddade trafikanterna är separerade från motortrafiken. Gatorna är uppdelade i uppsamlings- och lokalgator, flerbostadsområdena är fria från biltrafik och det finns många gång- och cykelvägar.

Björkskatan trafikeras av två av lokaltrafikens stomlinjer varav den ena även trafikerar Lulsundet. Hur Hällbacken ska kollektivtrafikförsörjas är i dagsläget ej bestämt.

När Hällbacken är fullt utbyggt kommer trafiken att koncentreras till en central uppsamlingsgata med separerad gång- och cykelväg. Från denna kommer slingor med bostadsbebyggelse att ansluta. På bostadsgatorna kommer de olika trafikanterna att samsas om utrymmet.

Bensbyvägen utgör en barriär mellan Björkskatan och Lulsundet mot Ormberget och Kronan. Inom Björkskatan utgör Väderleden en barriär.

På Björskkatan har många av de boende längre än 400 meter till närmsta busshållplats. Så kommer även vara fallet på Hällbacken med de hållplatser som finns planerade idag.

De större hållplatserna som ännu inte är tillgänglighetsanpassade kommer att anpassas i samband med planerade gatuombyggnationer.

Problem & utmaningar

Fjärdarna har god kemisk status medan den ekologiska statusen är måttlig för Björsbyfjärden och dålig för Björskatafjärden. Kopplingarna mellan Björskkatan och Hällbacken är otydliga och en genförbindelse behövs för buss-, gång- och cykeltrafik.

3.5 Bergviken

Statistik

Ålder	Män	Kvinnor	Summa
0	25	21	46
1-5	61	66	127
6-15	102	133	235
16-18	53	39	92
19-24	345	233	578
25-29	233	177	410
30-39	269	179	448
40-64	483	544	1 027
65-74	175	220	395
75-w	139	244	383
Summa	1 885	1 856	3 741

6% av invånarna i stadsdelarna

Upplåtelseform	Antal
Hysesrätt	524
Bostadsrätt	1 207
Äganderätt	141
Specialbostäder	629
Summa lägenheter	2 501

Stadsdelen domineras av bostadsrätter men har också en hög andel specialbostäder (omsorgsboende).

Näringsgren	Män	Kvinnor	Summa
Jordbruk, skogsbruk & fiske	7	3	10
Tillverkning & utvinning	16	3	19
Energi & miljö	0	0	0
Byggverksamhet	24	2	26
Handel	18	11	29
Transport	11	10	21
Hotell & restauranger	2	5	7
Information & kommunikation	4	1	5
Kreditinstitut & försäkringsbolag	0	0	0
Fastighetsverksamhet	7	1	8
Företagstjänster	34	54	88
Civila myndigheter & försvaret	0	0	0
Utbildning	68	205	273
Vård & omsorg	80	344	424
Personliga & kulturella tjänster	3	9	12
Okänd bransch	1	1	2
Samtliga näringsgrenar	275	649	924

De flesta arbetar inom utbildning och vård & omsorg.

Pendling för arbete	Antal
Inpendling	669
Utpendling	1 690
Nettopendling	-1 021

Kön	Medelinkomst (Skr)
Kvinnor	245 505
Män	279 708
Båda könen	262 744

En något lägre medelinkomst jämfört med genomsnittet för alla stadsdelar (288 665 kr).

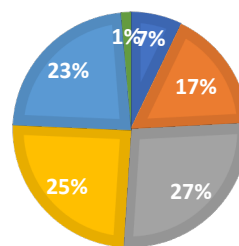
Personbilar i trafik, antal	1 382
Biltäthet, antal bilar per 1000 invånare	369
Andel hushåll med bil, %	51,3

En lägre andel hushåll med bil jämfört med genomsnittet för alla stadsdelar (77%).

Utbildningsnivå	Män	Kvinnor	Totalt
Förgymnasial	105	70	175
Gymnasial högst 2 år	235	185	420
Gymnasial mer än 2 år	362	300	662
Eftergymnasial mindre än 3 år	350	257	607
Eftergymnasial minst 3 år	237	331	568
Uppgift saknas	18	13	31

UTBILDNINGSNIVÅ (20-64 ÅR)

- Förgymnasial
- Gymnasial högst 2 år
- Gymnasial mer än 2 år
- Eftergymnasial mindre än 3 år
- Eftergymnasial minst 3 år
- Uppgift saknas

Totalt befolkning 20-64 år	1 307	1 156	2 463
-----------------------------------	--------------	--------------	--------------

Andelen av stadsdelens invånare som har en eftergymnasial utbildning (48%) ligger ungefär på samma nivå som genomsnittet för alla stadsdelar (47%).

Beskrivning

Bergviken är en stadsdel som består av områdena Kallkällan, Gamla Bergviken, Klintbacken och Skogsvallen.

Området Kallkällan byggdes under miljonprogrammet och är Luleå stadsbygds största sammanhängande flerbostadsbebyggelse. Klintbacken tillkom under 1980-talet och består av flerbostäder som även kompletterats med studentbostäder.

Gamla Bergviken består av villabebyggelse från

Verksamheter

Det finns inga arbetsplatser eller verksamheter inom området.

Skola & service

I området finns två centrum, Bergvikstorget med butik, café samt centrum på Kallkällan som har en livsmedelsbutik.

Det finns två grundskolor (F-9) i området och tre förskolor. Här finns tre vård- och omsorgsboenden samt ett boende för ensamkommande unga. Bergviken har också en fritidsgård.

Dessutom finns kyrkor men ingen hälsocentral eller apotek.

Fritid & rekreation

Inom Bergviken finns idrottsplatsen Skogsvallen och Luleå Kajakklubbs lokaler samt banor. I norra Bergviken ligger Mjökuddsberget som är ett grönstråk och ett viktigt rekreationsområde.

Området har två lekplatser.

Grönstruktur

Topologin på Bergviken är varierande. Hela området är kuperat, Björkskatafjärden ger närhet till nära vattenkontakt med höga naturvärden och Mjökuddsberget ger tillgång till skogen vilket är viktiga områden för rekreation.

Problem & utmaningar

Björkskatafjärden har god kemisk status och dålig ekologisk status. Fjärden är en del av innerfjärdarna och dess system av vattenvägar ända ut till havet.

Inom området finns fastigheter utsatta för trafikbuller över 55 dBA samt ett fåtal över 60 dBA.

3.6 Mjölkudden

Statistik

Ålder	Män	Kvinnor	Summa
0	34	35	69
1-5	191	151	342
6-15	330	329	659
16-18	117	99	216
19-24	233	199	432
25-29	217	229	446
30-39	391	354	745
40-64	980	1 023	2 003
65-74	295	328	623
75-w	267	428	695
Summa	3 055	3 175	6 230

11% av invånarna i stadsdelarna

Upplåtelseform	Antal
Hyresrätt	1 426
Bostadsrätt	944
Äganderätt	733
Specialbostäder	97
Summa lägenheter	3 200

Stadsdelen domineras av hyresrätter (45%).

Näringsgren	Män	Kvinnor	Summa
Jordbruk, skogsbruk & fiske	12	4	16
Tillverkning & utvinning	4	2	6
Energi & miljö	0	0	0
Byggverksamhet	27	0	27
Handel	15	20	35
Transport	21	0	21
Hotell & restauranger	11	6	17
Information & kommunikation	9	4	13
Kreditinstitut & försäkringsbolag	0	0	0
Fastighetsverksamhet	2	0	2
Företagstjänster	21	62	83
Civila myndigheter & försvaret	0	0	0
Utbildning	32	169	201
Vård & omsorg	133	467	600
Personliga & kulturella tjänster	10	11	21
Okänd bransch	3	3	6
Samtliga näringsgrenar	300	748	1 048

De flesta arbetar inom vård & omsorg, därefter utbildning.

Pendling för arbete	Antal
Inpendling	809
Utpendling	2 733
Nettopendling	-1 924

Stadsdelen har en stor utpendling för arbete.

Kön	Medelinkomst (Skr)
Kvinnor	261 356
Män	332 416

Båda könen **295 679**

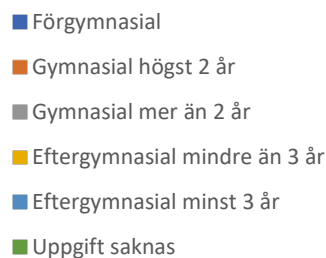
I nivå med genomsnittet för stadsdelarna (288 665 kr).

Personbilar i trafik, antal	2 404
Biltäthet, antal bilar per 1000 invånare	386
Andel hushåll med bil, %	62,6

Färre hushåll med bil jämfört med genomsnittet för stadsdelarna (77%).

Utbildningsnivå	Kvinnor		Totalt
	Män	Kvinnor	
Förgymnasial	219	173	392
Gymnasial högst 2 år	393	319	712
Gymnasial mer än 2 år	498	445	943
Eftergymnasial mindre än 3 år	267	267	534
Eftergymnasial minst 3 år	359	497	856
Uppgift saknas	26	22	48

UTBILDNINGSNIVÅ (20-64 ÅR)

Totalt befolkning 20-64 år **1 762** **1 723** **3 485**

Lägre andel som har eftergymnasial utbildning (40%) jämfört med genomsnittet för stadsdelarna (47%).

Beskrivning

Mjölkkudden är en stadsdel som består av områdena Mjölkkudden, Gamla Notviken och Tuna. Stadsdelen har ett tydligt centrum på Mjölkkudden.

Mjölkkuddens centrum är ett tidstypiskt centrum från 1960 talet med ett punkthus som landmärke och ett avskärmat inre torg vänt åt söder.

På Mjölkkudden och Notviken finns både villor och flerbostadshus, men dessa är skilda från varandra vilket bidrar till en uppdelning i området. Den äldre villabebyggelsen i Notviken är från 1920-talet med träfasader. I områdets norra del finns Notvikens verkstadsområde som är ett kulturhistoriskt viktigt verkstadsområde. Byggnaderna har höga arkitektur- och industrihistoriska värden. Den uppdelning som finns i området visar sig även socioekonomiskt.

Verksamheter

I närheten ligger verksamhetsområdet Notviksstan med mindre industrier och handel.

Skola & service

I området finns tre grundskolor två F-3 och en 4-9-skola samt tre förskolor.

Området har tre butiker som säljer livsmedel varav en som är en livsmedelsbutik. Där finns också en hälsocentral och ett apotek samt en kyrka.

Det finns tre vård- och omsorgsboenden.

Fritid & Rekreation

I Notviken finns idrottsplats, sporthall, fotbollsplan, ishockey, tennis, fritidsgård, friluftsbad och småbåtshamn.

Strandstråket mot älven har höga kvaliteter och är mycket väl använt.

Området har tre lekplatser.

Mötesplatser

Tre viktiga mötesplatser i området, centrum, strandstråket och idrottsplatsen Tunavallen.

Grönstruktur

Stranden, isen och skogsområdena på Mjölkudden/Notviken är viktiga för närrekreation och ekologiska värden. På Tuna finns odlingslotter.

Trafik och infrastruktur

Trafikmiljön i villaområdena består av ett oregelbundet rutnät eller slingor med uppsamlingsgator där biltrafik, gående och cyklister delar på gaturummet. Inom Notviken finns trottoarer för gående. Flerbostadsområdena är trafikseparerade. Mjölkuddsvägen är uppsamlingsgata i hela området.

Det finns ett strandstråk som används av både gående och cyklister.

Väg 97 är en barriär mot Notviksstan, Bergviken och universitetet. Området trafikeras av både lokala stomlinjer, lokallinjer och regional trafik. Området ligger nära tåghållplats Notviken.

Problem & utmaningar

Utformningen av centrum och torg. Längs med väg 97 är flera boende utsatta för bullernivåer över 60 dBA trots bullerdämpande plank. Längs Mjölkuddsvägen ligger bullernivåerna på 56-60 dBA för de flesta.

3.7 Örnäset

Statistik

Alder	Män	Kvinnor	Summa
0	46	44	90
1-5	205	180	385
6-15	456	352	808
16-18	114	106	220
19-24	416	362	778
25-29	454	369	823
30-39	595	523	1 118
40-64	1 622	1 659	3 281
65-74	477	547	1 024
75-w	360	591	951
Summa	4 745	4 733	9 478

Upplåtelseform	Antal
Hysesrätt	2 912
Bostadsrätt	1 336
Äganderätt	1 242
Specialbostäder	150
Summa lägenheter	5 640

Stadsdelen domineras av hyresrätter (51%).

Näringsgren	Män	Kvinnor	Summa
Jordbruk, skogsbruk & fiske	22	11	33
Tillverkning & utvinning	23	8	31
Energi & miljö	14	1	15
Byggverksamhet	43	1	44
Handel	80	75	155
Transport	27	2	29
Hotell & restauranger	28	25	53
Information & kommunikation	11	3	14
Kreditinstitut & försäkringsbolag	5	10	15
Fastighetsverksamhet	14	3	17
Företagstjänster	76	28	104
Civila myndigheter & försvaret	0	0	0
Utbildning	33	210	243
Vård & omsorg	37	235	272
Personliga & kulturella tjänster	20	27	47
Okänd bransch	6	6	12
Samtliga näringsgrenar	439	645	1 084

De vanligaste näringsgrenarna är utbildning samt vård & omsorg.

Pendling för arbete	Antal
Inpendling	810
Utpendling	4 717
Nettopendling	-3 907

Kön	Medelinkomst (Skr)
Kvinnor	252 253
Män	315 058

Båda könen	282 860
-------------------	----------------

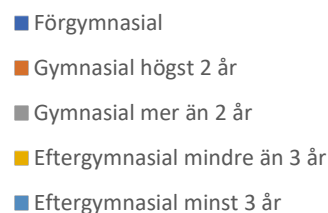
Medelinkomsten ligger ungefär i nivå med genomsnittet för stadsdelarna (288 665 kr)

Personbilar i trafik, antal	4 018
Biltäthet, antal bilar per 1000 invånare	424
Andel hushåll med bil, %	59,4

Stadsdelen har en lägre andel hushåll med bil (59%) jämfört med genomsnittet för stadsdelarna (77%).

Utbildningsnivå	Kvinnor		Totalt
	Män	Kvinnor	
Förgymnasial	297	269	566
Gymnasial högst 2 år	773	587	1 360
Gymnasial mer än 2 år	948	726	1 674
Eftergymnasial mindre än 3 år	426	447	873
Eftergymnasial minst 3 år	511	800	1 311
Uppgift saknas	28	25	53

UTBILDNINGSNIVÅ (20-64 ÅR)

Totalt befolkning 20-64 år	2 983	2 854	5 837
-----------------------------------	--------------	--------------	--------------

Andelen med eftergymnasial utbildning ligger i nivå med genomsnittet för stadsdelarna (47%).

Beskrivning

Örnäset är en stadsdel som består av områdena Örnäset, Malmudden, Skurholmen och Lövskatan. Stadsdelen har ett tydligt centrum på Örnäset.

Örnäset byggdes för industriarbetare med familjer under 1950-talet och har kompletterats främst under 1960-talet. På Örnäset finns i huvudsak flerfamiljshus. Bredviken domineras av villor. Skurholmen delas i två delar av Svartövägen och har en blandad bebyggelse med villor och små flerfamiljshus. Östra Skurholmen präglas av stora höjdskillnader.

Stadsdelen har äldre delar med rutnätskaraktär och trottoarer längs gatorna och nyare delar där villagatorna är formade som slingor. Västra Skurholmen, Burströmska gårdan och till stor del Malmudden är trafikseparerade.

Skurholmen är indelat i två delar som delas av Svartöleden. Västra Skurholmen är nästan uteslutande bebyggt av nya låga hyreshus. Östra Skurholmen är till en viss del byggt på ett berg. En stor del av husen är privatägda. Burströmska Gården är ett hyreshusområde med bostadsrätter som ligger mot Svartöleden.

Malmudden är centralt belägen i Luleå stadsbygd, endast en bro över malmbanan och en smal kanal skiljer Malmudden från centrumhalvön. På 1940-talet började udden bebyggas med

flerbostadsbebyggelse med lamell- och punkthus. Området har under 2010-talet expanderat med ny flerbostadsbebyggelse.

Lövskatan gränsar i norr till Skurholmen och i öster till Örnäset. Huvuddelen av stadsdelen byggdes i med start från 1950-talet. Bebyggelsen är blandad med flerbostadsbebyggelse och villor.

Skola & service

Stadsdelen har ett väl fungerande centrum på med utbyggd service i form av affärer, restauranger, vårdcentral, bibliotek, kyrkor, utomhusbad, kommunala verksamheter som aktivitetscentrum med mera.

Fem butiker i området säljer livsmedel varav en är en större livsmedelsbutik. I området finns två grundskolor en F-6 och en F-9-skola samt sex förskolor. I området finns en fritidsgård.

Det finns tre vård- och omsorgsboenden.

Stadsdelen har också hälsocentral, apotek och folktandvård.

Fritid & rekreation

Mitt på Örnäset ligger ett större grönområde med ett tempererat utomhusbad, fotbollsplaner med grus- och gräsunderlag samt en hockeyrink under vinterhalvåret.

Det finns även en nybyggd park för skate och boule som möjliggör möten över generationsgränserna.

Det finns åtta lekplatser.

Mötesplatser

Stadsdelen har flera mötesplatser som centrum, idrottsplats, parker och utomhusbad.

Grönstruktur

Centralt bland bostadsbebyggelsen ligger Örnäsparken med lekpark. Skurholmen har ett grönområde längs med Skurholmsfjärden som är viktigt för rekreation. Stadsdelen ligger inte i nära anslutning till naturområden.

Trafik och infrastruktur

Centralt genom området trafikerar två av lokaltrafikens stomlinjer. Genom området passerar även fyra lokallinjer.

Området gränsar till verksamhetsområdet Svartön med dess industrier. Längs Svartövägen förekommer tung trafik till hamnen och industrier.

Cykelvägarna inom området är svåra att hitta och de som finns upplevs inte som gena. Huvudsakligen sker cykeltrafik längs villagatorna i blandtrafik. Promenadstråket runt Skurholmsfjärden är en mycket viktig social kvalitet.

Problem & utmaningar

Längs Svartövägen överstiger bullernivån på vissa ställen 60 dBA och längs Kronbacksvägen, Ringgatan och Hertsövägen 55 dBA. Nära industri. Transportled genom stadsdelen som är en barriär.

3.8 Gammelstad

Statistik

Alder	Män	Kvinnor	Summa
0	25	29	54
1-5	143	120	263
6-15	332	293	625
16-18	102	97	199
19-24	146	130	276
25-29	134	139	273
30-39	254	253	507
40-64	809	790	1 599
65-74	248	288	536
75-w	286	327	613
Summa	2 479	2 466	4 945

Upplåtelseform	Antal
Hysesrätt	948
Bostadsrätt	111
Äganderätt	1 209
Specialbostäder	59
Summa lägenheter	2 327

Stadsdelen domineras av en hög andel äganderätter (52%).

Näringsgren	Män	Kvinnor	Summa
Jordbruk, skogsbruk & fiske	41	6	47
Tillverkning & utvinning	757	114	871
Energi & miljö	73	15	88
Byggverksamhet	400	41	441
Handel	517	405	922
Transport	330	39	369
Hotell & restauranger	45	54	99
Information & kommunikation	6	1	7
Kreditinstitut & försäkringsbolag	7	7	14
Fastighetsverksamhet	7	1	8
Företagstjänster	126	95	221
Civila myndigheter & försvaret	0	0	0
Utbildning	35	148	183
Vård & omsorg	40	156	196
Personliga & kulturella tjänster	52	87	139
Okänd bransch	5	4	9
Samtliga näringsgrenar	2 441	1 173	3 614

De flesta arbetar inom handel samt tillverkning & utvinning.

Pendling för arbete	Antal
Inpendling	3 169
Utpendling	1 886
Nettopendling	1 283

Stadsdelen har en stor inpendling för arbete.

Kön	Medelinkomst (Skr)
Kvinnor	277 606
Män	356 414

Båda könen	316 842
-------------------	----------------

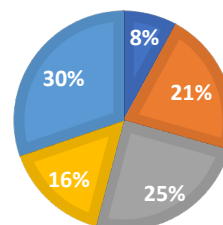
Stadsdelens invånare har en högre medelinkomst än genomsnittet för stadsdelarna (288 665 kr).

Personbilar i trafik, antal	2 254
Biltäthet, antal bilar per 1000 invånare	454
Andel hushåll med bil, %	71,6

Utbildningsnivå	Kvinnor		Totalt
	Män	or	
Förgymnasial	122	80	202
Gymnasial högst 2 år	337	210	547
Gymnasial mer än 2 år	348	283	631
Eftergymnasial mindre än 3 år	197	201	398
Eftergymnasial minst 3 år	313	459	772
Uppgift saknas	17	17	34

UTBILDNINGSNIVÅ (20-64 ÅR)

- Förgymnasial
- Gymnasial högst 2 år
- Gymnasial mer än 2 år
- Eftergymnasial mindre än 3 år
- Eftergymnasial minst 3 år

Totalt befolkning 20-64 år	1 334	1 250	2 584
-----------------------------------	--------------	--------------	--------------

Beskrivning

Gammelstad är en stadsdel som består av områdena Ektjärn, Öhemmanet, Gränderna, Stadsön, Södra Stadsön, Kyråkra och Kyrkbyn. Stadsdelen har ett tydligt centrum på Stadsön.

Gammelstad är en långsträckt stadsdel som delas av väg 97. På norra sidan ligger Kyrkbyn med anor från medeltiden och som före 1649 var administrativt centrum. I kyrkbyn finns en medeltida kyrka, kyrkstugor, äldre bostadshus och exempel på både medeltida och 1600-talets stadsplanering.

Söder om vägen finns älvnära villaområden som till stora delar byggts från 1960-talet och framåt. I anslutning till Stadsöns centrum ligger Gränderna och består framförallt av flerbostadshus med två våningar och tegelfasad. Ektjärn är ett villaområde som under 2000-talet kompletterats med ny villabebyggelse.

Verksamheter

Det finns mindre områden längs med väg 97 för småindustri och kontor. Nära stadsdelen finns verksamhetsområdet Tuvåkra med en kombiterminal och Storheden med extern handel.

Skola & Service

Stadsdelens centrum på Stadsön har service i form av badhus, sporthall, bollplaner, affärer, restauranger, café, kyrkor, hälsocentral, apotek, bibliotek med mera.

En områdesgrupp finns.

Det finns två butiker som säljer livsmedel varav en är en renodlad livsmedelsbutik.

I området finns fyra grundskolor, en 4-9, två st F-3 och en F-6-skola samt tre förskolor. Det finns en fritidsgård.

Området har ett vård- och omsorgsboende.

Kyrkbyn är ett viktigt kulturellt centrum med kyrkstaden som är klassad som världsarv enligt Unesco. Här finns också exempelvis friluftsmuseum, medeltida kyrka, begravningsplats och turistbyrå.

Fritid & Rekreation

Det finns sporthall, badhus, idrottsplats för fotboll, friidrott, tennis, ishockey, elljusspår, friluftsbad och småbåtshamn. Vintertid kan älven nyttjas till promenad och skidspår som leder ut till Tomholmen som har ett rekreativvärde vintertid.

Området har sju lekplatser.

Längs älven finns flera områden med badplatser och Storsand ligger nära. Nära stadsdelen ligger också naturreservatet Gammelstadsviken.

Mötesplatser

Området har två tydligare mötesplatser, centrumet på Stadsön och Kyrkstaden med Hägnan. Kyrkstaden och Hägnan fungerar också som viktiga mötesplatser för hela kommunen.

Grönstruktur

Stadsdelens grönstruktur består främst av älvstranden.

Trafik och infrastruktur

De nyare delarna av Stadsön är trafikseparerade med ett eget vägnät för gående och cyklister. För biltrafik finns slutna slingor och uppsamlingsgator. I de äldre delarna och i Kyrkbyn består trafiksystemet av ett oregelbundet rutnät där bilister, gående och cyklister till stor del samsas på samma utrymme. Väg 97, järnvägen och Kyrkåkra är en barriär mellan Kyrkbyn och Stadsön.

Stadsön trafikeras av lokala stomlinjer och regional busstrafik. Många boende har dock längre än 400 meter till närmsta hållplats. För att ta sig till vissa hållplatser måste Mariebergsvägen korsas vilket kan vara otryggt och osäkert. Kyrkbyn trafikeras av en lokallinje.

Ett av Luleå kommuns huvudcykelstråk, Sunderbystråket, passerar genom området. Stråket har dock inte den framkomlighet och genhet ett huvudcykelstråk bör ha. Vissa sträckor av stråket kan också upplevas otrygga. Tunneln mellan Kyrkbyn och Stadsön upplevs otrygg av många.

Problem & utmaningar

Längs Mariebergsvägen och Lulevägen finns en del fastigheter med bullernivåer 56-60 dBA.

3.9 Bergnäset

Statistik

Alder	Män	Kvinnor	Summa
0	15	24	39
1-5	104	106	210
6-15	244	225	469
16-18	82	54	136
19-24	124	74	198
25-29	107	108	215
30-39	216	184	400
40-64	621	626	1 247
65-74	162	174	336
75-w	164	191	355
Summa	1 839	1 766	3 605

Stadsdelen har 6% av befolkningen som bor i stadsdelar (56 955 personer).

Upplåtelseform	Antal
Hysesrätt	605
Bostadsrätt	169
Äganderätt	895
Specialbostäder	36
Summa lägenheter	1 705

Stadsdelen domineras av äganderätter (53%). I princip alla hyresrätter ligger i området Bergstaden.

Näringsgren	Män	Kvinnor	Summa
Jordbruk, skogsbruk & fiske	8	1	9
Tillverkning & utvinning	101	25	126
Energi & miljö	0	0	0
Byggverksamhet	22	1	23
Handel	19	30	49
Transport	129	59	188
Hotell & restauranger	13	39	52
Information & kommunikation	5	0	5
Kreditinstitut & försäkringsbolag	0	0	0
Fastighetsverksamhet	2	1	3
Företagstjänster	40	13	53
Civila myndigheter & försvaret	76	32	108
Utbildning	9	54	63
Vård & omsorg	13	75	88
Personliga & kulturella tjänster	8	16	24
Okänd bransch	2	2	4
Samtliga näringsgrenar	447	348	795

Invånarna i stadsdelen arbetar inom transport, tillverkning & utvinning samt olika myndigheter & försvar.

Pendling för arbete	Antal
Inpendling	517
Utpendling	1 564
Nettopendling	-1 047

Kön	Medelinkomst (Skr)
Kvinnor	292 336

Män	380 868
Båda könen	337 003

Stadsdelens invånare har en medelinkomst som är högre än genomsnittet för stadsdelarna (288 665 kr).

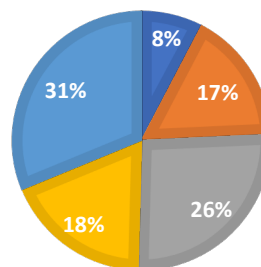
Personbilar i trafik, antal	1 558
Biltäthet, antal bilar per 1000 invånare	420
Andel hushåll med bil, %	65,7

Stadsdelen har en lägre andel hushåll med bil jämfört med genomsnittet för stadsdelarna (77%).

Utbildningsnivå	Män	Kvinnor	Totalt
Förgymnasial	89	68	157
Gymnasial högst 2 år	190	151	341
Gymnasial mer än 2 år	303	234	537
Eftergymnasial mindre än 3 år	193	183	376
Eftergymnasial minst 3 år	285	356	641
Uppgift saknas	13	7	20

UTBILDNINGSNIVÅ (20-64 ÅR)

- Förgymnasial
- Gymnasial högst 2 år
- Gymnasial mer än 2 år
- Eftergymnasial mindre än 3 år
- Eftergymnasial minst 3 år

Totalt befolkning 20-64 år	1 073	999	2 072
-----------------------------------	--------------	------------	--------------

Beskrivning

Bergnäset är en stadsdel som består av områdena Gamla Bergnäset, Bergstaden, Trollnäs, Trolleberg och Trollheden. Stadsdelen har ett centrum vid Producentvägen som mer och mer har tagit över det tidigare centrat på Bergstaden. Centrat saknar iordningsställda vistelseort.

Bergnäset och dess delområden är bebyggda under olika tidsepoker. Stadsdelen började befolkas i början av 1900-talet när en färjeförbindelse tillkom, när Bergnäsetbron byggdes 1954 kunde stadsdelen ta fart och den största utbyggnaden skedde under 1960-talet. Gamla Bergnäset består av blandad bebyggelse från hela 1900-talet. Trollnäs, Trolleberg, och Trollheden består av villabebyggelse från 1960-talet. Bergstaden består av trevånings lamellhus från 1960-talet. Villastaden består av villor och enstaka lamellhus från 40-, 50 och 1960-talet. Idag begränsas fortsatt utbyggnad av flygullrets utbredning.

Bergnäsets bergiga topografi ger en särskild karaktär åt området. Högst upp finns ett vattentorn som ett tydligt landmärke.

Verksamheter

Söder om Villastaden ligger Bergnäsets industriområde, som sedan början av 1990-talet kallas Kallax företagsstad efter den närbelägna flygplatsen.

Skola & Service

I stadsdelen finns ett centrum med livsmedelsaffär, restaurang, hälsocentral och apotek.

Området har fyra grundskolor två F-6, en 7-9 och en 6-9-skola. Det finns också en fritidsgård. Fem förskolor.

Stadsdelen har ett vård- och omsorgsboende, hälsocentral och apotek.

Fritid & Rekreation

I området finns Bergnäsets idrottsplats med fotbollsplaner. Det finns flera badplatser runt om Bergnäset i anslutning till älven men även i Trolltjärn. Det finns tre båtuppläggningsplatser och småbåtshamnar.

Delar av strandlinjen längs med älven är ett viktigt socialt stråk, som dock bryts av samt är smal och otillgängligt i stora delar.

Det finns tre lekplatser.

Mötesplatser

Trolltjärn är en viktig mötesplats sommartid.

Grönstruktur

Det finns en hög andel ekologiska stråk på Bergnäset. Stråken omfamnar hela stadsdelen, från Älvstaden över Kallaxheden till Granudden.

Stadsdelen är omgiven av större naturområden och även naturreservat.

Trafik och infrastruktur

Trafikmiljön består av ett oregelbundet rutnät eller slingor med uppsamlingsgator där biltrafik, gående och cyklister delar på gaturummet. Älvbrovägen utgör en barriär som delar Bergnäset.

Området trafikeras av två av lokaltrafikens stomlinjer, regional kollektivtrafik och ligger i nära anslutning till flygplatsen.

Älven är en barriär mot centrum och bidrar till att det saknas alternativ väg för gående och cyklister i den riktningen. Vintertid ger dock älvens is möjlighet att övervinna barriären och dessutom nya områden för rekreation.

Problem & utmaningar

Bergnäset är påverkat av buller från flygtrafik. I centrum behövs sociala ytor som gör det till en trivsam utomhusplats. Promenadstråket längs älven behöver förlängas och bindas ihop.

3.10 Hertsön

Statistik

Alder	Män	Kvinnor	Summa
0	32	35	67
1-5	213	205	418
6-15	450	429	879
16-18	141	127	268
19-24	261	207	468
25-29	186	203	389
30-39	401	431	832
40-64	1 035	1 010	2 045
65-74	371	353	724
75-w	176	164	340
Summa	3 266	3 164	6 430

Stadsdelen har 11 % av invånarna i stadsdelar (totalt 56 955 personer).

Upplåtelseform	Antal
Hysesrätt	1 488
Bostadsrätt	0
Äganderätt	1 281
Specialbostäder	79
Summa lägenheter	2 848

Stadsdelen domineras av hyresrätter (52%) och saknar helt bostadsrätter.

Näringsgren	Män	Kvinnor	Summa
Jordbruk, skogsbruk & fiske	20	8	28
Tillverkning & utvinning	9	5	14
Energi & miljö	1	1	2
Byggverksamhet	21	1	22
Handel	14	24	38
Transport	7	1	8
Hotell & restauranger	11	2	13
Information & kommunikation	11	1	12
Kreditinstitut & försäkringsbolag	0	0	0
Fastighetsverksamhet	2	1	3
Företagstjänster	16	10	26
Civila myndigheter & försvaret	0	0	0
Utbildning	36	198	234
Vård & omsorg	39	157	196
Personliga & kulturella tjänster	5	22	27
Okänd bransch	3	2	5
Samtliga näringsgrenar	195	433	628

Stadsdelens invånare arbetar inom utbildning samt vård & omsorg.

Pendling för arbete	Antal
Inpendling	302
Utpendling	2 851
Nettopendling	-2 549

Kön	Medelinkomst (Skr)
Kvinnor	242 939
Män	306 913
Båda könen	275 435

Invånarnas medelinkomster ligger under genomsnittet för stadsdelarna (288 665 kr).

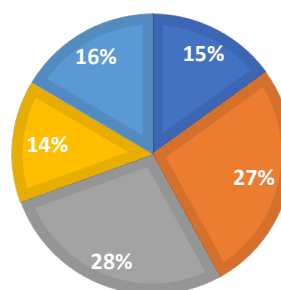
Personbilar i trafik, antal	2 582
Biltäthet, antal bilar per 1000 invånare	401
Andel hushåll med bil, %	66,8

Stadsdelen har en lägre andel hushåll med bil jämfört med genomsnittet för stadsdelarna (77%).

Utbildningsnivå	Kvinnor		Totalt
	Män	Kvinnor	
Förgymnasial	307	259	566
Gymnasial högst 2 år	567	445	1 012
Gymnasial mer än 2 år	544	489	1 033
Eftergymnasial mindre än 3 år	268	262	530
Eftergymnasial minst 3 år	226	393	619
Uppgift saknas	26	29	55
Totalt befolkning 20-64 år	1 938	1 877	3 815

UTBILDNINGSNIVÅ (20-64 ÅR)

- Förgymnasial
- Gymnasial högst 2 år
- Gymnasial mer än 2 år
- Eftergymnasial mindre än 3 år
- Eftergymnasial minst 3 år

Stadsdelens invånare har en lägre andel med eftergymnasial utbildning (30%) jämfört med genomsnittet för stadsdelarna (47%).

Beskrivning

Stadsdelen består av områdena Hertsö kullar, Hertsö centrum, Hertsölund, Hertsö ängar och Lerbäcken. Stadsdelen har ett tydligt centrum.

När planerna på ett Stålverk 80 utvecklades under 60-talet köpte kommunen in mark på Hertsön och planerade för en stor stadsdel. Hela stadsdelen tillkom under 70-talet. Området planlades för att bli ett tätbebyggt och barnvänligt område.

Verksamheter

Hertsö centrum med Hertsö torg består av flera byggnader och verksamheter. Här finns skola, livsmedelsbutik, bibliotek och restaurang.

Skola & Service

Tre grundskolor Hertsöskolan 4-9, Svedjeskolan F-3 och Ängsskolan F-6. Fem förskolor.

Ett vård- och omsorgsboende.

En hälsocentral

Fritid & rekreation

Sex lekplatser. Goda möjligheter till både idrott och friluftsliv med många anläggningar.

Ridanläggningen på Kalvholmen samlar utövare från andra stadsdelar.

Mötesplatser

Hertsö centrum är den viktigaste mötesplatsen men även koloniområdet fungerar som en mötesplats. Hertsön arrangerar varje år flera evenemang som lockar besökare från andra stadsdelar.

Grönstruktur

Stadsdelen omges av natur med Hertsölandet och Kalvholmen.

Trafik och infrastruktur

Vägsystemet på Hertsön är bygg efter 70-talets ideal med differentiering och separering. Vilket betyder att det inte finns tvärförbindelser mellan de olika delarna. Huvudstråket för gång- och cykel går mitt igenom stadsdelen.

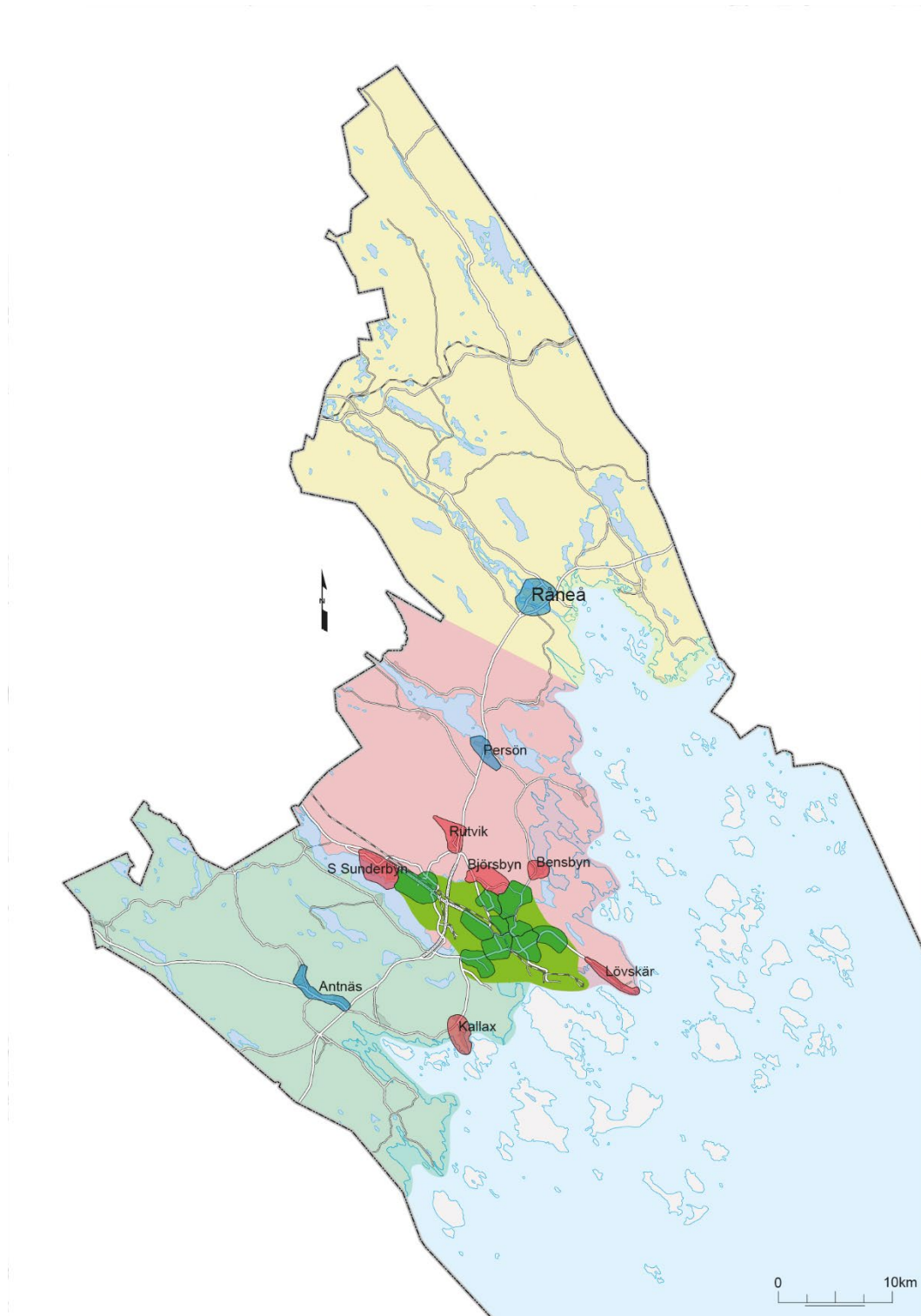
Problem & utmaningar

Likartad bebyggelsestruktur i hela området. Överdimensionerad vägstruktur. Närhet till tung industri.

4. Beskrivningar av de samlande byarna och stadsnära byarna

Översiktsplanens geografiska områden har tre samlande byar och sex stadsnära byar. De samlande byarna ska ge service i ett landsbygdsområde. Det finns fyra landsbygdsområden Norr, Mitt, Syd och Skärgården.

Kartan visar de olika områdena. De samlande byarna är markerade med blått och de stadsnära byarna med rött.

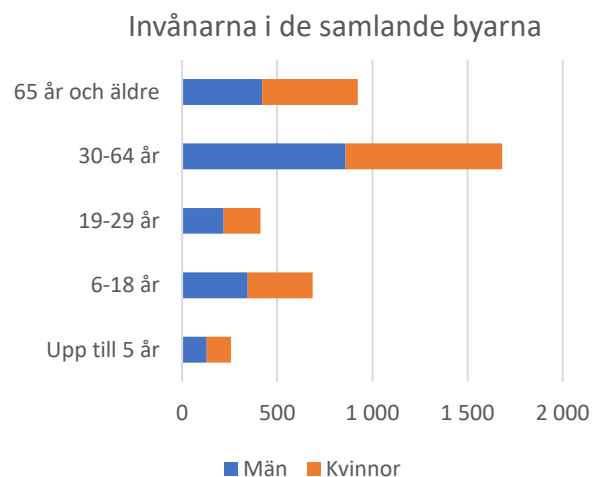

Statistik samlade byar

Totalt har de samlade byarna 3 958 invånare och den största åldersgruppen är 40-64 år. Det bor 10 fler kvinnor än män i de samlade byarna.

Samlade byar

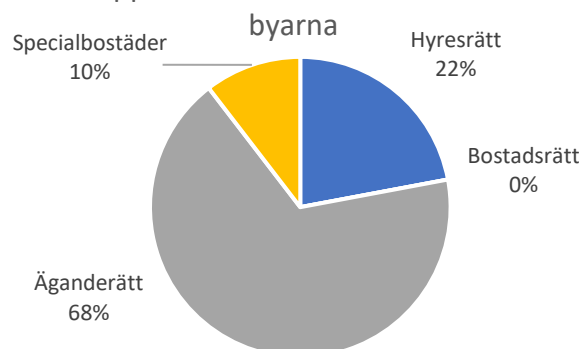
Ålder	Män	Kvinnor	Summa
0	25	17	42
1-5	105	110	215
6-15	260	272	532
16-18	85	69	154
19-24	102	90	192
25-29	117	102	219
30-39	224	232	456
40-64	636	589	1 225
65-74	220	249	469
75-w	200	254	454
Summa	1 974	1 984	3 958

I de samlade byarna bor de flesta i äganderätter, bostadsrätter saknas helt.

Upplåtelseform	Antal
Hyresrätt	404
Bostadsrätt	0
Äganderätt	1 237
Specialbostäder	191
Summa lägenheter	1 832

Upplåtelseformer de samlade byarna

Utbildning och vård & omsorg är de största näringsgrenarna i de samlade byarna sett till antalet anställda

Näringsgren	Män	Kvinnor	Summa
Jordbruk, skogsbruk & fiske	42	16	58
Tillverkning & utvinning	95	63	158
Energi & miljö	0	0	0
Bygghandlag	53	6	59
Handel	33	63	96
Transport	50	12	62
Hotell & restauranger	6	2	8
Information & kommunikation	2	0	2
Kreditinstitut & försäkringsbolag	2	1	3
Fastighetsverksamhet	3	2	5
Företagstjänster	13	5	18
Civila myndigheter & försvaret	4	6	10
Utbildning	22	200	222
Vård & omsorg	18	193	211
Personliga & kulturella tjänster	17	29	46
Okänd bransch	2	3	5
Samtliga näringsgrenar	362	601	963

Pendling för arbete	Antal
In till området	703
Ut ur området	1 563
Nettopendling	-860

Kvinnorna i de samlade byarna har 18% lägre lön jämfört med männen.

Kön	Medelinkomst (Skr)
Kvinnor	251 995
Män	329 653
Båda könen	291 044

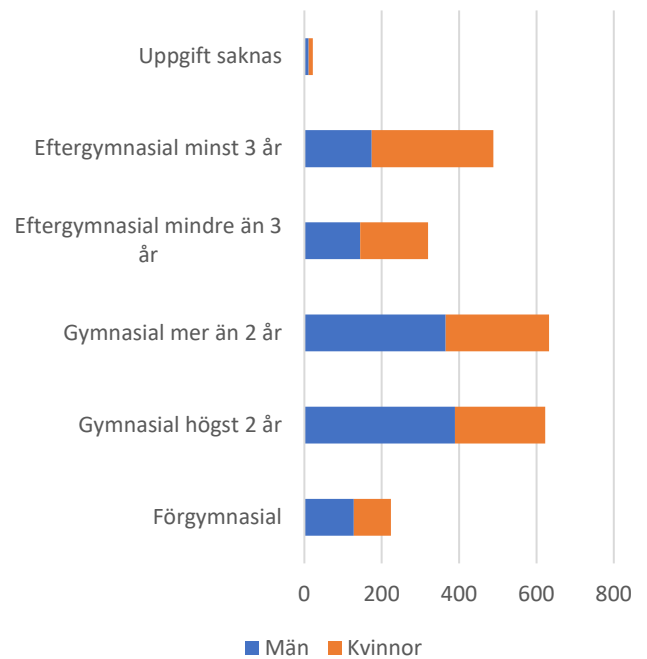
Invånarna i de samlande byarna har en högre medelinkomst jämfört med stadsdelarnas genomsnitt (288 665 kr).

Invånarna i de samlande byarna har en högre andel hushåll med bil jämfört med stadsdelarnas genomsnitt (77%).

Personbilar i trafik, antal	1 731
Biltäthet, antal bilar per 1000 invånare	437
Andel hushåll med bil, %	86,6

Utbildningsnivå	Män	Kvinnor	Totalt
Förgymnasial	128	96	224
Gymnasial högst 2 år	389	234	623
Gymnasial mer än 2 år	365	268	633
Eftergymnasial mindre än 3 år	144	176	320
Eftergymnasial minst 3 år	174	315	489
Uppgift saknas	11	11	22
Totalt befolkning 20-64 år	1 211	1 100	2 311

Utbildningsnivå i de samlande byarna

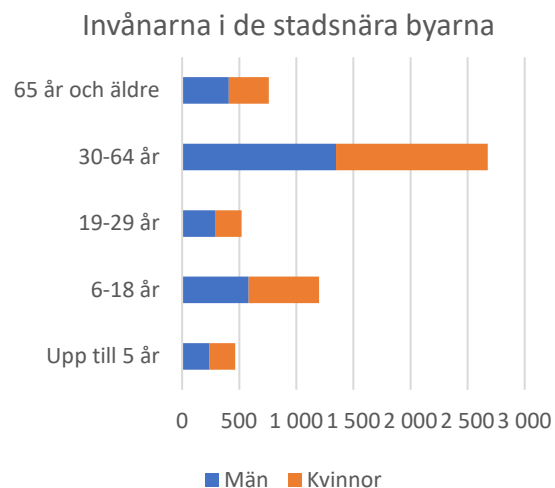

Statistik stadsnära byar

Totalt har de stadsnära byarna 5 620 invånare och den största åldersgruppen är 40-64 år. Det bor 114 fler män än kvinnor i de stadsnära byarna.

Stadsnära byar

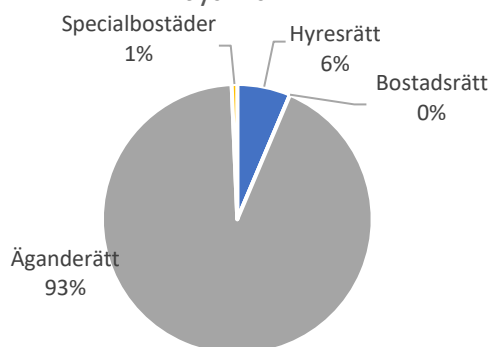
Ålder	Män	Kvinnor	Summa
0	33	26	59
1-5	208	198	406
6-15	464	490	954
16-18	118	127	245
19-24	173	114	287
25-29	114	119	233
30-39	308	358	666
40-64	1 040	971	2 011
65-74	286	256	542
75-w	123	94	217
Summa	2 867	2 753	5 620

De stadsnära byarna saknar helt bostadsrätter och äganderätter dominerar.

Upplåtelseform	Antal
Hysesrätt	134
Bostadsrätt	0
Äganderätt	1 954
Specialbostäder	14
Summa lägenheter	2 102

Upplåtelseformer de stadsnära byarna

Utbildning, vård & omsorg, civila myndigheter & försvaret samt företagstjänster är de största näringsgrenarna i de stadsnära byarna sett till antalet anställda.

Näringsgren	Män	Kvinnor	Summa
Jordbruk, skogsbruk & fiske	35	18	53
Tillverkning & utvinning	25	9	34
Energi & miljö	0	0	0
Byggverksamhet	122	5	127
Handel	17	8	25
Transport	23	4	27
Hotell & restauranger	24	25	49
Information & kommunikation	12	5	17
Kreditinstitut & försäkringsbolag	2	3	5
Fastighetsverksamhet	8	0	8
Företagstjänster	54	19	73
Civila myndigheter & försvaret	0	0	0
Utbildning	37	271	308
Vård & omsorg	20	48	68
Personliga & kulturella tjänster	17	13	30
Okänd bransch	3	9	12
Samtliga näringsgrenar	399	437	836

Pendling för arbete	Antal
In till området	670
Ut ur området	3 270
Nettopendling	-2 600

Kvinnorna i de stadsnära byarna har 19% lägre lön jämfört med männen.

Kön	Medelinkomst (Skr)
Kvinnor	317 945
Män	394 444
Båda könen	357 767

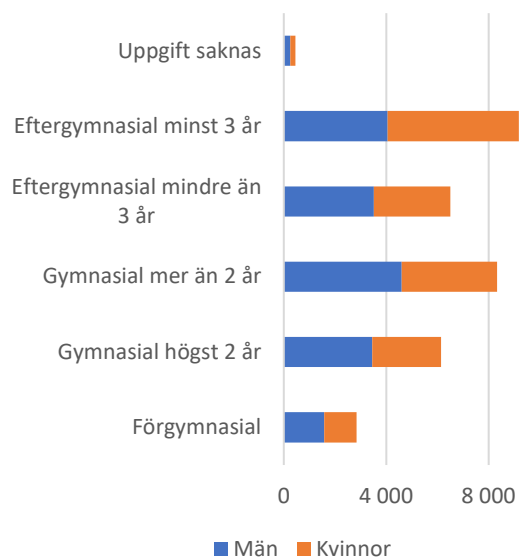
Invånarna i de stadsnära byarna har en högre medelinkomst jämfört med genomsnittet i stadsdelarna (288 665 kr).

Personbilar i trafik, antal	2 596
Biltäthet, antal bilar per 1000 invånare	462
Andel hushåll med bil, %	93,6

Invånarna i de stadsnära byarna har den högsta andelen hushåll med bil. Genomsnittet för stadsdelarna är 77% och för de samlande byarna 87%).

Utbildningsnivå	Män	Kvinnor	Totalt
Förgymnasial	153	102	255
Gymnasial högst 2 år	551	326	877
Gymnasial mer än 2 år	700	488	1 188
Eftergymnasial mindre än 3 år	398	391	789
Eftergymnasial minst 3 år	638	989	1 627
Uppgift saknas	16	9	25
Totalt befolkning 20-64 år	2 456	2 305	4 761

Utbildningsnivå i de stadsnära byarna

4.1 Råneå

Statistik

Alder	Män	Kvinnor	Summa
0	8	8	16
1-5	51	51	102
6-15	89	113	202
16-18	37	41	78
19-24	63	57	120
25-29	63	58	121
30-39	105	99	204
40-64	301	299	600
65-74	131	163	294
75-w	125	176	301
Summa	973	1 065	2 038

Råneå är den största samlande byn med 51% av befolkningen i samlande byar.

Upplåtelseform	Antal
Hysesrätt	358
Bostadsrätt	0
Äganderätt	589
Specialbostäder	153
Summa lägenheter	1 100

Råneå har 60% av bostäderna i de samlande byarna och saknar helt bostadsrätter.

Näringsgren	Män	Kvinnor	Summa
Jordbruk, skogsbruk & fiske	27	8	35
Tillverkning & utvinning	6	4	10
Energi & miljö	0	0	0
Byggverksamhet	26	2	28
Handel	15	34	49
Transport	15	3	18
Hotell & restauranger	6	2	8
Information & kommunikation	0	0	0
Kreditinstitut & försäkringsbolag	2	1	3
Fastighetsverksamhet	2	2	4
Företagstjänster	3	1	4
Civila myndigheter & försvaret	4	6	10
Utbildning	12	89	101
Vård & omsorg	18	137	155
Personliga & kulturella tjänster	15	20	35
Okänd bransch	1	0	1
Samtliga näringsgrenar	152	309	461

Pendling för arbete	Antal
Inpendling	325
Utpendling	674
Nettopendling	-349

Kön	Medelinkomst (Skr)
Kvinnor	233 731
Män	301 832

Båda könen	266 779
-------------------	----------------

Personbilar i trafik, antal	843
Biltäthet, antal bilar per 1000 invånare	414
Andel hushåll med bil, %	59,6

Utbildningsnivå	Män	Kvinnor	Totalt
Förgymnasial	74	60	134
Gymnasial högst 2 år	185	116	301
Gymnasial mer än 2 år	150	125	275
Eftergymnasial mindre än 3 år	56	80	136
Eftergymnasial minst 3 år	56	112	168
Uppgift saknas	7	8	15
Totalt befolkning 20-64 år	528	501	1 029

Beskrivning

Råneå är en samlande by i landsbygdsområde Norr som består av tätorten Råneå.

Verksamheter

Skola & service

En grundskola F-9 och tre förskolor

Två vård-och omsorgsboenden

En hälsocentral och ett apotek

Tre butiker som säljer livsmedel och två som är livsmedelsbutiker

Fritid & Rekreation

Badhus, utomhusbad, idrott

Sex lekplatser

Grönstruktur

Trafik och infrastruktur

Problem & utmaningar

4.2 Antnäs

Statistik

Alder	Män	Kvinnor	Summa
0	17	9	26
1-5	47	50	97
6-15	148	143	291
16-18	43	27	70
19-24	31	30	61
25-29	45	40	85
30-39	99	116	215
40-64	284	251	535
65-74	71	73	144
75-w	67	69	136
Summa	852	808	1 660

Samlande byn Antnäs har 42% av invånarna i de samlande byarna.

Upplåtelseform	Antal
Hysesrätt	39
Bostadsrätt	0
Äganderätt	545
Specialbostäder	38
Summa lägenheter	622

Näringsgren	Män	Kvinnor	Summa
Jordbruk, skogsbruk & fiske	14	7	21
Tillverkning & utvinning	88	59	147
Energi & miljö	0	0	0
Byggverksamhet	25	1	26
Handel	14	23	37
Transport	33	8	41
Hotell & restauranger	0	0	0
Information & kommunikation	2	0	2
Kreditinstitut & försäkringsbolag	0	0	0
Fastighetsverksamhet	1	0	1
Företagstjänster	8	3	11
Civila myndigheter & försvaret	0	0	0
Utbildning	7	75	82
Vård & omsorg	0	55	55
Personliga & kulturella tjänster	2	8	10
Okänd bransch	0	2	2
Samtliga näringsgrenar	194	241	435

Pendling för arbete	Antal
Inpendling	330
Utpendling	752
Nettopendling	-422

Kön	Medelinkomst (Skr)
Kvinnor	272 521
Män	371 508

Båda könen	323 936
-------------------	----------------

Personbilar i trafik, antal	768
Biltäthet, antal bilar per 1000 invånare	463
Andel hushåll med bil, %	76,5

Utbildningsnivå	Män	Kvinnor	Totalt
Förgymnasial	31	26	57
Gymnasial högst 2 år	153	95	248
Gymnasial mer än 2 år	173	118	291
Eftergymnasial mindre än 3 år	68	77	145
Eftergymnasial minst 3 år	101	163	264
Uppgift saknas	3	3	6
Totalt befolkning 20-64 år	529	482	1 011

Beskrivning

Antnäs är en samlande by för landsbygdsområde Syd som består av områdena Antnäs, Alvik och Alviksheden.

Antnäs en stadsplanelagd by, där de flesta villaområden skjuter upp på gammal åkermark. Antnäs ligger vid E 4:an 20 km söder om Luleå centrum och är en viktig knutpunkt mellan Luleå, Piteå, Älvsbyn och Boden. Byn, som är starkt expanderande, är en gammal jordbruksbygd som har övergått till villaområden fr.o.m. slutet av 60-talet. Under 2000-talet har en expansion av bostäder gjorts då nya villor och även hyreshus på området väster ut mot Alvik etablerats.

Mer om Alvik...

Verksamheter

Byn består till största del endast av bostäder då tidigare ideal var att befolkning skulle arbeta utanför byn. Det finns x större verksamheter i området.

Skola & service

En livsmedelsbutik

Två grundskolor F-6 och tre förskolor samt två vård- och omsorgsboenden.

Fritid & Rekreation

Nära Antnäs finns slalombacke och motorbana. I området finns två lekplatser, sporthall, fotbollsplan och hockeyplan. En vacker vandringsled till fäbodvallarna utgår från Sörbyhallen. Skärgårdens stödjepunkter i Antnäsområdet är hamnarna i Alhamn och Mörön.

Byn har ett rikt föreningsliv som ständigt utvecklas. Närhet finns till slalombacke och motorbana.

Grönstruktur

Området omgärdas av odlingsmark och grönstrukturen bland bebyggelse utgörs av några större grönområden intill vägen. Området saknar park.

Trafik och infrastruktur

Älvsbyvägen delar byn i två delar och utgör en barriär för gående och cyklister. E4 är en barriär österut. Trafikmiljön består till största del av ett oregelbundet rutnät eller slingor med

uppsamlingsgator där biltrafik, gående och cyklister dela på gaturummet. Ett fåtal separata gång- och cykelvägar finns. Inom byn finns både statliga, kommunala och enskilda vägar.

Området har goda bussförbindelser med regionaltrafik. Pendlarparkering för bil finns i anslutning till busshållplatsen vid E4:an. Busshållplatserna är inte tillgänglighetsanpassade.

Antnäs är anslutet till bredband.

Problem & utmaningar

4.3 Persön

Statistik

Alder	Män	Kvinnor	Summa
0	0	0	0
1-5	7	9	16
6-15	23	16	39
16-18	5	1	6
19-24	8	3	11
25-29	9	4	13
30-39	20	17	37
40-64	51	39	90
65-74	18	13	31
75-w	8	9	17
Summa	149	111	260

Persön är den minsta samlande byn med 7% av invånarna i samlande byar.

Upplåtelseform	Antal
Hysesrätt	7
Bostadsrätt	0
Äganderätt	103
Specialbostäder	0
Summa lägenheter	110

Näringsgren	Män	Kvinnor	Summa
Jordbruk, skogsbruk & fiske	1	1	2
Tillverkning & utvinning	1	0	1
Energi & miljö	0	0	0
Byggverksamhet	2	3	5
Handel	4	6	10
Transport	2	1	3
Hotell & restauranger	0	0	0
Information & kommunikation	0	0	0
Kreditinstitut & försäkringsbolag	0	0	0
Fastighetsverksamhet	0	0	0
Företagstjänster	2	1	3
Civila myndigheter & försvaret	0	0	0
Utbildning	3	36	39
Vård & omsorg	0	1	1
Personliga & kulturella tjänster	0	1	1
Okänd bransch	1	1	2
Samtliga näringsgrenar	16	51	67

Pendling för arbete	Antal
Inpendling	48
Utpendling	137
Nettopendling	-89

Kön	Medelinkomst (Skr)
Kvinnor	290 529
Män	346 552

Båda könen	321 779
-------------------	----------------

Personbilar i trafik, antal	120
Biltäthet, antal bilar per 1000 invånare	462
Andel hushåll med bil, %	70,0

Utbildningsnivå	Män	Kvinnor	Totalt
Förgymnasial	23	10	33
Gymnasial högst 2 år	51	23	74
Gymnasial mer än 2 år	42	25	67
Eftergymnasial mindre än 3 år	20	19	39
Eftergymnasial minst 3 år	17	40	57
Uppgift saknas	1	0	1
Totalt befolkning 20-64 år	154	117	271

Beskrivning

Persön är en samlande by för landsbygdsområde Mitt och består av områdena Persön och Altersund.

Byn ligger väster om väg E4 och präglas av ett relativt flackt odlingslandskap, med tätare bebyggelse i närheten av den planskilda korsningen som består av en blandning av äldre bebyggelse och villor från 70-talet. Dagens Persön är en blandning av gammalt och nytt. Den äldre bebyggelsen breder ut sig i området via byavägarna och består av de traditionella bondgårdarna men även där nyare villor finns insprängda. Bostadsområden i Metsundet har planlagts under 80-90-tal för ny villabebyggelse.

I byn blandas trafiken. E4:an delar byn i två delar och en planskild överfart förbinder de två delarna med varandra. Området förbinds med äldre byavägar.

Verksamheter

Inga verksamheter förutom ett fåtal lantbruk.

Skola & Service

Persön är en samlande by och har en förskola och en skola F-6 där barn från omgivande byarna också går.

Området har en butik som säljer livsmedel.

Fritid & Rekreation

Vandringsleder finns längs med Persöfjärden som erbjuder möjligheter till fågelskådning.

Grönstruktur

Persöfjärden är en slättsjö med stor betydelse för fågellivet som har höga naturvärden och präglar landskapsbilden. Öster om väg E4 är landskapet mer kuperat, och här finns också mer inslag av skog

Trafik och infrastruktur

I byn blandas trafiken. E4:an delar byn i två delar och en planskild överfart förbinder de två delarna med varandra.

Väg E4 som går genom byn är ett viktigt pendlarstråk, och förskola, skola, närlivs, restaurang och tankställe är viktiga målpunkter. Förutom väg E4 som är statlig och en kommunal gata vid skolan har vägarna i byn enskilda vägghållare.

Persön trafikeras av regional busstrafik och det är möjligt att arbetspendla med buss till Luleå stadsbygd. Många boende har längre än 400 meter till busshållplats. Pendlarparkering för bilister finns i Börjelslandet norr om Persön.

Skärgårdens stödjepunkter i Persöområdet är hamnarna i Sundom och Brändön.

Problem & utmaningar

4.4 Södra Sunderbyn

Statistik

Ålder	Män	Kvinnor	Summa
0	9	12	21
1-5	113	99	212
6-15	274	292	566
16-18	69	78	147
19-24	100	48	148
25-29	50	59	109
30-39	163	196	359
40-64	536	529	1 065
65-74	162	145	307
75-w	47	42	89
Summa	1 523	1 500	3 023

Södra Sunderbyn är den största stadsnära byn med 54% av invånarna i stadsnära byar.

Upplåtelseform	Antal
Hysesrätt	96
Bostadsrätt	0
Äganderätt	1 099
Specialbostäder	14
Summa lägenheter	1 209

Näringsgren	Män	Kvinnor	Summa
Jordbruk, skogsbruk & fiske	10	4	14
Tillverkning & utvinning	1	0	1
Energi & miljö	0	0	0
Byggverksamhet	32	1	33
Handel	2	6	8
Transport	1	0	1
Hotell & restauranger	13	25	38
Information & kommunikation	3	1	4
Kreditinstitut & försäkringsbolag	1	0	1
Fastighetsverksamhet	2	0	2
Företagstjänster	13	4	17
Civila myndigheter & försvaret	0	0	0
Utbildning	28	178	206
Vård & omsorg	15	38	53
Personliga & kulturella tjänster	6	4	10
Okänd bransch	0	1	1
Samtliga näringsgrenar	127	262	389

Pendling för arbete	Antal
Inpendling	277
Utpendling	1 530
Nettopendling	-1 253

Kön	Medelinkomst (Skr)
Kvinnor	324 339
Män	402 028

Båda könen	363 998
-------------------	----------------

Utbildningsnivå	Män	Kvinnor	Totalt
Förgymnasial	65	45	110
Gymnasial högst 2 år	218	145	363
Gymnasial mer än 2 år	285	200	485
Eftergymnasial mindre än 3 år	157	163	320
Eftergymnasial minst 3 år	273	429	702
Uppgift saknas	7	8	15
Totalt befolkning 20-64 år	1 005	990	1 995

Beskrivning

Södra Sunderbyn är en stadsnära by som består av områdena Sunderbyn, Hammaren och Bränslan.

Sunderbyn består av två byar, Norra Sunderbyn och Södra Sunderbyn. Norra Sunderbyn tillhör landsbygdsområde Mitt och Södra Sunderbyn som beskrivs här är en stadsnära by.

Gamla byns trafikmiljö består i huvudsak av smala slingrande gator som ger området en tät bykaraktär präglad av blandtrafik.

Hammaren är en nyare del av Södra Sunderbyn med villa- och radhusbebyggelse. Bebyggelsen har skett i olika etapper med start under 1970-talet fram till idag. Byn ligger älv- och stadsnära och har ett högt bebyggelsetryck. Det geografiska läget mitt mellan Luleå och Boden och närheten till Sunderby sjukhus gör byn till en viktig regional knutpunkt.

Hammaren har ett separerat trafiksystem där slutna villagator ansluter till en uppsamlingsgata. Oskyddade trafikanter färdas i planskilda korsningar under uppsamlingsgatan.

Verksamheter

Inga arbetsplatsområden.

Skola & service

I området finns tre skolor, en 6-9 och en F-6 samt folkhögskola och idrottsanläggningar. Det finns fyra förskolor. En områdesgrupp finns i området.

Fritid & Rekreation

I Sunderbyn finns sporthall, ishall, fotbollsplaner och elljusspår. Vintertid finns möjlighet till längdskidåkning på Luleå älv som förbinds med spår till Gammelstad. Det finns två lekplatser.

Grönstruktur

Strandområdet är ett viktigt naturstråk med höga ekologiska värden. Värdena i de sociala stråken och möjligheten att ta sig till vattnet är dock begränsade. Genom Hammaren löper grönastråk som skapar förbindelser av grönska genom området.

Det finns en stor andel jordbruksmark med höga brukningsvärden.

Trafik & infrastruktur

Området trafikeras av lokaltrafikens stomlinjer och regional busstrafik. Tåghållplats finns i anslutning till Sunderby sjukhus. Genom delar av Södra Sunderbyn löper ett huvudcykelstråk som sträcker sig från Luleå centrum till Sunderby sjukhus.

Problem & utmaningar

I anslutning till området ligger Luleå kommuns avfallsanläggning.

4.5 Rutvik

Statistik

Alder	Män	Kvinnor	Summa
0	8	4	12
1-5	40	50	90
6-15	89	100	189
16-18	22	17	39
19-24	25	25	50
25-29	26	17	43
30-39	58	71	129
40-64	178	156	334
65-74	38	38	76
75-w	24	18	42
Summa	508	496	1 004

Upplåtelseform	Antal
Hysesrätt	17
Bostadsrätt	0
Äganderätt	303
Specialbostäder	0
Summa lägenheter	320

Näringsgren	Män	Kvinnor	Summa
Jordbruk, skogsbruk & fiske	8	6	14
Tillverkning & utvinning	2	1	3
Energi & miljö	0	0	0
Byggverksamhet	6	0	6
Handel	4	0	4
Transport	2	1	3
Hotell & restauranger	1	0	1
Information & kommunikation	2	0	2
Kreditinstitut & försäkringsbolag	0	0	0
Fastighetsverksamhet	2	0	2
Företagstjänster	11	1	12
Civila myndigheter & försvaret	0	0	0
Utbildning	1	51	52
Vård & omsorg	1	1	2
Personliga & kulturella tjänster	6	5	11
Okänd bransch	1	4	5
Samtliga näringsgrenar	47	70	117

Pendling för arbete	Antal
Inpendling	65
Utpendling	489
Nettopendling	-424

Kön	Medelinkomst (Skr)
Kvinnor	299 778
Män	391 642

Båda könen	348 037
-------------------	----------------

Personbilar i trafik, antal	459
Biltäthet, antal bilar per 1000 invånare	457
Andel hushåll med bil, %	82,8

Utbildningsnivå	Män	Kvinnor	Totalt
Förgymnasial	26	16	42
Gymnasial högst 2 år	87	48	135
Gymnasial mer än 2 år	114	81	195
Eftergymnasial mindre än 3 år	58	57	115
Eftergymnasial minst 3 år	76	128	204
Uppgift saknas	3	1	4
Totalt befolkning 20-64 år	364	331	695

Beskrivning

Rutvik är en stadsnära by som består av områdena Rutvik, Flarken och Brännan.

Rutviks äldre områden karaktäriseras med bebyggelse av villor längs med byavägen. En expansiv utbyggnad av området gjordes mellan 1970- 2000-talet med nya villakvarter. Rutviks fördelaktiga läge nära Luleå stadsbygd och lantliga karaktär har starkt bidragit ett högt bebyggelsetryck av nybebyggelse.

Odlingslandskapet samt vissa enstaka bevarandevärda byggnader bidrar till områdets kulturmiljövärde. Vägen mellan Rutvik och världsarvet vid Kyrkbyn är kulturellt viktig. Flarken med bebyggelsen grupperad på åsar mellan odlade marker är det mest karakteristiska och bevarandevärde delområdet.

Genom Rutvik finns två uppsamlingsgator, till dessa ansluter både villaslingor och gator av äldre byakaraktär. Gång- och cykelväg finns längs med stora delar av uppsamlingsgatorna. Både öster och söder om byn finns förbifarter för genomfartstrafik.

Verksamheter

Rutvik har inga områden avsedda för arbetsplatser.

Skola & Service

I området finns en grundskola F-5 och två förskolor.

Fritid & Rekreation

Rutvik har en sportklubb, jaktklubb och fin natur runt knuten. I Rutvik finns även Luleå Golfklubb med Sveriges nordligaste 27-hålsbana.

Det finns skoterled och vandringsleder.

Två lekplatser

Grönstruktur

Rutvik har ett bevarat odlingslandskap.

Trafik och infrastruktur

Inom byn finns både statliga, kommunala och enskilda vägar. Kommunen är väghållare för de flesta av villagatorna.

Luleå lokaltrafik trafikerar Rutvik med en lokallinje. De boende har i huvudsak närmare än 400 meter till en busshållplats.

Problem & utmaningar

Rutvik ligger intill väg E10 vilket bidrar till risk för buller och utsläpp påverkar området.

4.6 Björnsbyn

Statistik

Alder	Män	Kvinnor	Summa
0	5	5	10
1-5	17	17	34
6-15	35	34	69
16-18	14	19	33
19-24	17	21	38
25-29	13	16	29
30-39	26	27	53
40-64	101	84	185
65-74	14	18	32
75-w	13	9	22
Summa	255	250	505

Upplåtelseform	Antal
Hysesrätt	1
Bostadsrätt	0
Äganderätt	147
Specialbostäder	0
Summa lägenheter	148

Näringsgren	Män	Kvinnor	Summa
Jordbruk, skogsbruk & fiske	6	2	8
Tillverkning & utvinning	2	1	3
Energi & miljö	0	0	0
Byggverksamhet	33	2	35
Handel	7	1	8
Transport	9	1	10
Hotell & restauranger	0	0	0
Information & kommunikation	0	0	0
Kreditinstitut & försäkringsbolag	1	2	3
Fastighetsverksamhet	0	0	0
Företagstjänster	23	8	31
Civila myndigheter & försvaret	0	0	0
Utbildning	2	1	3
Vård & omsorg	0	1	1
Personliga & kulturella tjänster	0	0	0
Okänd bransch	2	2	4
Samtliga näringsgrenar	85	21	106

Pendling för arbete	Antal
Inpendling	229
Utpendling	704
Nettopendling	-475

Kön	Medelinkomst (Skr)
Kvinnor	321 876
Män	396 791

Båda könen	360 985
-------------------	----------------

Personbilar i trafik, antal	213
Biltäthet, antal bilar per 1000 invånare	422
Andel hushåll med bil, %	73,2

Utbildningsnivå	Män	Kvinnor	Totalt
Förgymnasial	25	17	42
Gymnasial högst 2 år	90	41	131
Gymnasial mer än 2 år	150	88	238
Eftergymnasial mindre än 3 år	95	94	189
Eftergymnasial minst 3 år	192	269	461
Uppgift saknas	1	0	1
Totalt befolkning 20-64 år	553	509	1 062

Beskrivning

Björnsbyn är en stadsnära by som består av områdena Björnsbyn, Holmen och Reveln.

Björnsbyn har ett vattennära läge vid Björnsbyfjärden. Området är en långsträckt by med en genomkorsande landsväg där äldre jordbruksfastigheter blandas med nya och gamla villor. Anslutande vägar är i huvudsak grusvägar. I byn finns även gatuslingor med mer typisk villabebyggelse. Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse finns i Gårdsgården, Inibyn, Holmen, Oppibyn, Björngårdarna.

Under 2010-talet har Hällbacken etablerats med nytt villaområde med parkområde i anslutning till Björnsbyfjärden.

Verksamheter

Byn präglas av hästverksamhet med många stall och hagar.

Skola & Service

I byn finns företag inom flera olika områden och kommunal verksamhet i form av stadsträdgård. Det finns också fotbollsplan och byahus.

Grönstruktur

Björnsbyn ligger i anslutning till Björnsbyfjärden, som är en grund fjärd med hög biologisk produktion och stor biologisk mångfald. Fjärden har god kemisk status och måttlig ekologisk status. Den är också en del av innerfjärdarnas system av vattenvägar ända ut till havet.

Stråket längs Holmsundet och Sellingsundet mot Gammelstadsviken har betydelse för biologisk mångfald och för rekreation och friluftsliv.

Trafik och infrastruktur

Gång- och cykelväg finns i delar av byn och till centrum. Björnsbyn trafikeras av lokaltrafiken och genom regional busstrafik längs Haparandavägen.

Problem & utmaningar

4.7 Lövskär

Statistik

Alder	Män	Kvinnor	Summa
0	0	0	0
1-5	1	2	3
6-15	2	4	6
16-18	2	0	2
19-24	3	4	7
25-29	2	3	5
30-39	2	1	3
40-64	20	15	35
65-74	13	10	23
75-w	2	2	4
Summa	47	41	88

Upplåtelseform	Antal
Hysesrätt	1
Bostadsrätt	0
Äganderätt	39
Specialbostäder	0
Summa lägenheter	40

Näringsgren	Män	Kvinnor	Summa
Jordbruk, skogsbruk & fiske	1	0	1
Tillverkning & utvinning	2	1	3
Energi & miljö	0	0	0
Byggverksamhet	8	0	8
Handel	0	0	0
Transport	0	0	0
Hotell & restauranger	0	0	0
Information & kommunikation	2	2	4
Kreditinstitut & försäkringsbolag	0	0	0
Fastighetsverksamhet	1	0	1
Företagstjänster	0	0	0
Civila myndigheter & försvaret	0	0	0
Utbildning	0	0	0
Vård & omsorg	1	1	2
Personliga & kulturella tjänster	0	0	0
Okänd bransch	0	0	0
Samtliga näringsgrenar	15	4	19

Pendling för arbete	Antal
Inpendling	12
Utpendling	37
Nettopendling	-25

Kön	Medelinkomst (Skr)
Kvinnor	300 694
Män	391 024

Båda könen	349 786
-------------------	----------------

Personbilar i trafik, antal	57
Biltäthet, antal bilar per 1000 invånare	648
Andel hushåll med bil, %	78,6

Utbildningsnivå	Män	Kvinnor	Totalt
Förgymnasial	2	1	3
Gymnasial högst 2 år	10	6	16
Gymnasial mer än 2 år	4	8	12
Eftergymnasial mindre än 3 år	9	4	13
Eftergymnasial minst 3 år	2	5	7
Uppgift saknas	0	0	0
Totalt befolkning 20-64 år	27	24	51

Beskrivning

Lövskär är en stadsnära by som består av områdena Lövskär och Sörudden.

Området är havsnära och stadsnära, men saknar en traditionell byakarakter. I närheten av området finns ett kommunalt naturreservat som sträcker sig från Hindersöstallarna ända till Ormberget. Området har permanent- och fritidshusbebyggelse som största delen ligger i sjötomter vilket inte möjliggör att strandområdet kan utnyttjas av allmänhet.

Lövskärsvägen är en transportled till öar i Luleå skärgård samt till två fritidsbåtshamnar varav en även är fiskebåtshamn. Det finns en restaurang och området är i övrigt rikt på både båt- och friluftsliv.

De första fritidshusen byggdes upp under början av 1930-talet. Under de senaste 20 åren har det skett en omfattande omvandling från fritids- till permanentboende.

Skola & Service

Det finns en sommarrestaurang och campingplats. Det finns ingen grundskola eller förskola i området.

Fritid & Rekreation

I området finns två förhållandevis stora fritidsbåtshamnar varav en för fiskebåtar. Det finns skoter- och vandringsleder. Området saknar lekplats.

Trafik och infrastruktur

Lövskärs trafiksystem utgörs av landsvägar och skogsbilvägar. Endast Lövskärsvägen och vägen till brandövningsfältet är kommunala. Enskilda utfartsvägar ansluter spritt längs sträckan. Luleå Kommun upprätthåller när så är möjligt en isväg mellan Lövskär och Hindersön. Alla transporter sker i blandtrafik.

Området är planlagt för att motverka permanentning genom att begränsa tillåten byggyta men detta har inte förhindrat en omvandling till permanentbostäder i området.

Lövskär har en hamn för både landning av fisk och fritidsbåtar.

Problem & utmaningar

Det finns inget kommunalt vatten och avlopp till Lövskär. Området har byggts ut med många enskilda anläggningar och det finns en risk för förorening av dricksvattenbrunnar.

4.8 Kallax

Statistik

Alder	Män	Kvinnor	Summa
0	8	3	11
1-5	15	13	28
6-15	27	22	49
16-18	3	2	5
19-24	5	5	10
25-29	11	12	23
30-39	28	32	60
40-64	94	81	175
65-74	31	24	55
75-w	20	11	31
Summa	242	205	447

Upplåtelseform	Antal
Hysesrätt	4
Bostadsrätt	0
Äganderätt	181
Specialbostäder	0
Summa lägenheter	185

Näringsgren	Män	Kvinnor	Summa
Jordbruk, skogsbruk & fiske	6	2	8
Tillverkning & utvinning	2	0	2
Energi & miljö	0	0	0
Byggverksamhet	2	0	2
Handel	2	1	3
Transport	2	1	3
Hotell & restauranger	0	0	0
Information & kommunikation	1	0	1
Kreditinstitut & försäkringsbolag	0	0	0
Fastighetsverksamhet	0	0	0
Företagstjänster	1	1	2
Civila myndigheter & försvaret	0	0	0
Utbildning	1	0	1
Vård & omsorg	0	1	1
Personliga & kulturella tjänster	4	4	8
Okänd bransch	0	0	0
Samtliga näringsgrenar	21	10	31

Pendling för arbete	Antal
Inpendling	12
Utpendling	220
Nettopendling	-208

Kön	Medelinkomst (Skr)
Kvinnor	311 641
Män	388 843

Båda könen	352 952
-------------------	----------------

Personbilar i trafik, antal	235
Biltäthet, antal bilar per 1000 invånare	526
Andel hushåll med bil, %	77,8

Utbildningsnivå	Män	Kvinnor	Totalt
Förgymnasial	6	9	15
Gymnasial högst 2 år	48	27	75
Gymnasial mer än 2 år	55	38	93
Eftergymnasial mindre än 3 år	26	29	55
Eftergymnasial minst 3 år	31	47	78
Uppgift saknas	1	0	1
Totalt befolkning 20-64 år	167	150	317

Beskrivning

Kallax är en stadsnära by som består av områdena Kallax, Jaktviken och Edsbacken.

Kallax är en kustby med egen hamn, och ligger cirka en mil utanför Luleå centrum. I anslutning till byn ligger Luleå-Kallax flygplats. Kallax ligger nära Bergnäset där de närmaste skolorna ligger. Fiske har i långa tider varit en viktig näring för Kallax, och det tillverkas egen surströmming i byn.

Bebyggelsen i den ursprungliga byn ligger omgiven av öppna odlingsmarker. Byns bostadsbebyggelse är från olika tidsepoker blandat med arbetsplatser, allt från jordbruk till handel och tillverkning. På Kallaxhalvön finns fritidshusområden, varav en stor andel numera är permanentbostäder.

Verksamheter

Det finns arbetsplatser, allt från jordbruk till handel och tillverkning

Skola & Service

Närmaste skolorna ligger på Bergnäset då Kallax saknar egna.

Grönstruktur

Det finns områden med höga naturvärden, och särskilt kan nämnas strandängen norr om hamnen som har stor betydelse för bland annat fågellivet.

Trafik och infrastruktur

Kallax är stödjepunkt till skärgården utifrån sitt läge och tillgången till hamn.

Trafikverket är väghållare för de större vägarna, medan övriga vägar är enskilda. Området trafikeras av regional busstrafik. Det finns en cykelbana längs väg 580 från Bergnäset och halvvägs till Kallax.

Det finns många enskilda vatten- och avloppslösningar, medan delar av byn försörjs med kommunalt VA.

Problem & utmaningar

4.2 Bensbyn

Statistik

Alder	Män	Kvinnor	Summa
0	3	2	5
1-5	22	17	39
6-15	37	38	75
16-18	8	11	19
19-24	23	11	34
25-29	12	12	24
30-39	31	31	62
40-64	111	106	217
65-74	28	21	49
75-w	17	12	29
Summa	292	261	553

Upplåtelseform	Antal
Hysesrätt	15
Bostadsrätt	0
Äganderätt	185
Specialbostäder	0
Summa lägenheter	200

Näringsgren	Män	Kvinnor	Summa
Jordbruk, skogsbruk & fiske	2	3	5
Tillverkning & utvinning	14	5	19
Energi & miljö	0	0	0
Byggverksamhet	3	0	3
Handel	1	0	1
Transport	7	1	8
Hotell & restauranger	10	0	10
Information & kommunikation	1	0	1
Kreditinstitut & försäkringsbolag	0	0	0
Fastighetsverksamhet	2	0	2
Företagstjänster	4	2	6
Civila myndigheter & försvaret	0	0	0
Utbildning	5	41	46
Vård & omsorg	1	1	2
Personliga & kulturella tjänster	1	0	1
Okänd bransch	0	1	1
Samtliga näringsgrenar	51	54	105

Pendling för arbete	Antal
Inpendling	75
Utpendling	290
Nettopendling	-215

Kön	Medelinkomst (Skr)
Kvinnor	326 814
Män	371 499

Båda könen	350 553
-------------------	----------------

Personbilar i trafik, antal	293
Biltäthet, antal bilar per 1000 invånare	530
Andel hushåll med bil, %	78,7

Utbildningsnivå	Män	Kvinnor	Totalt
Förgymnasial	21	7	28
Gymnasial högst 2 år	60	36	96
Gymnasial mer än 2 år	74	50	124
Eftergymnasial mindre än 3 år	43	36	79
Eftergymnasial minst 3 år	47	92	139
Uppgift saknas	1	0	1
Totalt befolkning 20-64 år	246	221	467

Beskrivning

Bensbyn är en stadsnära by som består av områdena Bensbyn, Järnviken och Svedjan.

Skola & service

Området har en grundskola F-6 och en förskola.

Problem & utmaningar